

འབྲུག་གི་ནགས་ཚལ་དང་རང་བཞིན་ཉམས་སྲུང་བཅའ་ཁྲིམས་ ༢༠༢༣ ཅན་མ།
**FOREST AND NATURE CONSERVATION ACT
OF BHUTAN 2023**

འབྲུག་གི་སྤྱི་ཚོགས།

PARLIAMENT OF BHUTAN

ཚོགས་དཔོན།

ཨེམ་པི་ལ།
 ལྷི་ཚེས་ ༡༥.༠༧.༢༠༡༩ ལྷ།

༩ མི་ཇེ་རུས་ཤུགས་དང་རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ཀྱི་སློན་པོ་མཚོག་ལུ། ཉོན་འབྲས་ འདི་ནི། འབྲུག་གི་སྤྱི་ཚོགས་གསུམ་པའི་
 ཚོགས་ཐེངས་ ༩ པའི་ནང་ཆ་འཛིན་གྲུབ་ཡོད་པའི་ འབྲུག་གི་ནགས་ཚལ་དང་རང་བཞིན་ཉམས་སྲུང་བཅའ་ཁྲིམས་ ༡༠༡༩
 ཅན་མ་དེ་ འབྲུག་རྒྱལ་པོ་མཚོག་གི་ཞབས་ལས་ གནས་ལོ་རྒྱུ་ལོ་ལོ་ལྷོ་ ༤ པའི་ཚེས་ ༤ ལུ་འཇམ་སྤྱི་ལོ་ ༡༠༡༩ ལྷོ་ ༧
 པའི་ཚེས་ ༡༤ ལུ་བསྟར་སྤོད་ཀྱི་བཀའ་ལློན་གནང་ཡོད་པ་བཞིན་དུ་ ཉེར་གཞུང་གི་ལ་ཤུག་ལས་ ཚུལ་མཐུན་ལག་ལེན་འཐབ་
 དགོ་པའི་སྟན་སློན་དུ། གནས་ལོ་རྒྱུ་ལོ་ལོ་ལྷོ་ ༤ པའི་ཚེས་ ༩ ལྷ།

 (དབང་ཕྱག་ནམ་རྒྱལ་)

འདུཿ

༡. དག་ཤོས་མངའ་བདག་རྒྱལ་གཟིམ་མཚོག་ལུ་ སྟན་སློན།
༢. གཞུང་སྲོད་དབུ་ཁྲིད་པ་ མི་ཇེ་འབྲུག་གི་སློན་ཚེན་མཚོག་ལུ་ སྟན་འབུལ།
༣. དང་ཁྲིམས་ལྟར་ཕྱེད་དབུ་ཁྲིད་པ་ མི་ཇེ་འབྲུག་གི་ཁྲིམས་སྤྱི་སློན་པོ་མཚོག་ལུ་ སྟན་འབུལ།
༤. འབྲུག་གི་རྒྱལ་ཡོངས་ཚོགས་སྤྱིའི་ མི་ཇེ་ཁྲིམས་ཚོགས་ལུ་ སྟན་འབུལ།
༥. སྟན་གཞུང་མི་ཇེ་སློན་པོ་ཡོངས་ལུ་ སྟན་འབུལ།
༦. མི་ཇེ་སློག་ཚོགས་འགོ་ཁྲིད་པ་མཚོག་ལུ་ སྟན་འབུལ།
༧. འབྲུག་གི་ཚོད་དཔོན་ཡོངས་ལྷབ་མཚོག་ལུ་ སྟན་ལུ།
༨. སྟན་གཞུང་དུང་ཚེན་ལུ་ སྟན་ལུ།
༩. རུས་ཤུགས་དང་རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་སྟན་ལག་གི་དུང་ཚེན་ལུ་ བསྟར་སྤོད་ཀྱི་དོན་ལུ།
༡༠. བགས་ཚལ་དང་གྲིང་ག་ཞབས་རྟོག་ལས་ཁུངས་ཀྱི་མདོ་ཚེན་ལུ་ བསྟར་སྤོད་ཚུལ་མཐུན་བྱ་ཚེད།

མཚན་བཟོད།

བཀའ་རྙིང་ཟུང་འབྲེལ་ནང་པའི་ཚོས་ཀྱི་མཚོད།།
འཇམ་གླིང་དཔེ་རྒྱན་སྤྲུལ་ལྷན་སྲིད་ཀྱིས་མཚོད།།
རི་ལུང་རང་བཞིན་མཐའ་འཁོར་ཕྱུག་པོའི་མཚོད།།
སྤྲོངས་འདིར་ལོར་བྱའི་མཚོད་ཁང་རྟག་ཏུ་བརྟན།།

འབྲུག་ཡུལ་སྤོགས་བཞིར་སྲོ་སྤྲང་ནགས་ཀྱིས་བྱུང།།
འདི་ནང་ཐོན་སྐྱེད་སྐྱེ་ལྷན་རིགས་སྣ་དང།།
ས་གཏེར་དོ་གཏེར་ཚུ་རྒྱང་གངས་མི་ཚོད།།
རང་བཞིན་སྤུན་ཚོགས་གཏམ་སྟན་ཡོངས་སུ་གྲགས།།

མ་ཚོས་རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་སྤྲང་སྐྱོབ་དང།།
ལག་ལེན་ཡུན་བརྟན་གནས་པའི་ཐབས་ཤེས་ལྟ།།
འཇམ་གླིང་དུས་ཚོད་འགྱུར་བའི་སྐབས་བབ་བསྟུན།།
བཅའ་ཁྲིམས་གསར་དུ་བཞེངས་པ་རྟེན་འབྲེལ་བཟང།།

Table of Contents

Preamble	1
CHAPTER 1	2
PRELIMINARY	2
Title	2
Commencement	2
Extent	2
Repeal	2
Transitional and Saving	2
Objects	3
CHAPTER 2	3
POWERS AND FUNCTIONS	3
Ministry of Energy and Natural Resources	3
Department of Forests and Park Services	5
Powers of the Forestry Official	7
Power to Inspect	7
Power to Arrest	8
Power to Search with Warrant	8
Power to Search without Warrant	8
Power to Entry	9
Power to Seize and confiscate forest produce	9
Settlement of Offence	10
Custody of the Arrested Person	10
Forestry Hammer	11
CHAPTER 3	11
STATE RESERVED FOREST LAND	11
Declaration of Protected Area and Other Management Regimes	11
Protected Area Management Zone	12
Forest Produce in State Reserved Forest Land	12

དཀར་ཆག།

ངོ་སྤྱོད།	༡
ལེའུ་ ༡ པ།	༢
སྒྲིན་བརྗོད།	༢
མཚན་གནས།	༢
འགོ་འཇུག་སྒྲིལ་ཚེས།	༢
ལྷན་ཚད།	༢
ཚམ་མེད།	༢
འཕོ་འགྱུར་དང་ ལྟར་རང་འཇགས།	༢
དམིགས་ལུལ།	༢
ལེའུ་ ༢ པ།	༢
དབང་ཚད་དང་བྱ་སྤོ།	༢
རྣམ་ལུགས་དང་རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ལྟན་ལག།	༢
ནགས་ཚལ་དང་གྲིང་ག་ཞབས་ཏྲོག་ལས་ཁུངས།	༥
ནགས་ཚལ་ལས་བྱེད་པ་ཚུ་གི་དབང་ཚད།	༧
ཞིབ་དཔྱད་དབང་ཚད།	༧
འཛིན་བཟུང་དབང་ཚད།	༩
བཀའ་འཕྲིན་ཐོག་བཙན་འཚོལ།	༩
བཀའ་འཕྲིན་མེད་པར་བཙན་འཚོལ་དབང་ཚད།	༩
འཇུག་ཅི་འི་དབང་ཚད།	༩
ནགས་ཚལ་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་ བཙན་བཟུང་དང་གཞུང་བཞེས་གྱི་དབང་ཚད།	༩
གཞོན་འགོལ་བདེ་འགྲུག་འབད་ཐངས།	༡༠
འཛིན་བཟུང་གྲུབ་པའི་མི་ངོམ་གྱི་བདག་གཉེར།	༡༠
ནགས་ཚལ་གྱི་ཐོན་སྤོ།	༡༡
ལེའུ་ ༣ པ།	༡༡
རྒྱལ་ཁམས་གྱི་སྤྱང་སྐྱོང་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས།	༡༡
སྤྱང་སྐྱོབ་ས་ཁོངས་དང་འཛིན་སྐྱོང་རིང་ལུགས་གཞན་གསལ་བསྐྱུགས་འབད་ཐངས།	༡༡
སྤྱང་སྐྱོབ་ས་ཁོངས་འཛིན་སྐྱོང།	༡༢
རྒྱལ་ཁམས་གྱི་སྤྱང་སྐྱོང་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་གྱི་ཐོན་སྐྱེད།	༡༢
<hr/>	
འགྲུག་གི་ནགས་ཚལ་དང་རང་བཞིན་ཉམས་སྤྱང་བཙའ་ཁྲིམས་ ༢༠༢༣ ཅན་མ།	༡

Forestry Clearance	13
Payment for Ecosystem Services	14
CHAPTER 4	15
FOREST MANAGEMENT AND PROTECTION	15
Community Forest	15
Private Forest	16
Institutional Forest	16
Industrial Forest	17
Production Forest	17
Urban Forest	18
Plantation in State Reserved Forest Land	18
Forest Fire	19
Pest and Disease	20
Forestry Research	20
Monitoring and Evaluation	20
CHAPTER 5	21
NATURE CONSERVATION	21
Conservation of Wild Flora	21
Conservation of Wild Fauna	22
Conservation Breeding	23
Species Conservation	23
Possession of Wild Fauna trophy	24
Introduction of invasive, alien, or exotic species	24
Release of Rescued Domestic Animal	24
Confiscated wild flora and fauna specimen	25
Fishing	25
Nature Recreation and Ecotourism	26
Human Wildlife Conflict Management	26
CHAPTER 6	27
SOIL, WATER, AND WASTE MANAGEMENT	27

ནགས་ཚལ་གྱི་ཉེ་མེད་གནང་བ།	༡༩
སྐྱེ་ལྔ་ནགས་ལྷགས་ཞབས་ཏྲི་ག་གི་འབྲུས།	༡༩
ལེའུ་ ༤ པ།	༡༥
ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་དང་སྲུང་སྐྱོབ།	༡༥
གོང་སྡེ་ནགས་ཚལ།	༡༥
སྐར་གྱི་ནགས་ཚལ།	༡༦
གཙུག་སྡེའི་ནགས་ཚལ།	༡༦
བཟོ་སྐྱེའི་ནགས་ཚལ།	༡༧
ཐོན་འབྲས་ནགས་ཚལ།	༡༧
ཁྲོམ་སྡེ་ནགས་ཚལ།	༡༨
རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྲུང་སྐྱོང་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ནང་ལུ་ཤིང་བཙུག་ཟི།	༡༨
ནགས་ཚལ་མེ་རྒྱུ།	༡༩
འབྲུབ་དང་ནད་གཞི།	༢༠
ནགས་ཚལ་གྱི་ཞིབ་འཇོལ།	༢༠
ལྷ་ཏྲི་ག་དང་དབྱེ་ཞིབ།	༢༠
ལེའུ་ ༥ པ།	༢༡
རང་བཞིན་ཉམས་སྲུང།	༢༡
རི་ཁའི་ཤིང་སྐྱ་ཉམས་སྲུང།	༢༡
རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་ཉམས་སྲུང།	༢༢
ཉམས་སྲུང་རིགས་སྡེལ།	༢༢
རིགས་སྐྱ་ཉམས་སྲུང།	༢༢
རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་ཀྱི་དཔེ་ཚད་འཆང་བ།	༢༢
ཁྱབ་སྡེལ་ ཡང་ན་ དར་ཁྱབ་མགྲོགས་པའི་ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་རིགས་སྐྱ་གསར་འཛུགས།	༢༢
སྲོག་སྐྱབས་འབད་ཡོད་པའི་སྐྱོ་ལོ་མེམས་ཅན་ཐར་གྲོལ།	༢༢
གཞུང་བཞེས་འབད་མི་རི་ཁའི་ཤིང་སྐྱ་དང་རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་ཀྱི་དཔེ་ཚད།	༢༥
ཉམས་སྲུང་ཟི།	༢༥
རང་བཞིན་སྐྱོ་འཆམ་དང་མཐའ་འཁོར་བལྟ་བཤལ།	༢༦
མི་དང་རི་དྲགས་ཀྱི་དཀའ་ངལ་འཛིན་སྐྱོང།	༢༦
ལེའུ་ ༦ པ།	༢༧
ས་དང་རྩེ་ དེལས་ རྒྱགས་སྡིགས་འཛིན་སྐྱོང།	༢༧

Soil Conservation	27
Watershed	27
Wetland	28
Waste Management	28
CHAPTER 7	28
ALLOTMENT OF TIMBER AND NON-WOOD FOREST PRODUCE	28
Timber in State Forest Reserved Land	28
Granting of Subsidized Timber	29
Allotment of Commercial Timber	29
Auction of Timber	30
Allocation of Forest Produce for Other Use	30
Non-Wood Forest Produce for Rural and Commercial Use	30
Unclaimed Drift Timber	31
Timber and Non-Wood Forest Produce from Private Registered Land	32
CHAPTER 8	32
FOREST-BASED INDUSTRY	32
Classification	32
Clearance	32
Operation	33
Registration	33
CHAPTER 9	33
TRADE AND TRANSPORT OF FOREST PRODUCE	33
Import	34
Export	34
Internal Movement	35
Forest Check Gate and Checkpoint	35
Permit	35
CHAPTER 10	35
OFFENCE AND PENALTY	35
Civil Offence	35

ས་ཉམས་སྲུང་།	༢༧
རྒྱ་འབབ་ས་གནས།	༢༧
རྒྱ་ས་འདམ་རྒྱ།	༢༨
ཕུགས་སྤྲིགས་འཛིན་སྐྱོང་།	༢༨
ལེའུ་ ༧ པ།	༢༨
ཤིང་ཆས་དང་ ཤིང་མིན་ནགས་ཚལ་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་བཤོ་འགྲེམས།	༢༨
རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྲུང་སྐྱོང་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ནང་གི་ཤིང་ཆས།	༢༨
གོང་ཚད་ཕབ་ཆག་གི་ཤིང་ཆས་གནང་ནི།	༢༩
ཚོང་འབྲེལ་གྱི་ཤིང་ཆས་བཤོ་འགྲེམས།	༢༩
ཤིང་ཆས་ཀྱི་གོང་ཚད་རིན་བསྐྱུར།	༣༠
གནད་དོན་གཞན་གྱི་དོན་ལུ་ ཤིང་ཆས་བཤོ་འགྲེམས།	༣༠
ཤིང་མིན་ནགས་ཚལ་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་རྒྱ་ གོང་གསལ་དང་ ཚོང་འབྲེལ་གྱི་དོན་ལུ་ སྐྱོད་ནི།	༣༠
རྩོ་བདག་མེད་པའི་དལ་འབྱུང་གི་ཤིང་ཆས།	༣༡
སྐྱར་གྱི་ལམ་བོ་དོན་གྲུབ་པའི་ས་ཆ་ནང་གི་ ཤིང་ཆས་དང་ ནགས་ཚལ་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་གཞན།	༣༢
ལེའུ་ ༨ པ།	༣༢
ནགས་ཚལ་ལུ་བརྟེན་པའི་ བཟོ་གྲུ་ཁང།	༣༢
དབྱེ་ཁག།	༣༢
ཉོ་ག་མེད་གནང་བ།	༣༢
ལག་ལེན།	༣༣
ཐོ་བཀོད།	༣༣
ལེའུ་ ༩ པ།	༣༣
ནགས་ཚལ་ཐོན་སྐྱེད་ཀྱི་ཚོང་སྐྱུར་དང་ སྐྱེལ་འདྲེན།	༣༣
ནང་འདྲེན།	༣༤
ཕྱི་རྒྱུ་ཚོང།	༣༤
ནང་འཁོད་འགྲུལ་སྐྱོད།	༣༥
ནགས་ཚལ་ཞིབ་དཔྱད་སྐོར་དང་ ཞིབ་དཔྱད་ས་ཁོངས།	༣༥
ཚོག་ཐམ།	༣༥
ལེའུ་ ༡༠ པ།	༣༥
གཞོན་འགེལ་དང་ཉེས་བྱ།	༣༥
ཞི་བའི་གཞོན་འགེལ།	༣༥

Illegal fishing	35
Illegal mining, quarrying, and developmental activity	36
Introduction of invasive, alien, or exotic species	37
Release of exotic fish in water body	37
Risking of wild fauna species	38
Illegal possession of wild fauna specimen listed under Schedule II and III	38
Illegal felling and extraction of trees	38
Feeding of wild fauna in State Reserved Forest Land	39
Disturbance to wild fauna	40
Release of rescued domestic animal	40
Illegal extraction and harvest of timber	40
Illegal extraction and harvest of Non-Wood Forest Produce other than timber	41
Setting of forest fire	41
Research on State Reserved Forest Land	41
Trade of wild fauna and flora specimen listed under Schedule II and III	42
Killing or injuring of wild fauna listed under Schedule II and III	42
Use of animal to transport illegal forest produce	43
Laying of trap and snare	43
Import, export, transit, or re-export of wild flora and fauna specimen	43
Illegal activity in State Reserved Forest Land	44
Removal of forest produce from private registered land	44
Illegal operation of Forest-based Industry	44
Illegal use of timber in Forest-based Industry	44
Misuse of subsidized timber and forest produce allotted for other purpose ...	44
Non-declaration of forest produce	45

ཁྲིམས་འགལ་ཐོག་ཉ་བཟུང་ནི།	༣༥
ཁྲིམས་ལས་འགལ་བའི་ས་གཏིར་རྩོད་གཏིར་དང་ མོང་འཕེལ་ལས་སྐྱེའི་ལྷ།	༣༦
འབྲེལ་ ཡང་ན་ དར་འབྲེལ་མཚོགས་པའི་ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་སྲོག་ཆགས་དང་ཤིང་རིགས་ གསར་བཅུགས།	༣༧
ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་ཉ་ཚུ་ ཚུ་རྒྱུན་ནང་ཐར་གྲོལ་བཏང་བ།	༣༧
རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་ལུ་ཉེན་འཚུབས་བཀལ་བ།	༣༨
ཟུར་དེབ་ ༡ པ་དང་ ༢ པ་ནང་ ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་ཀྱི་དཔེ་ཚད་ ཁྲིམས་འགལ་ཐོག་འཆང་བ།	༣༨
ཁྲིམས་འགལ་ཐོག་ཤིང་བརྟེན་ཞི་དང་བཏོན་ནི།	༣༩
རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྤྱང་སྦྱང་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ནང་རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་ལུ་བཟུང་འཕུང་བྱིན་ནི།	༣༩
རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་ལུ་དྲུགས་པ།	༤༠
སྲོག་སྐྱབས་འབད་དེ་ཡོད་པའི་སྦྱོ་ཞོར་སེམས་ཅན་ཐར་གྲོལ།	༤༠
ཁྲིམས་འགལ་ཐོག་ཤིང་ཆས་བཏོན་པ་དང་ བསྐྱེལ་ལེན།	༤༠
ཤིང་མིན་ནགས་ཚལ་ཐོན་སྐྱེད་ ཁྲིམས་འགལ་ཐོག་བཏོན་ནི་དང་བསྐྱེལ་ལེན།	༤༡
ནགས་ཚལ་མེ་སྐར་ནི།	༤༡
རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྤྱང་སྦྱང་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ནང་ཞིབ་འཚོལ།	༤༡
ཟུར་དེབ་ ༡ པ་དང་ ༢ པ་ནང་ ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་ རི་ཁའི་ཤིང་སྤྱང་དང་རི་དྲགས་ དཔེ་ཚད་ཀྱི་ཚོང་སྤྱུལ།	༤༢
ཟུར་དེབ་ ༡ པ་དང་ ༢ པ་ནང་ ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་ རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་བསད་པ་ ཡང་ན་ གཞོན་སྦྱོན་རྒྱབ་པ།	༤༢
ཁྲིམས་འགལ་གྱི་ནགས་ཚལ་ཐོན་སྐྱེད་ སྐྱེལ་འབྲེན་གྱི་དོན་ལུ་ སེམས་ཅན་ལག་ལེན་འཐབ་པ།	༤༢
ཤིང་དང་རྩི་བཀལ་ནི།	༤༢
རི་ཁའི་ཤིང་སྤྱང་དང་རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་ཀྱི་དཔེ་ཚད་ བང་འབྲེན་ ཕྱིར་ཚོང་ སྐྱེལ་འབྲེན་ ཡང་ན་ ལོག་ཕྱིར་ཚོང་།	༤༢
རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྤྱང་སྦྱང་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ནང་ ཁྲིམས་འགལ་གྱི་ལས་སྐྱེ།	༤༤
སྦྱར་གྱི་ཁམ་བཀོད་སྐབ་པའི་ས་ཆལས་ ཤིང་ཆས་ཕྱིར་བཏོན།	༤༤
ཁྲིམས་འགལ་ཐོག་ ནགས་ཚལ་ལུ་བརྟེན་པའི་ བཟོ་སྐྱེལ་ལང་ལག་ལེན་འཐབ་ནི།	༤༤
ནགས་ཚལ་ལུ་བརྟེན་པའི་བཟོ་སྐྱེལ་ལང་ནང་ ཤིང་ཆས་ཚུ་ཁྲིམས་འགལ་ཐོག་ལག་ལེན་འཐབ་ནི།	༤༤
མོང་ཚད་སབ་ཆག་གི་ཤིང་ཆས་དང་ གཞན་ནགས་ཚལ་ཐོན་སྐྱེད་ལོག་སྤྱོད།	༤༤
གསལ་སྦྱོན་མ་འབད་བའི་ནགས་ཚལ་ཐོན་སྐྱེད།	༤༥

Transport of timber without hammer impression	45
Non registration of Mobile Machinery	45
Subsequent Offence	45
Criminal Offence	46
Killing of wild fauna listed in Schedule I	46
Grading of killing of wild fauna listed in Schedule I	46
Illegal collection, harvesting, capturing, or destroying of wild flora and fauna listed in Schedule I	46
Grading of illegal collection, harvesting, capturing, or destroying of wild flora listed in Schedule I	47
Grading of illegal collection, harvesting, capturing, or destroying of wild fauna listed in Schedule I	47
Illegal trade of wild flora or fauna specimen listed in Schedule I	47
Grading of illegal trade of wild flora specimen listed in Schedule I	47
Grading of illegal trade of wild fauna specimen listed in Schedule I	48
Illegal possession of wild flora or fauna specimen listed in Schedule I	48
Grading of illegal possession of wild flora specimen listed in Schedule I	48
Grading of illegal possession of wild fauna specimen listed in Schedule I ..	48
Causing injury to wild fauna species listed in Schedule I	49
Grading of causing injury to wild fauna species listed in Schedule I	49
Illegal breeding or raising of wild fauna species listed in Schedule I	49

ནགས་ཚལ་གྱི་ཐོས་རྟགས་མེད་པར་ ཤིང་ཆས་སྐྱེལ་འདྲེན། ༥༥

ཐོ་བཀོད་མེད་པའི་ འགུལ་སྐྱོད་ཀྱི་འཕྲུལ་ཆས། ༥༥

གཞོན་འགུལ་ཡང་བསྐྱར་འཐབ་པ། ༥༥

ཉེས་པའི་གཞོན་འགུལ། ༥༦

ཟུར་དེབ་ ཉ པ་ནང་ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་ རི་དྲགས་སྟོག་ཆགས་བསད་པ། ༥༦

ཟུར་དེབ་ ཉ པ་ནང་ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་ རི་དྲགས་སྟོག་ཆགས་བསད་པའི་ཉེས་རིམ། ༥༦

ཟུར་དེབ་ ཉ པ་ནང་ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་རི་ཁའི་ཤིང་སྒྲ་དང་རི་དྲགས་སྟོག་ཆགས་
 ཁྲིམས་འགུལ་ཐོག་ བསྐྱ་འཛུམས་ བསྐྱ་ལེན་ བཟུང་བ་ ཡང་ན་ ཕུ་མེད་བཟོ་བ། ༥༦

ཟུར་དེབ་ ཉ པ་ནང་ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་རི་ཁའི་ཤིང་སྒྲ་ ཁྲིམས་འགུལ་ཐོག་བསྐྱ་འཛུམས་
 བསྐྱ་ལེན་ བཟུང་བ་ ཡང་ན་ ཕུ་མེད་བཟོ་བའི་ཉེས་རིམ། ༥༧

ཟུར་དེབ་ ཉ པ་ནང་ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་རི་དྲགས་སྟོག་ཆགས་ ཁྲིམས་འགུལ་ཐོག་ བསྐྱ་འཛུམས་
 བསྐྱ་ལེན་ བཟུང་བ་ ཡང་ན་ ཕུ་མེད་བཟོ་བའི་ཉེས་རིམ། ༥༧

ཟུར་དེབ་ ཉ པ་ནང་ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་ རི་ཁའི་ཤིང་སྒྲ་ ཡང་ན་ རི་དྲགས་སྟོག་ཆགས་ཀྱི་
 དཔེ་ཚད་ ཁྲིམས་འགུལ་ཐོག་ཚོང་སྐྱར། ༥༧

ཟུར་དེབ་ ཉ པ་ནང་ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་ རི་ཁའི་ཤིང་སྒྲའི་དཔེ་ཚད་ ཁྲིམས་འགུལ་ཐོག་
 ཚོང་སྐྱར་གྱི་ཉེས་རིམ། ༥༧

ཟུར་དེབ་ ཉ པ་ནང་ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་ རི་དྲགས་སྟོག་ཆགས་ཀྱི་དཔེ་ཚད་
 ཁྲིམས་འགུལ་ཐོག་ཚོང་སྐྱར་གྱི་ཉེས་རིམ། ༥༨

ཟུར་དེབ་ ཉ པ་ནང་ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་ རི་ཁའི་ཤིང་སྒྲ་ ཡང་ན་ རི་དྲགས་སྟོག་ཆགས་ཀྱི་
 དཔེ་ཚད་ ཁྲིམས་འགུལ་ཐོག་འཆང་བ། ༥༨

ཟུར་དེབ་ ཉ པ་ནང་ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་ རི་ཁའི་ཤིང་སྒྲའི་དཔེ་ཚད་ ཁྲིམས་འགུལ་ཐོག་
 འཆང་བའི་ཉེས་རིམ། ༥༨

ཟུར་དེབ་ ཉ པ་ནང་ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་ རི་དྲགས་སྟོག་ཆགས་ཀྱི་དཔེ་ཚད་
 ཁྲིམས་འགུལ་ཐོག་འཆང་བའི་ཉེས་རིམ། ༥༨

ཟུར་དེབ་ ཉ པ་ནང་ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་རི་དྲགས་སྟོག་ཆགས་ལུ་ གཞོན་སྐྱོན་རྒྱབ་པ། ༥༩

ཟུར་དེབ་ ཉ པ་ནང་ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་རི་དྲགས་སྟོག་ཆགས་ལུ་ གཞོན་སྐྱོན་རྒྱབ་པའི་ཉེས་རིམ། ༥༩

ཟུར་དེབ་ ཉ པ་ནང་ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་རི་དྲགས་སྟོག་ཆགས་ ཁྲིམས་འགུལ་ཐོག་
 རིགས་སྟེལ་བ་ ཡང་ན་ གཞོན་པ། ༥༩

Grading of illegal breeding or raising of wild fauna species listed in Schedule I	49
Illegal cultivation of wild flora species listed in Schedule I	50
Grading of illegal cultivation of wild flora species listed in Schedule I	50
Illegal fishing by use of poison, explosive, or electrical device	50
Illegal manufacture, possession, or use of false forestry hammer	50
Grading of illegal manufacture, possession, or use of false forestry hammer	51
Smuggling of wild flora or fauna specimen	51
Grading of smuggling of wild flora or fauna specimen	51
CHAPTER 11	51
MISCELLANEOUS	51
Identification Card	51
Entitlement of Uniform	52
Arms and Ammunition	52
Immunity	52
Confidentiality of identity of Complainant or Informer	52
Fees and Service Charges	53
Schedule of Species	53
Rules of Construction	53
Rule Making Power	53
Amendment	53
Authoritative Text	54
Definitions	54

ཟུར་དེབ་ ཉ པ་ནང་ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་རི་དྲགས་སློབ་ཆགས་ ཁྲིམས་འགལ་ཐོག་	
རིགས་སྐྱེལ་བ་ ཡང་ན་ གསོ་བའི་ཉེས་རིམ།	༤༩
ཟུར་དེབ་ ཉ པ་ནང་ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་རི་ཁའི་ཤིང་སྐྱ་ ཁྲིམས་འགལ་ཐོག་	
འཇུགས་སྐྱོང་འཐབ་པ།	༥༠
ཟུར་དེབ་ ཉ པ་ནང་ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་རི་ཁའི་ཤིང་སྐྱ་ ཁྲིམས་འགལ་ཐོག་	
འཇུགས་སྐྱོང་འཐབ་པའི་ཉེས་རིམ།	༥༠
དུག་དང་འགས་རྩམ་ ཡང་ན་ སློབ་ཆས་ལག་ལེན་འཐབ་སྟེ་ ཁྲིམས་འགལ་ཐོག་ཉ་བརྒྱུད་པ།	༥༠
དུག་དང་འགས་རྩམ་ ཡང་ན་ སློབ་ཆས་ལག་ལེན་འཐབ་སྟེ་ ཁྲིམས་འགལ་ཐོག་ཉ་	
བརྒྱུད་བའི་ཉེས་རིམ།	༥༠
ནགས་ཚལ་གྱི་ཐོས་རྒྱུན་མ་བཟོ་བ་ འཆང་བ་ ཡང་ན་ ལག་ལེན་འཐབ་པ།	༥༡
ནགས་ཚལ་གྱི་ཐོས་རྒྱུན་མ་བཟོ་བ་ འཆང་བ་ ཡང་ན་ ལག་ལེན་འཐབ་པའི་ཉེས་རིམ།	༥༡
རི་ཁའི་ཤིང་སྐྱ་ ཡང་ན་ རི་དྲགས་སློབ་ཆགས་ཀྱི་དཔེ་ཚད་ཀྱི་སློབ་ཚོང།	༥༡
རི་ཁའི་ཤིང་སྐྱ་ ཡང་ན་ རི་དྲགས་སློབ་ཆགས་ཀྱི་དཔེ་ཚད་ཀྱི་སློབ་ཚོང་གི་ཉེས་རིམ།	༥༡
ལེའུ་ ༡༡ པ།	༥༡
སྐྱ་ཚོགས།	༥༡
ངོ་རྒྱགས་ཤོག་བྱུང།	༥༡
སྐྱིགས་ཆས་ཀྱི་ཐོབ་རིམ།	༥༢
གོ་མཚོན་དང་མདེའུ།	༥༢
བཀག་ཆ།	༥༢
ཉོག་བཤད་བཀལ་མི་ ཡང་ན་ སྐྱན་ལུ་འབད་མིའི་ངོ་རྒྱགས་གསང་བ།	༥༢
ཞབས་ཉོག་གི་འཐུས།	༥༣
རིགས་སྐྱའི་ཟུར་དེབ།	༥༣
གོ་དོན་ལེན་ཐངས།	༥༣
བཅའ་ཡིག་བཟོ་ནིའི་དབང་ཆ།	༥༣
འཕྲི་སྟོན།	༥༣
ཚིག་དོན་གྱི་དབང་ཚད།	༥༤
ངེས་ཚིག།	༥༤

Preamble

WHEREAS the Constitution of the Kingdom of Bhutan mandates the Government to ensure that a minimum of sixty percent of Bhutan's total land is under forest cover for all time;

WHEREAS recognition of the value of protection, conservation, and preservation of areas of natural landscape and cultural heritage of national importance; sustainable management of forest and conservation of flora, fauna, and natural resources as an integral conservation regime for sustainable development, and as mitigation and adaptation to the impacts of climate change;

WHEREAS in accordance with Bhutan's commitment as a member of the International Conventions and Treaties on ecological and biological diversity;

WHEREAS it is crucial to integrate the management of representative ecosystems, habitats, traditional knowledge, natural, and cultural landscape into protected areas and other forest management regimes for the effective conservation and protection of biodiversity;

WHEREAS it is essential to ensure sustainable use of natural resources for the benefits of National, Regional, and Global Communities by developing various management regimes and through an effective governance of the State Reserved Forest Land;

The Parliament of the Kingdom of Bhutan hereby enacts as follows:

དོན་ལྡན།

དེ་ཡང་ འབྲུག་གི་ས་ཁྱོན་ཡོངས་བསྐྱོམས་ལས་ ཉུང་ཤོས་བརྒྱ་དྲུག་རྩ་ཐམས་པ་ ཏུས་དང་རྣམ་པ་
ཀྱན་ཏུ་ ཉན་གས་ཚལ་གྱི་ཁྱབ་བརྒྱུ་ལོ་ལྟ་ཡོད་པ་ དེས་གཏན་བཟོ་ནིའི་འགན་དབང་འདི་ འབྲུག་གི་ཚ་
ཁྲིམས་ཆེན་མོའི་ནང་ གཞུང་ལུ་ཡོད་པ་ལས།

དེ་ཡང་ ཡུན་བརྟན་གོང་འཕེལ་དང་ གནམ་གཤེས་གནས་སྤངས་འགྱུར་བའི་བྱེམ་ཚུ་ མར་ཕབ་འབད་དེ་
སྤྲིགས་བཅོས་གྱི་དོན་ལུ་ རང་བཞིན་སའི་དོད་བྱིབས་གྱི་ས་ཁོངས་ཚུ་དང་ རྒྱལ་ཡོངས་སྲོལ་རྒྱན་ཅ་ཅན་
ཚུ་ ཉེན་སྲོབ་དང་ སྲུང་འཛིན། གཉེར་སྲུང་གིས་མ་ཚད་ ཉན་གས་ཚལ་ཡུན་བརྟན་ གོང་འཕེལ་འཛིན་སྲོབ་
དེ་ལས་ ཤིང་སྤྲོད་དང་སྲོག་ཆགས། རང་བཞིན་ཐོན་ལུངས་སྲུང་འཛིན་གྱི་ བན་རྒྱབས་ཚུ་ སྲུང་འཛིན་རིམ་
ལུགས་གྱི་མེད་ཐབས་མེད་པའི་ ཆ་ཤས་ཅིག་སྤེལ་འཛིན་འབད་དེ།

དེ་ཡང་ སྤྱི་ལུ་ལྷན་གནས་སྤངས་དང་ སྤྱི་ལུ་རིགས་སྤེལ་ རྒྱལ་སྤྱིའི་མཐུན་གྲོས་དང་ ཆིངས་ཡིག་ཚུ་གི་
འཇུག་མི་རྒྱལ་ཁབ་སྤེལ་ འབྲུག་གི་ཁས་ལེན་དང་འཁྲིལ་ཏེ།

དེ་ཡང་ སྤྱི་ལུ་རིགས་སྤེལ་ཚུ་ གནད་དུ་སྤྲོད་པའི་སྲུང་འཛིན་དང་གཉེར་སྲུང་གི་དོན་ལུ་ ལྷ་ཁག་གི་སྲོད་
བཅུད་རིམ་ལུགས་དང་ སྤྱི་ལུ་ཆགས་པའི་ས་ཁོངས། སྲུང་སྲོལ་གྱི་ཤེས་བྲ། རང་བཞིན་དང་ལམ་སྲོལ་
གྱི་གནས་སྤངས་ཚུ་ ཉེན་སྲོབ་ཅན་གྱི་ས་ཁོངས་དང་ ཉན་གས་ཚལ་འཛིན་སྲོབ་རིང་ལུགས་གཞན་དང་
གཅིག་ཁར་ གཅིག་ཏུ་སྤྲིལ་ནི་གལ་ཆེ་ཏོག་ཏོ་ཨིན་མ་བཞིན།

དེ་ཡང་ འཛིན་སྲོབ་གི་རིང་ལུགས་ ལྷ་ཆོགས་གསར་ཚུམ་ཐོག་ལས་དང་ རྒྱལ་ཁམས་གྱི་སྲུང་སྲོབ་ཉན་གས་
ཚལ་ས་ཁོངས་ཚུ་ གནད་དུ་སྤྲོད་པའི་བདག་སྲོབ་འབད་དེ་ རྒྱལ་ཡོངས་དང་ལུང་ཕྱོགས་ དེ་ལས་ འཛམ་
གླིང་མི་སྤེ་ཚུའི་ཁེ་ཕན་ལུ་ རང་བཞིན་ཐོན་ལུངས་ཚུ་ ཡུན་བརྟན་ཐོག་ལས་སྲོད་ཚུགས་པ་ དེས་གཏན་
བཟོ་དགོས་ མེད་ཐབས་མེད་པ་བྱུང་པ་ལྟར།

འབྲུག་གི་སྤྱི་ཚོགས་གྱིས་ གཤམ་གསལ་ལྟར་ཆ་འཛོག་མཛད་གྲུབ།

CHAPTER 1

PRELIMINARY

Title

1. This Act is the Forest and Nature Conservation Act of Bhutan 2023.

Commencement

2. This Act comes into force on the 6th Day of the 6th Month of the Water Female Rabbit Year corresponding to the 24th Day of the 7th Month of 2023.

Extent

3. This Act extends to the whole of the kingdom of Bhutan.

Repeal

4. This Act repeals:
 - (1) Forest and Nature Conservation Act of Bhutan, 1995;
 - (2) provisions of all existing Acts, Rules and Regulations; and administrative instruments which are inconsistent with this Act.
 - (3) sections 490, 491, 492, and 493 of the Penal Code of Bhutan 2004; and
 - (4) sections 30 (k)(i) and (k)(ii) of the National Environment Protection Act of Bhutan, 2007.

Transitional and Saving

5. Any permit, forestry clearance, or certificate that has been issued or granted under the Forest and Nature Conservation Act of Bhutan, 1995 shall effect until the expiry of the term.

ལེའུ་ ༡ པ།
སྡོམ་བརྗོད།

མཚན་གནས།

༡. བཅའ་ཁྲིམས་འདི་ འབྲུག་གི་ནགས་ཚལ་དང་རང་བཞིན་ཉམས་སྲུང་བཅའ་ཁྲིམས་ ༢༠༡༩ ཚན་མ་ཡིན།

འགོ་འཇུག་སྒྲ་ཚེས།

༢. བཅའ་ཁྲིམས་འདི་ རང་ལུགས་གནམ་ལོ་རྒྱལ་ལོ་སྤྱི་ལོ་ ༤ པའི་ཚེས་ ༤ ལུངས་སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༩ ཟླ་ ༡ པའི་ཚེས་ ༢༤ ལས་འགོ་བཟུང་སྟེ་བསྟར་སྤྱོད་འབད་དགོ།

ལྷན་ཚད།

༣. བཅའ་ཁྲིམས་འདི་གིས་ འབྲུག་གི་ས་ཁོངས་ཡོངས་ལུ་ལྷན་ཚད་ཡོད་པ་ཡིན།

ཆམེད།

- ༤. བཅའ་ཁྲིམས་འདི་གིས་ ཆམེད་བཏང་མི་འདི་ཡང།
 - (༡) འབྲུག་གི་ནགས་ཚལ་དང་རང་བཞིན་སྲུང་སྐྱོབ་ཀྱི་བཅའ་ཁྲིམས་སྤྱི་ལོ་ ༡༩༩༥ ཚན་མ་དང།
 - (༢) བཅའ་ཁྲིམས་འདི་དང་མཐུན་འབྲེལ་མེད་པའི་ ལྷན་གནས་ཚན་གྱི་བཅའ་ཁྲིམས་དང་ བཅའ་ཡིག་དང་སྤྱི་གཞི་གཞི་ དེ་ལས་ བདག་སྐྱོང་དང་འབྲེལ་བའི་ཡིག་རིགས་ཚུ།
 - (༣) འབྲུག་གི་ཉེས་འགོལ་ཁྲིམས་དེབ་ ༢༠༠༤ ཚན་མའི་ རྟོན་ཚན་ ༤༩༠ པ་དང་ ༤༩༡ པ་ ༤༩༢ པ་ དེ་ལས་ ༤༩༩ པ།
 - (༤) འབྲུག་གི་རྒྱལ་ཡོངས་མཐའ་འཁོར་སྲུང་སྐྱོབ་ཀྱི་བཅའ་ཁྲིམས་སྤྱི་ལོ་ ༢༠༠༡ ཚན་མའི་ རྟོན་ཚན་ ༣༠ (༥)(༡) པ་དང་ (༥)(༢) པ།

འཕོ་འགྲུར་དང་རང་འཇགས།

༥. འབྲུག་གི་ནགས་ཚལ་དང་རང་བཞིན་སྲུང་སྐྱོབ་ཀྱི་བཅའ་ཁྲིམས་སྤྱི་ལོ་ ༡༩༩༥ ཚན་མའི་འོག་ལུ་ གནང་མི་ཚོག་ཐམ་ ནགས་ཚལ་གྱི་ཉོག་མེད་གནང་བ་ ཡང་ན་ ལག་ཁྱེར་གང་རུང་ གནས་ལུན་ མ་ཚང་རྒྱན་ཚོད་ རང་འཇགས་ཆ་གནས་ཡིན།

6. Any protected area declared under Forest and Nature Conservation Act of Bhutan, 1995 shall continue to be a protected area upon commencement of this Act.

Objects

7. The objects of this Act are to:
 - (1) protect, conserve, and enhance the environment and forests of the country by promoting ecologically balanced socio-economic development;
 - (2) protect and conserve wild flora and fauna in accordance with the principle of sustainable management for the benefit of present and future generation;
 - (3) utilize and share benefit of forest produce and ecosystem service through improved access and equity;
 - (4) improve and enhance mitigation and adaptation capacity of forest to climate change and socio-economic activity; and
 - (5) restore, protect, and improve watershed and wetland for sustained flow of water.

CHAPTER 2

POWERS AND FUNCTIONS

Ministry of Energy and Natural Resources

8. The Ministry shall exercise the following powers and functions for sustainable management of forest and forest produce in the country:
 - (1) formulate policies on nature conservation, protection and management of forest;

6. འབྲུག་གི་ནགས་ཚལ་དང་རང་བཞིན་སྲུང་སྐྱོབ་བཅའ་ཁྲིམས་སྤྱི་ལོ་ ༡༩༧༥ ཅན་མའི་འོག་ལུ་
 སྲུང་སྐྱོབ་ས་ཁོངས་གང་རུང་ གསལ་སྟོན་འབད་མི་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་ བྱུང་གནས་འགོ་
 འཛུགས་ཀྱི་ཉེན་མ་ལས་ སྲུང་སྐྱོབ་ས་ཁོངས་ རོས་ལེན་འཕྲོ་མཐུད་དགོ།

དམིགས་ཡུལ།

- ཡ. བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དམིགས་ཡུལ་ཚུ་ཡང་།
 - (༡) སྟོན་བརྒྱུད་ཚད་མཉམ་ལྷན་པའི་གོང་འཕེལ་ཐོག་ལས་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ནགས་ཚལ་དང་
 མཐའ་འཁོར་ཉེན་སྐྱོབ་དང་ ཉམས་སྲུང་འབད་དེ་ ཡར་སྐྱེད་གཏང་ནི་དང་།
 - (༢) འཕྲལ་དང་ལུགས་ཀྱི་མི་རབས་ཀྱི་ཁེ་སན་ལུ་ ཡུན་བརྟན་འཛིན་སྐྱོང་གི་གཞི་རྩ་དང་
 འཁྲིལ་ཏེ་ རི་ཁའི་ཤིང་སྤྲ་དང་རི་དྲགས་སོག་ཆགས་ ཉེན་སྐྱོབ་དང་ཉམས་སྲུང་འབད་ནི།
 - (༣) རགས་ཚལ་གི་ཐོན་སྐྱེད་དང་ རྐྱེ་ལྷན་གནས་ལུགས་ཞབས་ཏྲུག་གི་ ཁེ་སན་སྤེལ་ནི་དང་
 སྟོན་ནི་གི་དོན་ལུ་ འབྲ་མཉམ་གི་ཐོབ་སྲོལ་ལམ་ལུགས་ ཡར་སྐྱེད་གཏང་ནི།
 - (༤) གནམ་གཤེས་འགྲུར་བ་དང་ མི་སྡེ་དཔལ་འབྱོར་གི་ལས་སྤྲ་དང་བསྐྱབ་ཏེ་ རགས་ཚལ་
 རྐྱིག་བཅོས་སམ་མར་ཕབ་ཀྱི་ འདྲོངས་ཚད་ཚུ་སྐྱེད་དང་ཡར་ཤུག་གཏང་ནི།
 - (༥) རྒྱ་རྒྱུན་ཡུན་བརྟན་དུ་སྐྱོང་ཐབས་ལུ་ རྒྱ་འབབ་ས་གནས་དང་ རྒྱ་ས་འདམ་རྒྱུ་ཉམས་
 གསོ་དང་ཉེན་སྐྱོབ་ དེ་ལས་ ཡར་སྐྱེད་གཏང་ནི།

**ལེའུ་ ༩ པ།
 དབང་ཚད་དང་བྱ་སྟོ།**

ལུས་ལུགས་དང་རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ལྷན་ཁག།

- ༤. རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལུ་ རགས་ཚལ་དང་ནགས་ཚལ་གི་ཐོན་སྐྱེད་ཡུན་བརྟན་འཛིན་སྐྱོང་དོན་ལུ་ ལྷན་
 ཁག་གིས་གཤམ་འཁོད་ཀྱི་དབང་ཚད་དང་བྱ་སྟོ་ཚུ་སྐྱབ་དགོ།
 - (༡) རང་བཞིན་ཉམས་སྲུང་དང་ རགས་ཚལ་ཉེན་སྐྱོབ་དང་འཛིན་སྐྱོང་དོན་ལུ་ སྤིང་བྱས་ཚུ་
 བརྩམ་ནི་དང་།

- (2) revise and approve fees and fines pertaining to use and offence committed on forest produce;
- (3) propose a revision of royalty on forest produce to the Parliament;
- (4) approve service charge for delivery of service under this Act;
- (5) approve designation of the Management Authority and the Scientific Authority to regulate import, export, or re-export of wild flora and fauna specimen;
- (6) approve forestry research;
- (7) approve declaration of significant wetland of national importance;
- (8) propose to the Parliament for declaring any part of the country to be a National Park, Wildlife Reserve, Nature Reserve, Protected Forests, Biosphere Reserve, Critical Watershed, Biological Corridor, significant wetland of international importance, and any other categories meriting protection;
- (9) approve classification of any State Reserved Forest Land not covered under Section 8 (8) into Other Effective Conservation Area;
- (10) approve conservation and management plans for all management regimes on the recommendation of the Department except for plans mentioned under Section 9(4) of this Act;
- (11) lead implementation of international treaty or convention relevant to the Ministry;

- (२) བླ་མ་ཚལ་གྱི་ཐོན་སྐྱོད་སྤྱོད་ནི་དང་འབྲེལ་བའི་གཞོན་འགོལ་གྱི་འཇུག་དང་ཉེས་བྱ་ཚུ་
བསྐྱར་བཟོ་དང་ཆ་འཛོལ་འབད་ནི།
- (३) བླ་མ་ཚལ་གྱི་ཐོན་སྐྱོད་ཀྱི་སྤྱོད་ལཱ་བསྐྱར་བཟོའི་གོས་འཆར་སྤྱི་ཚོགས་ལུ་སྤུལ་ནི།
- (༤) བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་འོག་ལུ་ ཞབས་ཏྲུག་བྱིན་པའི་འཇུག་ཆ་འཛོལ་འབད་ནི།
- (༥) རི་ཁའི་ཤིང་སྐྱ་དང་རི་དྲགས་སློག་ཆགས་ཀྱི་ དཔེ་གཞི་ནང་འབྲེན་དང་བྱིར་བཙོང་ ཡང་
ན་ ལོག་བྱིར་བཙོང་འབད་ནི་ཚུ་མཚམས་འཛིན་འབད་མི་ འཛིན་སྐྱོང་དབང་འཛིན་དང་
ཚན་རིག་དབང་འཛིན་ངོས་འཛིན་འབད་མི་དེ་ ཆ་འཛོལ་འབད་ནི།
- (༦) བླ་མ་ཚལ་གྱི་ཞིབ་འཚོལ་ཆ་འཛོལ་འབད་ནི།
- (༧) རྒྱལ་ཡོངས་གནས་ཚད་ལུ་གཤམ་གཞན་ཆེ་བའི་རྒྱ་ས་འདམ་ཇུབ་གསལ་སྟོན་ཆ་འཛོལ་
འབད་ནི། རྒྱལ་ཡོངས་གནས་ཚད་ལུ་གཤམ་གཞན་ཆེ་བའི་རྒྱ་ས་འདམ་ཇུབ་གསལ་
བསྐྱབས་ཆ་འཛོལ་འབད་ནི།
- (༨) རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ས་གནས་གང་རུང་ཅིག་ རྒྱལ་ཡོངས་སྤྱིང་ག་དང་ རི་དྲགས་སྤུང་སྐྱོང་ རང་
བཞིན་ཉམས་སྲུང་ སྤུང་སྐྱོབ་ཅན་གྱི་བླ་མ་ཚལ་ རྐྱེན་ལྷན་ས་ཁོངས་སྤུང་སྐྱོང་ གཤམ་ཅན་
གྱི་རྒྱུ་འབབ་ས་གནས་ རྐྱེན་ལྷན་བར་ལམ་ རྒྱལ་སྤྱིའི་གནས་ཚད་ལུ་གཤམ་ཆེ་བའི་རྒྱ་ས་
འདམ་ཇུབ་དང་སྤུང་སྐྱོབ་འོས་འབབ་ཡོད་པའི་ས་གནས་ཀྱི་དབྱེ་བ་གཞན་གསལ་སྐྱབས་
འབད་ནིའི་དོན་ལུ་སྤྱི་ཚོགས་ལུ་ གོས་འཆར་བཀོད་ནི།
- (༩) དོན་ཚན་ ༥(༥) པ་ནང་ མ་ཚུད་པའི་ རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྤུང་སྐྱོང་བླ་མ་ཚལ་གྱི་ས་ཁོངས་
ཚུ་ དོན་སྟོན་ཅན་གྱི་ཉམས་སྲུང་ས་ཁོངས་གཞན་གྱི་ དབྱེ་ཁག་སྟེ་ཆ་འཛོལ་འབད་དགོ་
- (༡༠) བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཚན་ ༩(༤) པར་ཚུད་མི་ མ་བཅུས་པའི་འཆར་གཞི་གཞན་
ལས་ཁུངས་ཀྱི་གོས་འདེབས་དང་འཁྲིལ་ཏེ་ འཛིན་སྐྱོང་རིང་ལུགས་ག་ར་གི་ ཉམས་སྲུང་
དང་འཛིན་སྐྱོང་གི་འཆར་གཞི་ཚུ་ ཆ་འཛོལ་འབད་ནི།
- (༡༡) ལྷན་ཁག་ལུ་ འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཚིངས་ཡིག་གམ་ མཐུན་གྲོས་ལག་ལེན་
འཐབ་ནི་ནང་འགོ་བཟོ་འབད་ནི།

- (12) propose to the Parliament to approve listing and delisting of species under Schedule I of this Act in consultation with relevant agencies;
- (13) approve the listing and delisting of species under Schedule II and III of this Act, on the recommendation of the Scientific Authority; and
- (14) engage any authorized agency to carry out any forestry operation as per Management Plan or Action Plan.

Department of Forests and Park Services

9. The Department of Forests and park Services shall be responsible to:
 - (1) enforce the provision of this Act;
 - (2) adopt measure for protection of ecosystems including wildlife species and their habitat.
 - (3) prepare conservation and management plan for State Reserved Forest Land based on its functionality including Tsamdro and Sokshing;
 - (4) approve Community Forest Management Plan, Non-Wood Forest Produce Management Plan, Community-based Fishery Management Plan, and Operational Plan;
 - (5) promote effective public participation and partnership in preparation of conservation and management plan;
 - (6) regulate and facilitate trade of forest produce within or outside the country as prescribed in the Rules;

- (༡༢) རིགས་སྣ་ཚུ་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་ཟུར་དེབ་ ༡ པའི་ཐོ་ནང་བཀོད་ནི་དང་ ཕྱིར་བཏོན་འབད་ནི་གི་གནང་བ་ སྤྱི་ཚོགས་ཀྱིས་འགོལ་མིའི་དོན་ལུ་ འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་ཚུ་དང་ གྲོས་བསྟུན་ཐོག་ གྲོས་འཆར་བཀོད་ནི།
- (༡༣) ཚན་རིག་དབང་འཛིན་གྱི་གྲོས་འདེབས་ཐོག་ སྐྱེ་ལྗན་རིགས་སྣ་ཚུ་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་ ཟུར་དེབ་ ༣ པ་དང་ ༣ པའི་ཐོ་ནང་བཀོད་ནི་དང་ ཕྱིར་བཏོན་འབད་ནིའི་ཆ་འཛིག་ འབད་ནི།
- (༡༤) འཛིན་སྐྱོང་འཆར་གཞི་ ཡང་ན་ དང་ལེན་འཆར་གཞི་དང་འཁྲིལ་ བླུ་མཁའ་ཚལ་དང་ འབྲེལ་བའི་ལས་སྡེ་ ལག་ལེན་འཐབ་མིའི་དོན་ལུ་ དབང་ཚད་ལྡན་པའི་ལས་སྡེ་ཞིག་ གྲུལ་གཏོགས་འབད་བཅུག་དགོ།

ནགས་ཚལ་དང་སྤྱིང་ག་ཞབས་ཏྲོག་ལས་ཁུངས།

- ༤. ནགས་ཚལ་དང་སྤྱིང་ག་ཞབས་ཏྲོག་ལས་ཁུངས་ཀྱི་འགན་ཁུར་དེ་ཡང་།
 - (༡) བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དགོངས་དོན་ཚུ་བསྟུར་སྤྱོད་འབད་ནི་དང་།
 - (༢) རི་དྭགས་སྟོག་ཆགས་ཀྱི་རིགས་སྣ་བརྩིས་པའི་སྐྱེ་ལྗན་གནས་སྟངས་རིང་ལུགས་ དེ ལས་སྟོག་ཆགས་འབྲུམ་ས་སྤྱད་སྐྱོབ་འབད་ནིའི་ཐབས་ལམ་ཆ་འཛིག་འབད་ནི།
 - (༣) ལྷ་འབྲོག་དང་སོག་ཤིང་བརྩིས་ཏེ་ རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྤྱད་སྐྱོང་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ཀྱི་ ལག་ལེན་གྱི་ཁྲེད་པར་ལུ་གཞིར་བཞག་སྟེ་ ཉམས་སྤྱད་དང་འཛིན་སྐྱོང་འཆར་གཞི་བཟོ་ བློ།
 - (༤) མི་སྡེའི་ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་འཆར་གཞི་ ནགས་ཚལ་ཤིང་མིན་ཐོན་སྐྱེད་འཛིན་སྐྱོང་ འཆར་གཞི་ མི་སྡེ་དང་འབྲེལ་བའི་ཉམས་སྤྱོད་ཁང་འཛིན་སྐྱོང་དང་ ལག་ལེན་འཆར་ གཞི་ཚུ་ཆ་འཛིག་འབད་ནི།
 - (༥) ཉམས་སྤྱད་དང་འཛིན་སྐྱོང་འཆར་གཞི་བཟོ་ཏེ་ལུ་ དོན་སྤྲོད་ཚན་གྱི་མི་མང་གིས་ གྲུལ་ གཏོགས་དང་མཉམ་འབྲེལ་ཡར་ཕྱག་གཏང་ནི།
 - (༦) སྤྱིག་གཞི་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པ་ལྟར་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་འཁོད་དམ་ཕྱི་ཁ་གང་རུང་ལུ་ ནགས་ ཚལ་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་ཚོང་སྤྱོད་མཚམས་འཛིན་དང་ཕན་ཐབས་འབད་ནི།

- (7) regulate and facilitate the allotment of forest produce as prescribed in the Rules;
- (8) develop technical guidelines to implement provisions of this Act and its Rules;
- (9) carry out national inventory on forest, medicinal, wild flora and fauna, and wetlands as per the international standard in collaboration with relevant agencies in accordance with the technical guidelines;
- (10) promote, conduct, and streamline research related to wild flora and fauna in consultation with relevant agencies;
- (11) classify the timber species into different class based on timber quality and value;
- (12) propose the listing and delisting of species including medicinal species under Schedule I, II, and III of this Act, depending on the level of threat, risk of being endangered or becoming extinct in consultation with relevant agencies as recommended by the Scientific Authority;
- (13) propose to the Ministry for declaration of significant wetland of national importance;
- (14) designate Community Forest, Community Fishery, Forest Management Unit, Local Forest Management Area, Recreational Area, and any other management regime as deemed necessary;
- (15) revise Forest and Nature Conservation Code of Best Management Practices of Bhutan from time to time;
- (16) establish a forest check gate and designate a checkpoint;

- ཡ) སྤྱིག་གཞི་ནང་ཚད་དུ་བཀོད་པ་ལྟར་ བཀས་ཚལ་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་བཤོ་འབྲེམས་མཚམས་ འཛིན་དང་ཕན་ཐབས་འབད་ནི།
- ༤) བཅའ་ཁྲིམས་འདི་དང་ འདི་འདི་བཅའ་ཡིག་གི་དགོངས་དོན་ཚུ་ལག་ལེན་འཐབ་ནི་འདི་ ལྷན་ རིག་གི་ལམ་སྟོན་བཅུམ་ནི།
- ༥) ལྷན་རིག་གི་ལམ་སྟོན་དང་འཁྲིལ་ འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་དང་མཉམ་འབྲེལ་ཐོག་ རྒྱལ་ སྤྱི་ཚད་གཞི་ལུ་གཞིར་བཞག་སྟེ་ བཀས་ཚལ་དང་ སྡོ་སྤྲོན་ རི་ཁའི་ཤིང་རིགས་དང་ སྲོག་ཆགས་ དེ་ལས་ རྒྱུ་འདམ་རྒྱུ་ལུ་ཡོངས་ཐོ་ འགོ་འབྲེན་འཐབ་ནི།
- ༦) འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་དང་གྲོས་བསྟུན་ཐོག་ རི་ཁའི་ཤིང་སྡེ་དང་རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་དང་ འབྲེལ་བའི་ ཞིབ་འཚོལ་ཡར་དྲག་གཏང་ནི་དང་ འགོ་འབྲེན་འཐབ་ནི།
- ༧) ཤིང་ཆས་ཀྱི་སྤྱུམ་ཚད་དང་གོང་ཚད་ལུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ ཤིང་ཆའི་རིགས་ སོ་སོར་སྡེ་དབྱེ་ ལག་ལྷེ་ནི།
- ༨) འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་ལུ་ གྲོས་བསྟུན་ཐོག་ལས་ ཡལ་ཉེན་གྱི་ཚབས་ཆེ་ཚུང་དང་ རབས་ ཆད་དང་རྩ་མེད་འགྲོ་ནི་འདི་ཉེན་ཁ་དང་འཁྲིལ་ཏེ་ སྡོ་སྤྲོན་གྱི་རིགས་བརྩིས་པའི་ སྡེ་ལྷན་ རིགས་སྡེ་ཚུ་བཅའ་ཁྲིམས་འདི་འདི་ཟུར་དེབ་ ༡ པ་དང་ ༢ པ་ དེ་ལས་ ༣ པའི་ནང་ ཐོ་བཀོད་འབད་ནི་དང་ ཕྱིར་བཏོན་འབད་ནི་འདི་གྲོས་འཆར་བཀོད་ནི།
- ༩) རྒྱལ་ཡོངས་གནས་ཚད་ལུ་གལ་གནད་ཆེ་བའི་རྒྱུ་འདམ་རྒྱུ་ གསལ་སྟོན་གྱི་གྲོས་ འཆར་ལྷན་ལག་ལུ་བཀོད་ནི།
- ༡༠) མི་སྡེ་འབྲེལ་ཚལ་ མི་སྡེ་ཉུགས་སྐྱོང་ བཀས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་ལས་ཚན་ ས་གནས་ ཀྱི་བཀས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་ལས་ཚན་ སྤོ་འཆམ་ས་ཁོངས་དང་ མཁོ་ཆའི་འཛིན་སྐྱོང་རིང་ ལུགས་གཞན་ལོས་འཛིན་འབད་ནི།
- ༡༡) རྒྱུ་འདམ་རྒྱུ་སྡེ་ བཀས་ཚལ་དང་རང་བཞིན་ཉམས་སྲུང་གོམས་སྲོལ་དྲག་ཤོས་ཀྱི་རྣམ་ གཞག་བསྐྱར་བཟོ་འབད་ནི།
- ༡༢) བཀས་ཚལ་གྱི་ཞིབ་དཔྱད་སློལ་ར་གཞི་བཅུགས་དང་ཞིབ་དཔྱད་སློལ་ར་འཛིན་འབད་ནི།

- (17) implement international treaty or convention relevant to forest and nature conservation; and
 - (18) such other functions related to forest protection and management as prescribed in the Rules.
10. The Department shall constitute expert group as the Scientific Authority to advise the Management Authority on:
- (1) whether import, export, or re-export of wild flora and fauna specimen is detrimental to the survival of the species in the wild; and
 - (2) other scientific matters related to wild flora and fauna conservation and management.
11. The Department shall designate the Management Authority to grant permit and certificate for import, export, or re-report of wild flora and fauna specimen in consultation with the Scientific Authority.

Powers of the Forestry Official

12. Any power of forestry official under Section 13 to 21 of this Act shall be exercised in accordance with the Civil and Criminal Procedure Code of Bhutan.

Power to Inspect

13. The forestry official may inspect and verify any forest produce or product including permit or other relevant document, which any person is required to have in possession as per this Act and its Rules.

(༡༢) བླ་མ་ཚལ་དང་རང་བཞིན་ཉམས་སྲུང་ལུ་ འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཆིངས་ཡིག་གསུང་མཐུན་གྲོས་ལག་ལེན་འཐབ་ནི།

(༡༣) བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་མི་ བླ་མ་ཚལ་སྲུང་སྐྱོབ་དང་འཛིན་སྐྱོང་དང་འབྲེལ་བའི་བྱ་སྐོར་གཞན་བསྐྱབ་ནི།

༡༠. ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ མཁམ་མཚོག་སྡེ་ཚན་ཅིག་ འཛིན་སྐྱོང་དབང་འཛིན་ལུ་ གཤམ་འཁོད་དོན་ཚན་གྲུར་ གྲོས་སྡོད་འབད་མི་ ཚན་རིག་དབང་འཛིན་སྡེ་ གཞི་བཙུག་འབད་དགོ།

༡) རི་ཁའི་ཤིང་སྤྲ་དང་རི་དྲགས་སློག་ཆགས་ཀྱི་དཔེ་ཚད་ རང་འབྲེན་དང་ཕྱིར་བཅོང་ ཡང་ན་ ལོག་ཕྱིར་བཅོང་འབད་མི་གིས་ རྐྱེད་དོས་རིགས་སྤྱིའི་འཚོ་ཉིང་ལུ་ གཞོད་པ་ཡོད་མེད་དང།

༢) རི་ཁའི་ཤིང་སྤྲ་དང་རི་དྲགས་སློག་ཆགས་ཀྱི་ ཉམས་སྲུང་དང་འཛིན་སྐྱོང་ལུ་ འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་ཚན་རིག་གི་གནད་དོན་གཞན།

༡༡. ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ ཚན་རིག་དབང་འཛིན་དང་གྲོས་བསྐྱབ་ཐོག་ རི་ཁའི་ཤིང་སྤྲ་དང་རི་དྲགས་སློག་ཆགས་ཀྱི་དཔེ་གཞི་ རང་འབྲེན་དང་ཕྱིར་བཅོང་ངམ་ ལོག་ཕྱིར་བཅོང་གི་ཚོག་ཐམ་དང་ལག་ཁྱེར་གཞན་ཅི་གི་དོན་ལུ་ འཛིན་སྐྱོང་དབང་འཛིན་དོས་འཛིན་འབད་ནི་ལུ་ གྲོས་འཆར་བཀོད་དགོ།

བླ་མ་ཚལ་ལས་བྱེད་པ་ཚུ་གི་དབང་ཚད།

༡༢. བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཚན་ ༡༣ པ་ལས་ ༢༡ པ་ཚུན་གྱི་ བླ་མ་ཚལ་ལས་བྱེད་པའི་དབང་ཚད་ འབྲུག་གི་ཞི་ཅོད་དང་ཉམས་སྲུང་བའི་གནད་སྲོད་ཀྱི་ཁྲིམས་དེབ་དང་འཁྲིལ་ཏེ་ ལག་ལེན་འཐབ་དགོ།

ཞིབ་དཔྱད་དབང་ཚད།

༡༣. བཅའ་ཁྲིམས་འདི་དང་འདིའི་བཅའ་ཡིག་དང་འཁྲིལ་ཏེ་ མི་ངོ་གང་རུང་ཅིག་གིས་ འཆང་དགོ་པའི་ཚོག་ཐམ་མམ་ཡིག་ཆ་གཞན་བཙུན་པའི་ བླ་མ་ཚལ་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་དང་ཐོན་དོས་ཅིག་ བླ་མ་ཚལ་ལས་བྱེད་པ་གིས་ ཞིབ་དཔྱད་དང་བདེན་དཔྱད་འབད་ཚོག།

Power to Arrest

14. The forestry official may arrest without warrant any person upon reasonable suspicion of commission of an offence following the information received or on sighting commission of an offence related to protected species listed in Schedule I under this Act.
15. Any forestry official making an arrest under Section 14 of this Act shall produce the suspect before the Court of competent jurisdiction within twenty-four hours of arrest exclusive of the time necessary for journey and government holidays to seek remand order.
16. Any person arrested under this Act may be detained for further investigation, upon seeking remand order from the Court.

Power to Search with Warrant

17. The forestry official shall have the right to enter into any premises in search of evidence related to forest produce or product with Court warrant.

Power to Search without Warrant

18. Any forestry official may conduct search in the forest-based industry including construction site without Court warrant in presence of the proprietor or management upon reasonable suspicion of an offence.

འཛིན་བཟུང་དབང་ཚད།

༡༤. མི་དོགས་རླང་ཅིག་གིས་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་འདྲི་བྱུང་དེས་ ཉེན་ཐོ་མེད་པ་ལོང་ཡོད་པའི་ ཉེན་སྲོལ་ཅན་གྱི་དོགས་སྣ་དང་འབྲེལ་བའི་གཞོན་འགོལ་འབྲེལ་བའི་ རྒྱ་མཚན་ལྡན་པའི་དོགས་པ་ཡོད་པའི་སྣེ་ལྷན་ལྷན་པ་ ཡང་ན་ མཐོང་ཚེ་ བློ་གསལ་ཚལ་ལས་བྱེད་པ་གིས་ བཀའ་འཕྲིན་མེད་རླང་ འཛིན་བཟུང་འབད་ཚོགས།

༡༥. བློ་གསལ་ཚལ་ལས་བྱེད་པ་ གང་རླང་གིས་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་འདྲི་དོན་ཚན་ ཉེན་ཐོ་མེད་པའི་ལྷན་ལྷན་པ་ལྷན་ལྷན་པ་ འཛིན་བཟུང་གྲུབ་ཚེ་ འཛིན་བཟུང་གི་ས་གནས་ལས་ འགྲུལ་བསྐྱོད་ལུ་ མཁོ་གཤམ་ཆེ་བའི་དུས་ལུ་ ཡུན་དང་ གཞུང་གི་ངལ་གསོ་མ་བརྩེ་བར་ རྒྱ་ཚོད་ཉེར་བཞེད་འཁོད་ དོགས་ཐོན་ཅན་ ཁྲིམས་སར་དོ་སློན་འབད་དེ་ དོ་དམ་བཀའ་རྒྱ་ལུ་དགོ།

༡༦. བཅའ་ཁྲིམས་འདི་འདྲི་འོག་ལུ་ འཛིན་བཟུང་གྲུབ་པའི་མི་དེ་ ཞིབ་དཔྱད་ཁ་སྐོང་གི་དོན་ལུ་ ཁྲིམས་ཀྱི་འདུན་ས་ལས་ དོ་དམ་བཀའ་རྒྱ་ཐོག་ དོ་དམ་འོག་ལུ་བཞག་ཚོགས།

བཀའ་འཕྲིན་ཐོག་བཅན་འཚོལ།

༡༧. བློ་གསལ་ཚལ་ལས་བྱེད་པ་ལུ་ ཁྲིམས་འདུན་གྱི་བཅན་འཚོལ་བཀའ་རྒྱ་དང་འབྲེལ་ བློ་གསལ་ཚལ་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་ ཡང་ན་ ཐོན་དོན་དང་ འབྲེལ་བའི་སྐྱེལ་བྱེད་ བཅན་འཚོལ་འབད་བར་ ས་ཁོངས་གང་རླང་ནང་ལུ་ འཇུག་ནིའི་དབང་ཆ་ཡོད།

བཀའ་འཕྲིན་མེད་པར་བཅན་འཚོལ་དབང་ཚད།

༡༨. གཞོན་འགོལ་འབྲེལ་བའི་རྒྱ་མཚན་ལྡན་པའི་དོགས་པ་ཡོད་ཚེ་ བློ་གསལ་ཚལ་གྱི་ལས་བྱེད་པ་ གང་རླང་གིས་ བཟོ་སྐྱེད་ས་གནས་བརྩེ་བའི་ བློ་གསལ་ཚལ་ལུ་བརྟེན་པའི་བཟོ་གྲུ་ཁང་ནང་ འདི་འདྲི་ཐོ་བདག་ ཡང་ན་ འཛིན་སྐྱོང་པ་དོ་འཛོམས་ཐོག་ བཀའ་འཕྲིན་མེད་རླང་ བཅན་འཚོལ་འབད་ཚོགས།

19. Any forestry official may stop and search any conveyance suspected of carrying forest produce or product at the designated forest check gate or checkpoint.
20. Any forestry official may search any person or livestock suspected of carrying forest produce or product illegally, and such person shall be searched or frisked by the person of the same gender.

Power to Entry

21. The forestry official may enter into any forest-based industry or construction site without any Court warrant for inspection and monitoring of forest produce as per the procedure prescribed in the Rules.

Power to seize and confiscate forest produce

22. The forestry official shall exercise the power to seize the forest produce being illegally transported, transacted, stored, felled, collected, and in possession.
23. The forestry official shall prepare a seizure list as per the format prescribed in the Rules.
24. Any forest produce listed under Schedule I of this Act seized under Section 22 of this Act shall be confiscated and surrendered to the Department.

25. Any seized forest produce pertaining to wild fauna listed under Schedule II and III of this Act shall be confiscated.
26. Any seized forest produce pertaining to wild flora listed under Schedule II and III of this Act shall be confiscated with the payment of fine as prescribed in the Rules and compensation at fair market value. In the event, the seized forest produces other than special class timber is to be released, the offender shall pay cost at fair market value in addition to fine and compensation.
27. The forest produce confiscated shall be disposed in a transparent manner as prescribed in the Rules.

Settlement of Offence

28. The Range Officer shall exercise the authority to settle forest offence involving payment of fines under section 171 to 211 of this Act and report to the concerned Division or Park Office on a periodic basis.

Custody of the Arrested Person

29. The detention of person arrested under this Act, where necessary, shall be with the Royal Bhutan Police.

༢༥. བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་ཟུར་དེབ་ ༢ པ་དང་ ༣ པའི་ཐོ་ནང་བཀོད་ཡོད་པའི་ རི་དྲགས་སློག་
ཆགས་དང་འབྲེལ་བའི་ནགས་ཚལ་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་གང་རུང་ཅིག་ བཅོམ་ལེན་གྲུབ་མི་འདི་ གཞུང་
བཞེས་འབད་དགོ།

༢༦. བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་ཟུར་དེབ་ ༢ པ་དང་ ༣ པའི་ཐོ་ནང་བཀོད་ཡོད་པའི་ རི་ཁའི་ཤིང་སྣ་དང་
འབྲེལ་བའི་ནགས་ཚལ་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་བཅོམ་ལེན་འབད་མི་འདི་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་
ཉེས་ཆད་དང་ འོས་འབབ་ཅན་གྱི་ཚོང་འབྲེལ་གྱི་གོང་ཚད་ཁར་ རྒྱུད་འབྲུས་སློད་ཐོག་ལས་ ཐོན་
སྐྱེད་དེ་ གཞུང་བཞེས་འབད་དགོ། གལ་སྲིད་ གཞུང་བཞེས་འབད་མི་ཐོན་སྐྱེད་འདི་ དམིགས་
བསལ་དབྱེ་ཁའི་ཤིང་ཆས་མེད་པ་ཅིན་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་ཉེས་ཆད་དང་ འོས་
འབབ་ཅན་གྱི་ཚོང་འབྲེལ་གྱི་གོང་ཚད་ཁར་ རྒྱུད་འབྲུས་ཀྱི་སླང་ཁར་ འོས་འབབ་ཅན་གྱི་ཚོང་
འབྲེལ་གྱི་གོང་ཚད་སློད་ཐོག་ལས་ ཐོན་སྐྱེད་དེ་འཛིན་གྲོལ་འབད་དགོ།

༢༧. གཞུང་བཞེས་འབད་ཡོད་པའི་ནགས་ཚལ་ཐོན་སྐྱེད་གང་རུང་ཅིག་ དྲངས་གསལ་ཐོག་ལས་
བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་བྱ་སྤྱོད་རིམ་པ་དང་འཁྲིལ་ རྩེད་འདོན་འབད་དགོ།

གཞོན་འགེལ་བདེ་འགྲིག་འབད་ཐངས།

༢༨. གླིང་འཛིན་འགོ་དཔོན་གྱིས་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཚན་ ༡༧༡ པ་ལས་ ༢༡༡ པ་ཚུན་
གྱི་ ཉེས་ཆད་སློད་དགོ་པའི་ ནགས་ཚལ་གྱི་གཞོན་འགེལ་ བདེ་འགྲིག་འབད་ནི་གི་དབང་ཚད་
ལག་ལེན་འབབ་སྟེ་ འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་མངའ་སྟེ་ཡིག་ཚང་ ཡང་ན་ གླིང་གའི་ཡིག་ཚང་ལུ་ དུས་
མཚམས་ཅན་གྱི་སྣན་ལུ་འབད་དགོ།

འཛིན་བཟུང་གྲུབ་པའི་མི་རིམ་གྱི་བདག་གཉེར།

༢༩. བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་འོག་ལུ་འཛིན་བཟུང་གྲུབ་པའི་མི་ རོ་དམ་འོག་ལུ་བཞག་དགོ་པ་འཕྲོན་ཚེ་
རྒྱལ་གཞུང་འབྲུག་གི་འགག་སྟེ་ནང་ལུ་བཞག་དགོ།

Forestry Hammer

30. The forestry hammers shall be the property of the State and the Department shall maintain a registry of the hammer as prescribed in the Rules.
31. The Department shall design and distribute forestry hammers to the field office under the Department.
32. The forestry hammer impression shall be required for felling of tree, movement, seizure or release of timber.

CHAPTER 3

STATE RESERVED FOREST LAND

33. State Reserved Forest Land shall constitute any land in Bhutan which is not State Land or private registered Land.
34. The State Reserved Forest Land shall be managed under different management regime including Protected Area, Community Forest, Forest Management Units, Local Forest Management Area, Working Scheme Area, Watershed, Wetland, and any other management regime prescribed in the Rules unless allotted under the Land Act of Bhutan.
35. Any inclusion into or exclusion from State Reserved Forest Land shall be dealt as per the provisions of the Land Act of Bhutan.

Declaration of Protected Area and Other Management Regimes

36. The Parliament may by law, declare any part of the country to be a National Park, Wildlife Reserve, Nature Reserve, Protected Forest,

Forest and Nature Conservation Act of Bhutan 2023

ནགས་ཚལ་གྱི་ཐོམ་ཚུ

- 30. ནགས་ཚལ་གྱི་ཐོམ་ཚུ་ རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་རྒྱ་དངོས་ཡིན་མ་ལས་ ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ བཅའ་ཡིག་
ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པ་ལྟར་ ཐོམ་གི་ཐོ་བཀོད་མ་ཡིག་བདག་འཛིན་འཐབ་དགོ།
- 31. ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ ནགས་ཚལ་གྱི་ཐོམ་ཚུ་ བཀོད་སྒྲིག་འབད་དེ་ ལས་ཁུངས་འོག་གི་ས་ཁོངས་
ཡིག་ཚང་ལུ་བཀམ་དགོ།
- 32. ཤིང་བཟུལ་ནི་ འགྲུལ་བསྐྱོད་འབད་ནི་ བཅོམ་བཟུང་འབད་ནི་ ཡང་ན་ ཤིང་ཆས་འཛིན་གྲོལ་
འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ ནགས་ཚལ་ཐོམ་རྟགས་ཀྱི་ལཱ་དགོ།

ལེའུ་ 3 པ།

རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྤྱང་སྐྱོང་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས།

- 33. འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལུ་རྒྱལ་ཁམས་དང་སྐྱེར་གྱི་ཁྲམ་བཀོད་སྲུབ་པའི་ས་ཆ་མིན་པའི་ས་ཆ་གང་
རུང་ རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྤྱང་སྐྱོང་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་གངས་སུ་ཚུད་དགོ།
- 34. འབྲུག་གི་སའི་བཅའ་ཁྲིམས་འོག་ལུ་ བགོ་འགྲེམས་འབད་དེ་ཡོད་ན་མ་གཏོགས་ རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་
སྤྱང་སྐྱོང་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ཚུ་ འཛིན་སྐྱོང་རིང་ལུགས་མ་འདུལ་ སྤྱང་སྐྱོབ་ས་ཁོངས་ གོང་
སྡེ་ནགས་ཚལ་ ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་ལས་ཚན་ ས་གནས་ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་ས་ཁོངས་
ལས་སྐྱེའམ་གཞི་ས་ཁོངས་ རྒྱུ་འབབ་ས་གནས་ རྒྱུ་ས་འདམ་ཚུབ་དང་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་
དུ་བཀོད་པའི་འཛིན་སྐྱོང་རིང་ལུགས་ གཞན་དང་འབྲེལ་ཏེ་འཛིན་སྐྱོང་འབད་དགོ།
- 35. རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྤྱང་སྐྱོང་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ཀྱི་གངས་སུ་བཟུགས་ནི་ ཡང་ན་ ཕྱིར་བཏོན་
འབད་ནིའི་དོན་ འབྲུག་གི་སའི་བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་དགོ།

སྤྱང་སྐྱོབ་ས་ཁོངས་དང་འཛིན་སྐྱོང་རིང་ལུགས་གཞན་གསལ་བསྒྲགས་འབད་ཐངས།

- 36. སྤྱི་ཚོགས་ཀྱིས་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ས་གནས་གང་རུང་ཅིག་ རྒྱལ་ཡོངས་གླིང་ག་དང་རི་དྲགས་སྤྱང་
སྐྱོང་ རང་བཞིན་སྤྱང་སྐྱོང་ སྤྱང་སྐྱོབ་ཚན་གྱི་ནགས་ཚལ་ སྤྱི་ལཱ་ས་ཁོངས་སྤྱང་སྐྱོང་ ཉེན་གཤམ་

Biosphere Reserve, Critical Watershed, Biological Corridor, significant wetland of international importance, and such other categories meriting protection based on the proposal of the Ministry.

Protected Area Management Zone

37. The protected area may be delineated into core zone, transition zone, buffer zone, and multiple use zone considering wildlife habitat, species richness, traditional right, dominant land use, and resource extraction area as per procedure prescribed in the Rules.
38. The mining, quarrying, and developmental activity in the core zone of the protected area shall be prohibited.
39. The quarrying activity may be allowed in the protected area other than core zone for rural use by the local inhabitant or for developmental activity within the protected area.

Forest Produce in State Reserved Forest Land

40. Any forest produce in State Reserved Forest Land shall belong to the State and its harvest shall be regulated under this Act.
41. Extraction or harvest of any forest produce shall be allowed in State Reserved Forest Land based on the approved Management Plan for the area as prescribed in the Rules.

ཅན་གྱི་རྒྱ་འབབ་ས་གནས་དང་ སྐྱེ་ལྷན་བར་ལམ་ རྒྱལ་སྤྱིའི་གནས་ཚད་ལུ་ གལ་ཆེ་བའི་རྒྱ་ས་
འདམ་རྒྱུ་དང་ སྤངས་སྤྱོད་འོས་འབབ་ཡོད་པའི་ ས་གནས་ཀྱི་དབྱེ་བ་གཞན་ ལྷན་ལག་གི་གོ་ས་
འཆར་ལུ་ གཞི་བཞག་ཐོག་ལས་ ཁྲིམས་ཐོག་གསལ་བསྐྱེད་ལས་འབད་ཆོག།

སྤངས་སྤྱོད་ས་ཁོངས་འཛིན་སྤྱོད།

32. སྤངས་སྤྱོད་ས་ཁོངས་འདི་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་བྱ་སྤྱོད་ཅི་མེད་པ་དང་འཁྲིལ་ ཅི་
དུགས་སེམས་ཅན་འབྲུམ་ས་དང་ ཅིགས་སྤྱིའི་འབྲོར་ལྷན་ སྤངས་སྤྱོད་ཐོབ་དབང་ མངོན་གསལ་
ཆེ་བའི་ས་ཆ་བཀོལ་སྤྱོད་དང་ ཐོན་ལུངས་ཕྱིར་བཏོན་ས་ཁོངས་ལུ་གཞིར་བཞག་སྟེ་ དབུས་གླིང་
ས་ཁོངས་དང་ སོར་སྤྱོད་ས་ཁོངས་ བར་གླིང་ས་ཁོངས་ ལྷ་མང་བཀོལ་སྤྱོད་ས་ཁོངས་ཚུ་ལུ་
བཅད་མཚམས་བཀོད་དགོ།
33. སྤངས་སྤྱོད་ས་ཁོངས་ཀྱི་དབུས་གླིང་ས་ཁོངས་ནང་ ས་གཏེར་རྩོམ་གཏེར་དང་ གོང་འཕེལ་གྱི་ལས་
སྤྱིའི་ལུ་འབད་ནི་ཚུ་ བཀག་དམ་ཨིན།
34. དབུས་གླིང་ས་ཁོངས་མིན་པའི་ སྤངས་སྤྱོད་ས་ཁོངས་གཞན་ནང་ ས་གནས་དེ་ལར་སྤོད་མི་ཚུ་གིས་
གོང་གསལ་གྱི་དོན་ལུ་ ལག་ལེན་འབབ་ནི་ ཡང་ན་ སྤངས་སྤྱོད་ས་ཁོངས་ཀྱི་ནང་འཁོད་ གོང་
འཕེལ་གྱི་ལས་སྤྱིའི་དོན་ལུ་ རྩོམ་གཏེར་གྱི་ལས་སྤྱོད་ལས་འབད་ཆོག།

རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྤངས་སྤྱོད་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ཀྱི་ཐོན་སྤྱོད།

35. རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྤངས་སྤྱོད་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ནང་གི་ཐོན་སྤྱོད་གང་རུང་ རྒྱལ་ཁམས་ལུ་བདག་
དབང་ཡོད་པ་ལས་ ཐོན་སྤྱོད་བསྐྱུ་བྲངས་འདི་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་གིས་མཚམས་འཛིན་འབད་
དགོ།
36. རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྤངས་སྤྱོད་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ནང་གི་ ཐོན་སྤྱོད་བཏོན་ནི་དང་བསྐྱུ་ནི་དེ་ ཆ་
འཛོག་མཛད་ཡོད་པའི་ས་ཁོངས་ཀྱི་འཛིན་སྤྱོད་འཆར་གཞི་ལུ་གཞིར་བཞག་སྟེ་ བཅའ་ཡིག་ནང་
ཆེད་དུ་བཀོད་པ་ལྟར་ གནང་བ་སྤྱོད་དགོ།

42. Any prospective forest produce found within the road right of way or transmission line corridor shall belong to the State and such forest produce shall be allotted to authorized agency or communities by the Department prior to developmental activities.
43. The allotment of timber from any State Reserved Forest Land along the roads shall not be permitted in:
- (1) any critical ecological sites;
 - (2) landslide prone area;
 - (3) risk of damaging roads and bridges; and
 - (4) significant landmarks and heritage sites.

Forestry Clearance

44. Any activity carried out in the State Reserved Forest Land shall require forestry clearance, issued by the Department.
45. Notwithstanding anything contained in Section 44 of this Act, the Head of the Department may delegate the authority to issue forestry clearance to its field office based on the technical categorization of activity in the Rules.
46. Forestry clearance shall not be issued for any activity in State Reserved Forest Land which fall in:
- (1) declared critical watershed and core zone of protected area;
 - (2) forestry clearance shall not be issued for any activity in State Reserved Forest Land which fall in:

༤༢. འཁོར་ལམ་ཐོབ་དབང་ ཡང་ན་ གློག་ཐག་རྒྱུན་ལམ་ས་ཁོངས་ནང་འཁོད་ཀྱི་ནགས་ཚལ་གྱི་ཐོན་
སྤྱང་ཚུ་རྒྱལ་ཁམས་ལུ་བདག་དབང་ཡོད་པ་དང་ དེ་ཚུ་གོང་འཕེལ་གྱི་ལས་སྣ་ཚུ་འགོ་མ་བཅུགས་
པའི་ཉེ་མ་ ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ དབང་ཚད་ལྡན་པའི་ལས་སྡེ་ ཡང་ན་ མི་སྡེ་ལུ་ བགོ་འགྲེམས་
འབད་དགོ།

༤༣. འཁོར་ལམ་བདའ་སྟེ་ རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྤྱང་སྤྱོད་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ནང་ལས་ ཤིང་ཆས་ཚུ་
བགོ་འགྲེམས་འབད་མ་ཚོགས་དེ་ཡང་།

- (༡) ཉེན་གཤམ་ཚན་གྱི་སྡེ་ལྡན་གནས་སྤངས་ཀྱི་ས་ཁོངས་དང་།
- (༢) ས་རུད་ཀྱི་ཉེན་ཚན་ས་ཁོངས།
- (༣) ལམ་དང་ཟམ་ཚུ་མེད་པ་གཏང་ནི་གི་ཉེན་ཁ་ཡོད་མི།
- (༤) གསལ་མཐོང་ཚན་གྱི་ས་གནས་དང་སྲོལ་རྒྱུན་ཚུ་ནང་།

ནགས་ཚལ་གྱི་ཉེན་མེད་གནང་བ།

༤༤ རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྤྱང་སྤྱོད་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ནང་ལུ་ ལས་སྣ་ག་ཅི་འབད་དགོ་རུང་ ལས་
ཁུངས་ཀྱིས་གནང་མི་ནགས་ཚལ་གྱི་ཉེན་མེད་གནང་བ་དགོ།

༤༥. བཅའ་ཁྲིམས་འདི་འདི་དོན་ཚན་ ༤༤ པའི་དགོངས་དོན་ལུ་མ་ལྟོས་པར་ བཅའ་ཡིག་ནང་གི་ལས་
སྣའི་ཁུད་རིགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ལུ་གཞི་བཞག་ཐོག་ ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ནགས་ཚལ་ཉེན་མེད་གནང་བ་
སྤོད་ནི་གི་དབང་ཚད་འདི་ལས་ཁུངས་འགོ་འཛིན་གྱིས་ ས་ཁོངས་ཡིག་ཚང་ལུ་འགན་སྲོལ་འབད་
ཚོག།

༤༦. རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྤྱང་སྤྱོད་ནགས་ཚལ་གྱི་གཤམ་འཁོད་ཀྱི་ས་ཁོངས་ཚུ་ནང་ ལས་སྣ་གང་རུང་
འཐབ་ནི་འདི་དོན་ལུ་ རྒྱལ་ཁམས་ཚལ་གྱི་ཉེན་མེད་གནང་བ་སྤོད་མ་ཚོགས་ དེ་ཡང་།

- (༡) གསལ་བསྐྱབས་འབད་ཡོད་པའི་ཉེན་གཤམ་ཚན་གྱི་ཚུ་འབབ་ས་གནས་དང་ སྤྱང་སྤོབ་ས་
ཁོངས་ཀྱི་དབུས་གླིང་ས་ཁོངས།
- (༢) གོང་འཕེལ་གྱི་ལས་སྣའི་དོན་ལུ་ཨིན་ན་མ་གཏོགས།

- (a) high forest;
 - (b) declared wetland; and
 - (c) any critical ecological sites along the roads, landslide prone area, risk of damaging roads and bridges, and any significant landmarks or heritage sites
- (3) areas within 100 feet from the bank or edge of any water body except for collection of River Bed Material from the identified site;
- (4) water recharge area identified by the Department;
- (5) areas within 500 meters from the plinth of the monastery or Dzong, where there are no settlements nearby except for Monastery or Dzong; and
- (6) areas outside the core zone of protected areas except for native inhabitants for their domestic use and national developmental activity.

Payment for Ecosystem Services

47. The Department through public participation and partnership for conservation and sustainable management of forest resources and ecosystem services may institute mechanisms for:
- (1) realizing resilience against climate change impacts;
 - (2) payment for ecosystem services; and
 - (3) green accounting and financial plough back

- (ཀ) བཀའ་ཚལ་སྐྱབས་པ་གསུངས་པ་དང།
- (ཁ) གསལ་བསྐྱབས་འབད་ཡོད་པའི་ཚུམ་འདམ་ཚུབ།
- (ག) ཉེན་གལ་ཅན་གྱི་སྐྱེ་ལྷན་གནས་སྤངས་ཀྱི་ས་ཁོངས་དང་ས་རུད་ཀྱི་ཉེན་ཅན་ས་ཁོངས་ ལམ་དང་ཟམ་ཚུ་ མེད་པ་གཏང་ནི་གི་ཉེན་ཁ་ཡོད་མི་ དེ་ལས་ གསལ་མཐོང་ཅན་གྱི་ས་གནས་ ཡང་ན་ སྲོལ་རྒྱུན་ཚུ་ནང་།
- (མ) རོས་འཛིན་འབད་དེ་ཡོད་པའི་ས་ཁོངས་ལས་ ཚུག་འམ་ལས་རྒྱ་དངོས་བསྐྱེ་འཛོམས་མ་གཏོགས་ ཚུ་རྒྱུན་ས་ཁོངས་ཀྱི་ ཚུ་འགྲམ་ ཡང་ན་ ཚུ་མཐའམ་ལས་ མི་ཉ་ ༡༠༠ གི་ནང་འཁོད།
- (ཙ) ལས་ཁུངས་ཀྱིས་རོས་འཛིན་འབད་དེ་ཡོད་པའི་ ཚུ་སིམ་སའི་ས་ཁོངས།
- (ཛ) ལྷ་ཁང་ངམ་རྫོང་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་སྐྱའི་དོན་ལུ་ཨིན་ན་མ་གཏོགས་ ལྷ་ཁང་ངམ་རྫོང་གི་སྐོ་ལོག་ཁར་གཞིས་ཆགས་ཏེ་མེད་ཚེ་ ལྷ་ཁང་ངམ་རྫོང་གི་ཀ་གདན་ལས་ མི་ཉ་ ༥༠༠ གི་ནང་འཁོད་དང།
- (ང) དབུས་གླིང་ས་ཁོངས་ཀྱི་ཕྱི་ཁར་ སྤུང་སྐྱོབ་ས་ཁོངས་ནང་སྤྲོད་མི་ཚུ་གིས་ རང་སྤྱོད་དང་གོང་འཕེལ་གྱི་ལས་སྐྱའི་དོན་ལུ་ཨིན་ན་མ་གཏོགས་ གཞན་ལས་སྐྱའི་དོན་ལུ།

སྐྱེ་ལྷན་གནས་ལུགས་ཞབས་ཏོག་གི་འབྲུས།

- ༡. བཀའ་ཚལ་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་དང་ སྐྱེ་ལྷན་གནས་ལུགས་ཉམས་སྲུང་དང་ཡུལ་བརྟན་འཛིན་སྐྱོང་དོན་ལུ་ མི་མང་གལ་གཏོགས་དང་ མཉམ་འབྲེལ་སེམས་ལུགས་བསྐྱེད་བཅུག་ཐབས་ལུ་ ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ ཐབས་ལམ་གཞི་བཅུགས་འབད་དགོཔ་དེ་ཡང།
- (༡) གནས་གཞིས་འགྲུར་བ་གི་བྱེམ་ལས་ བསྐྱར་འཛུགས་འབད་ནི་དང།
- (༢) སྐྱེ་ལྷན་གནས་ལུགས་ཞབས་ཏོག།
- (༣) སྲོ་ལྷང་གི་རྩིས་ཁྲ་དང་དདུལ་ལོག་བཅུགས་ནི།

CHAPTER 4

FOREST MANAGEMENT AND PROTECTION

48. The State Reserved Forest Land shall be managed and protected under different forest management regime for effective and efficient management as per the Forest and Nature Conservation Code of Best Management Practices of Bhutan.
49. The felling and extraction of timber from State Reserve Forest Land shall require valid permit and hammer impression.
50. The felling and extraction of timber from State Reserve Forest Land within the stipulated distance from the bank and edge of water body and road as per Section 46 of this Act; and in the core zone of protected area and declared critical watershed shall be prohibited.

Community Forest

51. The Department may facilitate establishment of Community Forest to encourage sustainable management of trees and non-wood forest produce by the community to derive socio-economic and environmental benefit.
52. The right of Community Forest Management Group members is limited to use and management of trees and non-wood forest produce and shall have no ownership over the land, water resources, soil, sand, stone, boulder and riverbed materials in the Community Forest.
53. The management of Community Forest shall be guided by Community Forest Management Plan and any activity in Community Forest shall be regulated as per the procedure prescribed in the Rules.

ལེའུ་ ༤ པ།

ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་དང་སྤྱང་སྐྱོབ།

- ༤༩. རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྤྱང་སྐྱོང་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་འདི་ དོན་སྤྲིན་དང་འཛོན་སྤྱངས་ཚན་གྱི་འཛིན་སྐྱོང་དོན་ལུ་ རྒྱལ་ཚལ་དང་རང་བཞིན་ཉམས་སྤྱང་འཛིན་སྐྱོང་གི་གོམས་སྟོལ་རྣམ་གཞག་ལྟར་ ཅུ་ འཛིན་སྐྱོང་གི་རིང་ལུགས་སོ་སོའི་འོག་ལུ་ འཛིན་སྐྱོང་དང་སྤྱང་སྐྱོབ་འབད་དགོ།
- ༤༩. རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྤྱང་སྐྱོང་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ནང་ལས་ ཤིང་ཆས་རྩལ་པའམ་ཕྱིར་བཏོན་འབདམ་ད་ ཁྲིམས་མཐུན་གྱི་ཚུག་ཐམ་དང་ རྒྱལ་ཚལ་གྱི་ཐོན་རྒྱུ་ལས་དགོ།
- ༥༠. བཙའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཚན་ ༤༤ པ་ནང་གསལ་བཀོད་དེ་ཡོད་པའི་ཐག་རིང་སྤྱང་དང་འཁྲིལ་ཚུའི་འགྲམ་ ཡང་ན་ མཐའམ་དང་ འཁོར་ལམ་ སྤྱང་སྐྱོབ་ས་ཁོངས་ཀྱི་དབྱས་གླིང་ས་ཁོངས་དང་ གསལ་སྟོན་འབད་དེ་ཡོད་པའི་ཉེན་གཤམ་ཚན་གྱི་ཚུ་འབབ་ས་གནས་ལས་ ཤིང་རྩལ་པའམ་ ཕྱིར་བཏོན་ལས་བཀག་དམ་ཨིན།

གྲོང་སྡེ་ནགས་ཚལ།

- ༥༡. ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ མི་སྡེ་ལུ་དཔལ་འབྱོར་དང་མཐའ་འཁོར་གྱི་ཕན་པ་འབྱུང་ཐབས་ལུ་ ཤིང་དང་ ཤིང་མིན་ནགས་ཚལ་ཐོན་སྐྱེད་ཀྱི་ ཡུན་བརྟན་འཛིན་སྐྱོང་འབད་ནི་གི་སེམས་ལྷུགས་བསྐྱེད་བཅུག་སྟེ་ གྲོང་སྡེ་ནགས་ཚལ་གཞི་བཙུགས་འབད་ནི་ལུ་ཕན་ཐབས་འབད་དགོ།
- ༥༢. གྲོང་སྡེ་ནགས་ཚལ་གྱི་འབྲས་མི་ཚུ་ལུ་ ཤིང་དང་ཤིང་མིན་ནགས་ཚལ་ཐོན་སྐྱེད་སྤྱོད་ནི་དང་འཛིན་སྐྱོང་གི་ཐོབ་དབང་མ་གཏོགས་ ཚུ་དང་ས་ བྱེམ་ རོ་ རོ་ཕུག་ དེ་ལས་ ཚུ་འགྲམ་གྱི་ཚུ་དངོས་ཚུའི་བདག་དབང་མེད།
- ༥༣. གྲོང་སྡེ་ནགས་ཚལ་གྱི་འཛིན་སྐྱོང་འདི་ གྲོང་སྡེ་ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་འཆར་གཞི་གིས་ལམ་སྟོན་འབད་དེ་ གྲོང་སྡེ་ནགས་ཚལ་ནང་ལུ་ལས་སྐྱོལ་ག་ཅི་ཨིན་རུང་ བཙའ་ཡིག་ནང་ཆེད་ཅུ་བཀོད་པའི་ བྱ་སྟོའི་རིམ་པ་དང་འཁྲིལ་ཏེ་མཚམས་འཛིན་འབད་དགོ།

54. The Department may facilitate the institution of Community Forest Networking Group for collaboration and cooperation.
55. The Government shall exercise right to implement and execute any developmental activity of national importance in the Community Forest. In the event the Community Forest is taken over by the government, a fair compensation determined by the Department may be paid to the Community Forest Management Group.
56. Any Community Forest Management Group failing to comply with the Community Forest management plan shall be suspended and reinstated or terminated as per the procedure prescribed in the Rules.

Private Forest

57. Any private registered land may be managed as private forest or agro-forestry for domestic and commercial harvest of forest produce which shall be facilitated and promoted by the Department.

Institutional Forest

58. Any forest produce on State Reserved Forest land to be allotted or leased to Institution other than Thromde shall belong to the State and such forest produce shall be extracted or harvested by the Department or authorized agency prior to allotment or leasing.
59. Notwithstanding anything contained in Section 58 of this Act, the tree or non-wood forest produce planted after the allotment or lease of land shall be managed and belong to the concerned institution and its use shall be as per the procedure prescribed in the Rules.

- ༥༢. གྲོང་སྡེ་ནགས་ཚལ་ཚུ་གི་འབྲེལ་འབབ་སྡེ་ཚན་གཞི་བཙུགས་འབད་དེ་མཉམ་ཚུབ་དང་མཉམ་འབྲེལ་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ཕན་ཐབས་འབད་ཚོགས།
- ༥༣. གཞུང་གིས་ རྒྱལ་ཡོངས་གནས་ཚད་ལུ་ མཁོ་བའི་གོང་འཕེལ་ལས་སྐྱའི་དོན་ལུ་ གྲོང་སྡེ་ནགས་ཚལ་ འཛིན་སྐྱོང་འོག་གི་ནགས་ཚལ་གི་ས་ཆ་ གཞུང་བཞེས་མཛུགས་ཅིའི་དབང་ཚད་ཡོད། གལ་སྲིད་ གྲོང་སྡེ་ནགས་ཚལ་ཅིག་ གཞུང་གིས་ཐུགས་མཁོར་བཞེས་ཚེ་ ལས་ཁུངས་ཀྱིས་གཏན་འཁེལ་བཟོ་བའི་དྲང་སྟོན་མས་གི་རྒྱུ་འབྲས་ གྲོང་སྡེ་ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་སྡེ་ཚན་ལུ་གནང་དགོ།
- ༥༤. གྲོང་སྡེ་ནགས་ཚལ་སྡེ་ཚན་གང་རུང་གིས་ གྲོང་སྡེ་ནགས་ཚལ་གི་འཛིན་སྐྱོང་འཆར་གཞི་ལུ་ མ་གནས་པ་ཅིན་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཚེད་དུ་བཀོད་པའི་བྱ་སྐྱའི་རིམ་པ་དང་འཁྲིལ་ རྐབས་ཐོག་མཚམས་འཛོག་དང་བསྐྱར་སྟོན་ ཡང་ན་ མཐའ་སྡུད་གཏང་དགོ།

སྐྱེར་གྱི་ནགས་ཚལ།

- ༥༥. སྐྱེར་གྱི་ཁྲམ་བཀོད་སྲུབ་པའི་ས་ཆ་གང་རུང་ཅིག་ རང་འཁོད་དང་ཚོང་འབྲེལ་གྱི་དོན་ལུ་ ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ཕན་འདེབས་དང་ ཡར་རྒྱས་གཏང་སྟེ་ ནགས་ཚལ་ཐོན་སྐྱེད་བསྐྱེད་ནིའི་དོན་ལུ་ སྐྱེར་གྱི་ནགས་ཚལ་ ཡང་ན་ མོ་ནམ་ནགས་ཚལ་སྡེ་འཛིན་སྐྱོང་འབབ་ཚོགས།

གཙུག་སྡེའི་ནགས་ཚལ།

- ༥༦. ཁྲོམ་སྡེ་མེན་པར་གཙུག་སྡེ་གཞན་ལུ་ བགོ་འགྲེམས་སམ་ གླུ་ཁར་སྟོན་པའི་ས་ཆ་ནང་ཡོད་པའི་ ནགས་ཚལ་གི་ཐོན་སྐྱེད་ཀྱི་བདག་དབང་འདི་ རྒྱལ་ཁམས་ལུ་ཡོད་པ་ལས་ ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ ས་ཆ་བགོ་འགྲེམས་སམ་ གླུ་ཁར་མ་སྟོན་པའི་སྡེ་གོང་ལས་ ལས་ཁུངས་ ཡང་ན་ དབང་ཚད་ལྡན་པའི་ལས་སྡེ་གིས་བཏོན་ནི་ ཡང་ན་ བསྐྱེད་ལེན་འབད་དགོ།
- ༥༧. བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཚན་ ༥༥ པའི་དགོངས་དོན་ལུ་མ་ལྟོས་པར་ གཙུག་སྡེ་གི་ས་ཆ་འདི་ གླུ་སྟོན་ཁར་ལེན་པའི་ལུ་ལས་གཙུགས་པའི་ཤིང་ ཡང་ན་ ཤིང་མེན་ནགས་ཚལ་གི་ཐོན་སྐྱེད་ཀྱི་ འཛིན་སྐྱོང་དང་བདག་དབང་ འབྲེལ་ཡོད་གཙུག་སྡེ་ལུ་ཡོད་པ་དང་ དེ་ཡང་ བཅའ་ཡིག་ནང་ ཚེད་དུ་བཀོད་པའི་བྱ་སྐྱའི་རིམ་པ་དང་འཁྲིལ་ ལག་ལེན་འབབ་དགོ།

Industrial Forest

60. Any forest produce on State Reserved Forest land to be allotted or leased to Industry shall belong to the State and such forest produce shall be extracted or harvested by the Department or authorized agency prior to allotment or leasing.
61. Notwithstanding anything contained in Section 60 of this Act, the tree or non-wood forest produce planted after the allotment or lease of land shall be managed and belong to the concerned industry and its use shall be as per the procedure prescribed in the Rules.

Production Forest

62. The State Reserved Forest Land may be designated as production forest primarily for production of timber, firewood, and other forest produce as per the procedure prescribed in the Rules.
63. The Department shall manage production forest through the Forest Management Unit or any other suitable management regime to ensure sustainable production, and utilization of forest produce as per the approved Management Plan.
64. The harvest and utilization of forest produce from production forest shall be regulated by the Department as per the procedure prescribed in the Rules.

བཅོ་ལྔ་འཇགས་ཚལ།

༤༠. བཅོ་ལྔ་ཁང་ལུ་ བཤོ་འགྲེམས་སམ་གླུ་ཁར་སྤྱོད་པའི་ ས་ཚན་ལོད་པའི་འཇགས་ཚལ་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་
གྱི་བདག་དབང་འདི་ རྒྱལ་ཁམས་ལུ་ཡོད་པ་ལས་ ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ས་ཆ་བཤོ་འགྲེམས་སམ་ གླུ་ཁར་
ས་སྤྱོད་པའི་སྲ་གོང་ལས་ ལས་ཁུངས་ ཡང་ན་ དབང་ཚད་ལྡན་པའི་ལས་སྡེ་གིས་ ཕྱིར་བཏོན་
ནམ་བཟུ་ལེན་འབད་དགོ།

༤༡. བཅའ་ཁྲིམས་འདི་འོ་འོ་ཚན་ ༤༠ པའི་དགོངས་དོན་ལུ་མ་ལྟོས་པར་ ས་ཆ་བཤོ་འགྲེམས་སམ་
གླུ་སྤྱོད་ཁར་སྤོང་ཚར་བའི་རྗེས་སུ་ གསར་བཙུགས་འབད་བའི་ཤིང་དང་ཤིང་མིན་འཇགས་ཚལ་
ཐོན་སྐྱེད་གྱི་ འཛིན་སྐྱོང་དང་བདག་དབང་འདི་ འབྲེལ་ཡོད་བཅོ་ལྔ་ཁང་ལུ་ཡོད་རུང་ ཐོན་སྐྱེད་གྱི་
ལག་ལེན་འདི་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཚེད་དུ་བཀོད་པའི་བྱ་སྤྱོད་ཅིམ་པ་དང་འཁྲིལ་དགོ།

ཐོན་འབྲས་འཇགས་ཚལ།

༤༢. རྒྱལ་ཁམས་གྱི་སྤྱང་སྐྱོང་འཇགས་ཚལ་ས་ཁོངས་འདི་ དམིགས་བསལ་གྱི་ ཤིང་ཆས་དང་ ཐབ་
ཤིང་ དེ་ལས་ འཇགས་ཚལ་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་གཞན་ ཐོན་འབྲས་འབད་སའི་ས་ཁོངས་སྡེ་ བཅའ་ཡིག་
ནང་ཚེད་དུ་བཀོད་པའི་བྱ་སྤྱོད་ཅིམ་པ་དང་འཁྲིལ་ རོས་འཛིན་འབད་ཚོགས།

༤༣. ལས་ཁུངས་གྱིས་ འཇགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་ལས་ཚན་བརྒྱད་དེ་ ཡང་ན་ ཡན་རྒྱ་བས་ཚན་གྱི་འཛིན་
སྐྱོང་རིང་ལུགས་གཞན་གྱི་ཐོག་ལས་ འཇགས་ཚལ་ཐོན་སྐྱེད་དང་ལག་ལེན་ལུན་བརྟན་ངེས་གཏན་
བཅོ་ཐབས་ལུ་ འཇགས་ཚལ་ཐོན་སྐྱེད་གྱི་སྤྱོད་ཐངས་འདི་གནང་བ་གོལ་ཡོད་པའི་འཛིན་སྐྱོང་འཆར་
གཞི་དང་འཁྲིལ་དགོ།

༤༤. ཐོན་འབྲས་འཇགས་ཚལ་ནང་གི་ཐོན་སྐྱེད་བཟུ་ལེན་དང་ལག་ལེན་འབྲས་བུ་ཐངས་ཚུ་ བཅའ་ཡིག་
ནང་ཚེད་དུ་བཀོད་པའི་བྱ་སྤྱོད་ཅིམ་པ་དང་འཁྲིལ་ ལས་ཁུངས་གྱིས་མཚམས་འཛིན་འབད་དགོ།

Urban Forest

65. The Department may collaborate with Thromde in improving urban greenery, aesthetic values, and to enhance environmental and social benefit.
66. Any removal or harvest of forest produce from the Thromde area shall comply to the procedures prescribed in the Rules.

Plantation in State Reserved Forest Land

67. The Department may carry out plantation or outsource plantation activity to any authorized agency and such plantation shall be carried out as per the Technical Guidelines issued by the Department.
68. The Department or any authorized agency or Community Forest Management Group shall carry out reforestation after harvesting of the timber or afforestation wherever necessary as per the Technical Guidelines.
69. Any agency or an individual voluntarily carrying out plantation shall require approval from the Department to ensure compliance to the Technical Guidelines and forest produce shall belong to the State.
70. The compensatory plantation in State Reserved Forest Land shall be carried out by the agency responsible for deforestation or damage caused to the forest produce for taking up any developmental activity.
71. The Department shall monitor the compensatory plantation in the State Reserved Forest Land under section 70 of this Act.

ཁྲིམ་སྡེ་ནགས་ཚལ།

- ༤༥. ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ ཁྲིམ་གྱི་སྡེ་ལྷན་དང་ མཛེས་ཆའི་བྱད་ཚོས་ཡར་སྐྱེད་དང་ མཐའ་འཁོར་དང་མི་སྡེ་ལུ་ སན་སྐྱབས་ཡར་བྲག་གི་དོན་ལུ་ ཁྲིམ་སྡེ་དང་གཅིག་ཁར་མཉམ་འབྲེལ་འབད་ཚོགས།
- ༤༦. ཁྲིམ་སྡེ་འི་ས་ཁོངས་ནང་ལས་ ནགས་ཚལ་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་ཕྱིར་བཏོན་ནམ་བསྐྱུ་ལེན་འདི་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཚེད་དུ་བཀོད་པའི་བྱ་སྐྱེད་འི་མ་པ་དང་འཁྲིལ་དགོ།

རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྐྱེད་སྐྱོང་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ནང་ལུ་ཤིང་བཅུག་ནི།

- ༤༧. ཤིང་བཅུགས་ནི་གི་ལཱ་འདི་ ལས་ཁུངས་ཀྱིས་འབད་ནི་ ཡང་ན་ དབང་ཚད་ལྡན་པའི་ལས་སྡེ་ཅིག་ལུ་སྤྱོད་ཚོག་རུང་ཤིང་བཅུགས་ཐངས་ཀྱི་ཐད་དུ་ ལས་ཁུངས་ཀྱིས་གནང་མི་བྱུང་རིག་གི་ ལམ་སྟོན་དང་འཁྲིལ་དགོ།
- ༤༨. ལས་ཁུངས་ ཡང་ན་ དབང་ཚད་ལྡན་པའི་ལས་སྡེ་གང་རུང་ ཡང་ན་ གོང་སྡེ་ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་སྡེ་ཚན་གྱིས་ ཤིང་ཆས་བསྐྱུ་ལེན་འབད་ཞིན་མ་ལས་ བྱུང་རིག་གི་ལམ་སྟོན་དང་འཁྲིལ་ནགས་ཚལ་བསྐྱར་གསོ་ ཡང་ན་ དགོས་མཁོ་དང་བསྐྱུན་གསར་བཟོ་འབད་དགོ།
- ༤༩. ལས་སྡེ་གང་རུང་ ཡང་ན་ མི་ངོམ་ཅིག་གིས་ དང་སྤངས་ཐོག་ལས་ཤིང་བཅུགས་པའི་སྐྱབས་བྱུང་རིག་གི་ལམ་སྟོན་ལུ་གནས་ཏེ་བཅུགས་ཐབས་ལུ་ ལས་ཁུངས་ལས་གནང་བ་དགོཔ་དང་ ཐོན་སྐྱེད་ཀྱི་བདག་དབང་འདི་ རྒྱལ་ཁམས་ལུ་ཡོད།
- ༥༠. གོང་འཕེལ་གྱི་ལས་སྐྱོང་གང་རུང་ཞིག་འབད་བའི་སྐྱབས་སུ་ ནགས་ཚལ་རྩ་མེད་བཟོ་བ་ ཡང་ན་ ནགས་ཚལ་ཐོན་སྐྱེད་ལུ་གཞིན་སྐྱོན་རྒྱབ་མི་ལས་སྡེ་གང་རུང་གིས་ རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྐྱེད་སྐྱོང་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ནང་ རྒྱུ་འབྱས་སྡེ་ཤིང་གསར་བཅུགས་འབད་ནིའི་འགན་ཁུར་པོ་གས།
- ༥༡. བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཚན་ ༥༠ པའི་འོག་ལུ་ ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྐྱེད་སྐྱོང་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ནང་ལུ་ རྒྱུ་འབྱས་སྡེ་ ཤིང་གསར་བཅུགས་འབད་མི་འདི་ ལྷ་རྟོག་འབད་དགོ།

72. The Department may promote and establish nurseries on need basis to carry out plantation.

Forest Fire

73. Prevention and protection of forest fire hazard shall be the fundamental duty of every Bhutanese.

74. Unless otherwise provided under section 78 of this Act, setting of forest fire in State Reserved Forest Land shall be prohibited.

75. The Department shall be responsible to prevent and protect forest from being damaged by fire through adoption and implementation of various forest fire management practices.

76. The Department shall institute Inter-Agency Forest Fire Coordination Group to combat forest fire and Community-based Forest Fire Management Group to prevent, combat and manage forest fire.

77. The Department shall coordinate and carry out post-forest fire management for restoration of the damaged area.

78. The Department may allow controlled or prescribed burning for habitat management and prevention of forest fire.

ཡ༢. ཤིང་བཙུགས་ནི་གི་དོན་ལུ་ ལས་ཁུངས་ཀྱིས་དགོས་མཁོ་དང་འབྲེལ་ཏེ་ ལུང་མ་གསོ་སྐྱོང་ཁང་
གཞི་བཙུགས་དང་ ཡར་རྒྱས་གཏང་དགོ།

ནགས་ཚལ་མེ་རྒྱུན།

ཡ༣. ནགས་ཚལ་མེ་རྒྱུན་ལས་བཀག་ཐབས་དང་སྲུང་སྐྱོབ་འབད་ནི་དེ་ འབྲུག་མི་ཚམ་ཉམ་གྱི་གཞི་རྒྱུན་
འགན་ཁུར་ཨིན།

ཡ༤. བཅའ་ཁྲིམས་འདི་འདི་དོན་ཚན་ ཡ༢ པའི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་ཏེ་ཨིན་ན་མ་གཏོགས་ རྒྱལ་
ཁམས་ཀྱི་སྲུང་སྐྱོང་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ནང་ ནགས་ཚལ་མེ་གཏང་ནི་འདི་ བཀག་དམ་ཨིན།

ཡ༥. ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ ནགས་ཚལ་མེ་རྒྱུན་འཛིན་སྐྱོང་ གོམས་སྲོལ་སྣ་ཚོགས་ ཆ་འཛོག་དང་ལག་
ལེན་འཐབ་ཐོག་ལས་ ནགས་ཚལ་མེ་གཞོན་སྐྱོན་ལས་ སྲོན་འགོག་དང་སྲུང་སྐྱོབ་འབད་ནི་ནང་
བཙོན་ལྷགས་བསྐྱེད་དགོ།

ཡ༦. ནགས་ཚལ་མེ་རྒྱུན་ལས་བཀག་ནི་དོན་ལུ་ ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ལས་སྡེ་འབར་ན་ མཉམ་འབྲེལ་
སྡེ་ཚན་དང་ ནགས་ཚལ་མེ་རྒྱུན་ལས་སྲོན་འགོག་གཞི་བཀག་ཐབས་ དེ་ལས་ འཛིན་སྐྱོང་གི་
དོན་ལུ་ མི་སྡེ་ནང་ནགས་ཚལ་མེ་རྒྱུན་འཛིན་སྐྱོང་སྡེ་ཚན་གཞི་བཙུགས་འབད་དགོ།

ཡ༧. མེ་རྒྱུན་གྱིས་གཞོན་སྐྱོན་རྒྱབ་མི་ ནགས་ཚལ་བསྐྱར་འཛུགས་ཀྱི་དོན་ལུ་ ལས་ཁུངས་ཀྱིས་
ནགས་ཚལ་མེ་རྒྱུན་གྱི་གཞོན་སྐྱོན་རྒྱབ་པའི་ས་ཁོངས་འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་ནི་ནང་ འགོ་འདྲེན་འཐབ་
དགོ།

ཡ༨. རྒྱེ་དངོས་འབྲུམ་ས་འཛིན་སྐྱོང་དང་ ནགས་ཚལ་མེ་རྒྱུན་ལས་སྲོན་འགོག་འབད་ཐབས་ལུ་ ཚད་
འཛིན་ ཡང་ན་ ཁྲིམས་མཐུན་ཚད་འཛིན་ཐོག་ལས་ ལས་ཁུངས་ཀྱིས་གནང་བ་བྱིན་ཚོགས།

Pest and Disease

79. The Department shall be responsible to prevent, detect, and manage outbreak of pest and disease in forest through scientific research and management as per the procedure prescribed in the Rules in collaboration with relevant agency.
80. The Department shall collaborate with relevant agencies to prevent spread of forest and wildlife pests and disease from internal movement or import of plant and plant products and wildlife and wildlife products.
81. The Department shall adopt appropriate measures to combat outbreak and prevent spread of disease to wildlife in State Reserved Forest Land in collaboration with relevant agencies.

Forestry Research

82. The Ministry shall approve any research in State Reserved Forest Land in the country.
83. Any research in State Reserved Forest Land shall be as per the research procedure adopted by the Ministry.

Monitoring and Evaluation

84. The Department shall carry out monitoring and evaluation of activity in the State Reserved Forest Land.
85. The Ministry may constitute a group of technical experts from the Department or designate any authorized agency to monitor and evaluate activity carried out in State Reserved Forest Land.

འབྲུབ་དང་ནད་གཞི།

- ༡༧. བླ་མ་ཚལ་ནང་འབྲུབ་དང་ནད་གཞི་གི་བྱུང་སྐྱེལ་ ཚན་རིག་ཞིབ་འཚོལ་དང་འཛིན་སྐྱོང་གི་ཐོག་ལས་ སློན་འགོག་གམ་ཤེས་རྟོགས་དང་ འཛིན་སྐྱོང་འབྲུབ་ནི་འདི་ འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་དང་ མཉམ་འབྲེལ་ཐོག་ ལས་ཁུངས་ཀྱིས་འགན་ཁུར་ཞིན།
- ༡༠. ཤིང་དང་ཤིང་གི་ཐོན་སྐྱེད་ དེ་ལས་ རི་དྲགས་སློག་ཆགས་དང་ འདིའི་ཐོན་སྐྱེད་ བྱང་འཁོད་ འགྲུལ་སྐྱོད་ ཡང་ན་ བྱང་འབྲེན་འབད་བའི་སྐབས་ བླ་མ་ཚལ་དང་རི་དྲགས་ཀྱི་ནད་འབྲུབ་ བྱུང་སྐྱེལ་ལས་ སློན་འགོག་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་དང་ མཉམ་འབྲེལ་འབད་དགོ།
- ༡༡. རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྤྱང་སྐྱོང་བླ་མ་ཚལ་ས་ཁོངས་ནང་ལུ་ རི་དྲགས་སེམས་ཅན་ལུ་ འབྲུབ་དང་ནད་ གཞི་བྱུང་སྐྱེལ་ལས་བཀག་ཐབས་དང་ སློན་འགོག་གི་དོན་ལུ་ ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ འབྲེལ་ཡོད་ ལས་སྡེ་ཚུ་དང་མཉམ་འབྲེལ་ཐོག་ འོས་འཚམས་ལཱ་ན་པའི་ཐབས་ལམ་ དང་ལེན་འབད་དགོ།

བླ་མ་ཚལ་གྱི་ཞིབ་འཚོལ།

- ༡༢. ལྷན་ཁག་གིས་ རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྤྱང་སྐྱོང་བླ་མ་ཚལ་ས་ཁོངས་ནང་ལུ་ ཞིབ་འཚོལ་གང་རུང་གི་ གནད་བ་བྱེད་དགོ།
- ༡༣. རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྤྱང་སྐྱོང་བླ་མ་ཚལ་ས་ཁོངས་ནང་ལུ་ ཞིབ་འཚོལ་གང་རུང་ཅིག་ ལྷན་ཁག་ གིས་ཆ་འཛིན་མཛད་མི་ ཞིབ་འཚོལ་གྱི་བྱ་སྤོའི་རིམ་པ་དང་འཁྲིལ་དགོ།

ལྷ་རྟོག་དང་དབྱེ་ཞིབ།

- ༡༤. རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྤྱང་སྐྱོང་བླ་མ་ཚལ་ས་ཁོངས་ནང་ལུ་ ལས་སྤྱིའི་ལྷ་རྟོག་དང་དབྱེ་ཞིབ་ཚུ་ ལྷན་ ཁག་གིས་འབད་དགོ།
- ༡༥. རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྤྱང་སྐྱོང་བླ་མ་ཚལ་ས་ཁོངས་ནང་ ལས་སྤྱིའི་ལྷ་རྟོག་དང་དབྱེ་ཞིབ་ཀྱི་དོན་ལུ་ ལས་ཁུངས་ནང་འཁོད་ལས་ཁུངས་རིག་གི་སྡེ་ཚན་ ཡང་ན་ དབང་ཚད་ལཱ་ན་པའི་ལས་སྡེ་ཞིག་ ལྷན་ཁག་གིས་ངོས་འཛིན་འབད་དགོ།

CHAPTER 5

NATURE CONSERVATION

86. Any wild flora and fauna in Bhutan are protected; killing, injuring, destroying, capturing, collecting, possessing, breeding, raising, cultivating, and trading of any wild flora and fauna specimen or product whether or not in State Reserved Forest Land is prohibited unless permitted by this Act.
87. All wild flora and fauna in Bhutan, which warrants protection, shall be listed under Schedule I, II, and III of this Act.
88. Any species of wild flora and fauna newly discovered that warrants protection shall be categorized under Schedule III of this Act until the species warrants upgradation to Schedule I or II under this Act.

Conservation of Wild Flora

89. Any wild flora listed in Schedule I of this Act shall not be collected, possessed, or traded except, for scientific research and population management including conservation breeding or plantation on the recommendation of the Scientific Authority.
90. The Department shall allow cultivation, collection, or trade of any wild flora listed in Schedule II and III of this Act as per the procedure prescribed in the Rules.

ལེའུ་ ༥ པ།
རང་བཞིན་ཉམས་སྲུང་།

- ༤༧. རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྤྱང་སྦྱོང་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ནང་ལུ་ ཡིན་རུང་མེན་རུང་ འབྲུག་ནང་འཁོད་
ཀྱི་ རི་ཁའི་ཤིང་སྤྱང་དང་རི་དྲུགས་སྲོག་ཆགས་གང་རུང་ སྤྱང་སྦྱོང་འབད་མ་ཡིན་མ་ལས་ བཅའ་
ཁྲིམས་འདི་ལཱ་ལྷན་པ་ཡོད་ན་མ་གཏོགས་ རི་ཁའི་ཤིང་སྤྱང་དང་རི་དྲུགས་སྲོག་ཆགས་ བསད་པ་
གཞོན་སྦྱོན་རྒྱུ་རྒྱུ་ལ་ ཚུ་མེད་བཟོ་བ་ བཟུང་བ་ བསྐྱུ་འཛེམས་ འཆང་བ་ རིགས་སྐྱེལ་བ་ གསོ་
བ་ འཇུགས་སྦྱོང་དང་ དེ་ལོ་དཔེ་ཚད་ ཡང་ན་ ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ ཚོང་སྤྱོད་འབབ་མི་ཚོགས།
- ༤༨. འབྲུག་ནང་འཁོད་ཀྱི་ རི་ཁའི་ཤིང་སྤྱང་དང་རི་དྲུགས་སྲོག་ཆགས་གང་རུང་ཞིག་ སྤྱང་སྦྱོང་འབད་
དགོ་ཚེ་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་ལཱ་ལྷན་དེ་བ་ ༡ པ་དང་ ༢ པ་ དེ་ལས་ ༣ པའི་ཐོན་ལུ་ ཐོ་
བཀོད་འབད་དགོ།
- ༤༩. གསར་རྗེད་འབད་མི་ རི་ཁའི་ཤིང་སྤྱང་དང་རི་དྲུགས་སྲོག་ཆགས་ཚུ་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་ལཱ་ལྷན་དེ་བ་
༡ པ་དང་ ༢ པའི་ཐོན་ལུ་ ཡར་ལེན་འབད་དགོ་པ་མ་འཐོན་ཚུན་བཅའ་ཁྲིམས་འདི་ལཱ་ལྷན་དེ་བ་
༣ པ་ནང་ཚུད་པ་ཡིན།

རི་ཁའི་ཤིང་སྤྱང་ཉམས་སྲུང་།

- ༤༩. ཚན་རིག་དབང་འཛིན་གྱི་གོ་ས་འདེབས་ལྟར་དུ་ ཉམས་སྲུང་རིགས་སྐྱེལ་ ཡང་ན་ ཤིང་བཅུ་གས་
ནི་བརྩམས་པའི་ ཚན་རིག་ཞིབ་འཚོལ་དང་ རིགས་སྐྱོབས་འཛིན་སྦྱོང་གི་དོན་ལུ་ཡིན་ན་མ་
གཏོགས་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་ལཱ་ལྷན་དེ་བ་ ༡ པའི་ཐོན་ལུ་བཀོད་ཡོད་པའི་ རི་ཁའི་ཤིང་སྤྱང་གང་
རུང་ བསྐྱུ་འཛེམས་འཆང་བ་ ཡང་ན་ ཚོང་སྤྱོད་འབབ་མི་ཚོགས།
- ༥༠. བཅའ་ཁྲིམས་འདི་ལཱ་ལྷན་དེ་བ་ ༢ པ་དང་ ༣ པའི་ཐོན་ལུ་བཀོད་ཡོད་པའི་རི་ཁའི་ཤིང་སྤྱང་གང་རུང་
ཞིག་ འཇུགས་སྦྱོང་ ཡང་ན་ བསྐྱུ་འཛེམས་ ཚོང་སྤྱོད་འབབ་མི་ལཱ་ལྷན་དེ་བ་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཚུད་
དུ་བཀོད་པའི་ བྱ་སྐྱོའི་རིམ་པ་དང་འཁྲིལ་ ལས་ཁུངས་ཀྱིས་གནང་བ་སྦྱོང་དགོ།

Conservation of Wild Fauna

91. Any wild fauna listed in Schedule I of this Act shall not be killed, injured, or destroyed except in defense against attack, imminent threat to human life or for population management as recommended by the Scientific Authority.
92. Any wild fauna listed in Schedule I of this Act shall not be captured, collected, possessed, bred, raised or traded except for scientific research or population management including conservation breeding as recommended by the Scientific Authority.
93. Any wild fauna listed in Schedule II and III of this Act is also protected and may not be killed, injured, destroyed, captured, collected, possessed, bred, raised, or traded except for approved fishing, scientific research, population management, defense against attack or imminent threat on human life or livestock, damage to crop or other private property.
94. In the event that any wild fauna is injured or killed in defense under Section 91 and 93 of this Act, the incident shall be immediately reported to the nearest Forest Office and wildlife specimen shall be handed over to the Forest Office.
95. In the event that any wild fauna is found injured in the wild or injured in defense against attack, such incident shall be reported to the nearest Forest Office for rescue and rehabilitation.

རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་ཉམས་སྲུང་།

- ༧༡. གཞོན་ཚུབས་ལས་སྲུང་སྐྱོབ་དང་མིའི་སྲོག་ལུ་ཉེན་ཁ་ཡོད་པ་ ཡང་ན་ ཚན་རིག་དབང་འཛིན་གྱི་
གྲོས་འདེབས་ལྟར་དུ་ རིགས་རྒྱོབས་འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་ཅིའི་དོན་ལུ་ཨིན་ན་མ་གཏོགས་ བཅའ་
ཁྲིམས་འདིའི་བྱུང་དེབ་ ། པའི་ཐོ་ནང་བཀོད་ཡོད་པའི་ རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་གང་རུང་བསད་པ་
གཞོན་སྐྱོན་རྒྱབ་པའམ་ ཕ་མེད་བཟོ་མི་ཚོགས།
- ༧༢. ཚན་རིག་གི་ཞིབ་འཚོལ་དང་ ཉམས་སྲུང་རིགས་སྲེལ་བཅེས་པའི་ ཚན་རིག་དབང་འཛིན་གྱི་
གྲོས་འདེབས་དང་འཁྲིལ་ རིགས་རྒྱོབས་འཛིན་སྐྱོང་དོན་ལུ་ཨིན་ན་མ་གཏོགས་ བཅའ་ཁྲིམས་
འདིའི་བྱུང་དེབ་ ། པའི་ཐོ་ནང་བཀོད་ཡོད་པའི་ རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་གང་རུང་ བརྒྱུད་པ་
བསྐྱུ་འཛོམས་ རིགས་སྲེལ་ གསོ་བའམ་ ཚོང་རྒྱུར་འཐབ་མི་ཚོགས།
- ༧༣. བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་བྱུང་དེབ་ ༡ པ་དང་ ༣ པ་ནང་ ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་ རི་དྲགས་ཀྱི་སྲོག་
ཆགས་ཚུ་ཡང་ སྲུང་སྐྱོབ་འབད་མ་ཨིན་མ་ལས་ གནང་བ་ཡོད་དེ་ཉུ་བརྒྱུད་ནི་ ཚན་རིག་ཞིབ་
འཚོལ་ རིགས་རྒྱོབས་འཛིན་སྐྱོང་ གཞོན་ཚུབས་ལས་སྲུང་སྐྱོབ་ ཡང་ན་ མིའི་སྲོག་དང་ རྩོ་
འོང་སེམས་ཅན་ ལོ་ཐོག་ ཡང་ན་ སྤེལ་གྱི་རྒྱ་དངོས་གཞན་མེད་པ་གཏང་ནིའི་ ཉེན་ཁ་ཡོད་ན་
མ་གཏོགས་ རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་ཚུ་ བསད་ནི་ གཞོན་སྐྱོན་རྒྱབ་ནི་ ཕ་མེད་བཟོ་ནི་ བརྒྱུད་ནི་
བསྐྱུ་འཛོམས་འབད་ནི་ རིགས་སྲེལ་ནི་ གསོ་ནི་དང་ཚོང་རྒྱུར་འཐབ་མི་ཚོགས།
- ༧༤. གལ་སྲིད་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཚན་ ༧༡ པ་དང་ ༧༣ པ་གི་འོག་ལུ་ རི་དྲགས་སྲོག་
ཆགས་གང་རུང་ཅིག་བསད་པ་ཅིན་ ཉེ་འདབས་ཀྱི་ནགས་ཚལ་ཡིག་ཚང་ལུ་ དེ་འཕྲོ་ལས་སྐྱུན་ལུ་
འབད་ཞིན་མ་ལས་ སྲོག་ཆགས་ཀྱི་དཔེ་ཚད་དེ་ ནགས་ཚལ་ཡིག་ཚང་ལུ་སྤྲོད་དགོ།
- ༧༥. གལ་སྲིད་ རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་གང་རུང་ཅིག་ རི་ཁ་ལུ་གཞོན་སྐྱོན་ཐོག་སྟེ་ཡོད་ས་མཐོང་བའམ་
རང་གི་སྲུང་སྐྱོབ་འབད་བའི་སྐབས་གཞོན་སྐྱོན་འབྱུང་པ་ཅིན་ སྲོག་སྐྱབས་དང་ཉམས་སྲུང་གསོའི་དོན་
ལུ་ ཉེ་འདབས་ཀྱི་ནགས་ཚལ་གྱི་ཡིག་ཚང་ལུ་སྐྱུན་ལུ་འབད་དགོ།

96. Feeding of wild fauna in State Reserved Forest Land by any person is prohibited except in enclosure and for scientific research.
97. Disturbing of wild fauna in State Reserved Forest Land by any person by use of electronic device, call playback, or flushing shall be prohibited except for:
- (1) Wildlife in enclosure;
 - (2) Scientific research; and
 - (3) The purpose of eco-tourism except during breeding season.
98. Laying trap or snare in State Reserved Forest Land, State Land, or private registered land to kill or capture wild fauna species shall be prohibited.

Conservation Breeding

99. The conservation breeding for wild flora and fauna shall be carried out by the Department or any other authorized agency approved by the Ministry as per the procedures prescribed in the Rules on the recommendation of the Scientific Authority for population management, research, and education; and ex-situ conservation.

Species Conservation

100. The Department may collaborate with relevant agency or conservation support group to carry out species conservation to protect, preserve, manage, and restore wild flora and fauna; and their natural habitat.

༧༤. མཐའ་བསྐྱར་ཏེ་བཞག་ཡོད་པའི་སློབ་ཆགས་དང་ ཚན་རིག་ཞིབ་འཚོལ་གྱི་དོན་ལུ་ཨིན་ན་མ་
གཏོགས་ རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྤྱང་སྤྱོད་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ནང་ མི་གང་རུང་ཅིག་གིས་ རི་དྲགས་
སློབ་ཆགས་ཚུ་ལུ་ བཟའ་འཐུང་བྱིན་མི་ཚོགས།

༧༥. གཤམ་གསལ་འཁོད་པའི་གནད་དོན་ཚུ་གི་དོན་ལུ་མ་གཏོགས་ དེ་མིན་ རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྤྱང་སྤྱོད་
ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ནང་ མི་ངོམ་གང་རུང་ཅིག་གིས་ སློབ་མེ་གི་འཕྲུལ་ཆས་ལག་ལེན་འཐབ་
ནི་ རྐྱད་ལོག་འབོད་ནི་ ཡང་ན་ བདའ་སྟེ་ རི་དྲགས་སློབ་ཆགས་ཚུ་ དགོགས་མི་ཚོགས།

(༡) མཐའ་བསྐྱར་ཏེ་བཞག་ཡོད་པའི་རི་དྲགས་སེམས་ཅན་དང།

(༢) ཚན་རིག་ཞིབ་འཚོལ་གྱི་དོན་ལུ།

(༣) རིགས་སྐྱེལ་བའི་དུས་ཚོད་ལུ་མེན་པའི་ སྐྱེ་ལྔ་ན་གནས་སྤངས་བཟླ་བཤམ་གྱི་དོན་ལུ་
འབད་ཚོགས།

༧༦. རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྤྱང་སྤྱོད་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་དང་ རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་ས་ཁོངས་ ཡང་ན་ སྐྱེར་གྱི་
ཁམ་བཤོད་གྲུབ་པའི་ས་ཆའི་ནང་ རི་དྲགས་སློབ་ཆགས་ཀྱི་རིགས་བསད་ནི་ ཡང་ན་ བཟུང་ནིའི་
དོན་ལུ་ ཉིང་བཀལ་ནི་འདི་བཀག་དམ་ཨིན།

ཉམས་སྤྱང་རིགས་སྐྱེལ།

༧༧. ལས་ཁུངས་ ཡང་ན་ ལྷན་ཁག་གིས་ཆ་འཛོག་མཛད་མི་དབང་ཚད་ལྡན་པའི་ལས་སྡེ་གཞན་གང་
རུང་གིས་ ཚན་རིག་དབང་འཛིན་གྱིས་གྲོས་འདེབས་ཐོག་ལུ་ རིགས་སྐྱོབས་འཛིན་སྐྱོང་ ཞིབ་
འཚོལ་དང་ཤེས་ཡོན་ དེ་ལས་ རང་བཞིན་ས་ཁོངས་མིན་པའི་ཉམས་སྤྱང་ཚུ་ བཅའ་ཡིག་
ནང་ཆེད་དུ་བཤོད་པའི་བྱ་སྤྱོད་འཛིན་པ་དང་འཁྲིལ་ རི་ཁའི་ཤིང་སྤྱང་དང་རི་དྲགས་སློབ་ཆགས་ཀྱི་
ཉམས་སྤྱང་རིགས་སྐྱེལ་འབད་དགོ།

རིགས་སྤྱང་ཉམས་སྤྱང།

༡༠༠. རི་ཁའི་ཤིང་སྤྱང་དང་རི་དྲགས་སློབ་ཆགས་དེ་ཚུའི་ རང་བཞིན་འབྲམ་ས་སྤྱང་སྐྱོབ་དང་གཉེར་སྤྱང་
འཛིན་སྐྱོང་ངམ་བསྐྱར་གསོའི་དོན་ལུ་ ལས་ཁུངས་ཀྱིས་འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་ ཡང་ན་ ཉམས་
སྤྱང་ལུ་རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་མི་སྟེ་ཚན་དང་གཅིག་ཁར་ མཉམ་འབྲེལ་ཐོག་ ཉམས་སྤྱང་འབད་དགོ།

101. The Department shall approve Species Conservation Plan and carry out compliance monitoring.

Possession of Wild Fauna trophy

102. No person or agency shall be allowed to possess wild fauna trophy under this Act except for scientific research and education.

103. Notwithstanding anything contained in Section 102 of this Act, any person or agency in possession of any wild fauna trophy listed in Schedule I, II, and III of this Act prior to commencement of this Act shall declare to the Department for registration and for issue of certificate of possession as family heirloom and shall not be transferred, traded, and gifted to any person except through inheritance.

Introduction of invasive, alien, or exotic species

104. A person shall not introduce any invasive or alien or exotic species of flora and fauna in the State Reserved Forest Land.

105. The Department shall adopt appropriate measure to manage spread of invasive or alien or exotic species of flora and fauna.

Release of Rescued Domestic Animal

106. Any release of rescued domestic animal in State Reserved Forest Land is restricted, except in the area leased for that purpose.

101. ལས་ཁུངས་ཀྱིས་རིགས་སྒྲིལ་ཉམས་སྲུང་འཆར་གཞི་ཆ་འཛིན་འབད་ནི་དང་ དེ་བསྐྱུན་གྱི་ལྷན་ཁྲིམས་
འབད་དགོ།

རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་ཀྱི་དཔེ་ཚད་འཆང་བ།

102. མི་ངོམ་ ཡང་ན་ ལས་སྡེ་ཞིག་གིས་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་འོ་འོ་ཚན་རིག་ཞིབ་འཚོལ་དང་ཤེས་
ཡོན་གྱི་དོན་ལུ་ཨིན་ན་མ་གཏོགས་ རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་ཀྱི་དཔེ་ཚད་འཆང་མི་ཚོགས།

103. བཅའ་ཁྲིམས་འདི་འོ་འོ་ཚན་ 103 པའི་དགོངས་དོན་ལུ་མ་ལྟོས་པ་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་ཆ་
འཛིན་མ་གྲུབ་པའི་སྲ་གོང་ལས་མི་ངོམ་གང་རུང་ ཡང་ན་ ལས་སྡེ་ཞིག་གི་བདག་དབང་ལུ་
བཅའ་ཁྲིམས་འདི་ཟུར་དེབ་ 1 པ་དང་ 2 པ་ དེ་ལས་ 3 པའི་ཐོ་ནང་བཀོད་ཡོད་པའི་
རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་ཀྱི་ཆུ་ཤུལ་འཆང་ཚེ་ བཟུང་ཚང་གི་རྒྱ་ཚོར་ཨིན་པའི་འཆང་སྤྱོད་ལག་ཁྱེར་
གྱི་དོན་ལུ་ལས་ཁུངས་ལུ་གསལ་སྟོན་འབད་དགོཔ་དང་སྐལ་བཟོའི་ཐོག་ལས་ཨིན་ན་མ་གཏོགས་
མི་ངོམ་གང་རུང་ལུ་ བདག་དབང་སྲོ་སོར་རམ་ཚོང་སྐྱར་དང་ཁྱེས་མེ་ཕྱིན་མི་ཚོགས།

ཁྱབ་སྤེལ་ ཡང་ན་ དར་ཁྱབ་མཚོགས་པའི་ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་རིགས་སྒྲིལ་གསར་འཛུགས།

104. མི་ངོམ་གིས་རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྲུང་སྐྱོང་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ནང་ལུ་ ཁྱབ་སྤེལ་ ཡང་ན་ དར་
ཁྱབ་མཚོགས་པའི་ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་ ཤིང་སྒྲིང་དང་སྲོག་ཆགས་ཀྱི་རིགས་སྒྲིལ་ཚུ་ གསར་འཛུགས་འབད་
མི་ཚོགས།

105. ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ཁྱབ་སྤེལ་ ཡང་ན་ དར་ཁྱབ་མཚོགས་པའི་ ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་ཤིང་སྒྲིང་དང་སྲོག་
ཆགས་ཀྱི་རིགས་སྒྲིལ་ འཛིན་སྐྱོང་གི་ཐབས་ལམ་འོས་འབབ་ཅན་ དང་ལེན་འབད་དགོ།

སྲོག་སྐྱབས་འབད་ཡོད་པའི་སློ་ཚོར་སེམས་ཅན་ཐར་གྲོལ།

106. དེའི་དོན་ལུ་ གྲར་སྤྱོད་ཁར་ལེན་མི་ས་ཁོངས་ནང་ཨིན་ན་མ་གཏོགས་ སྲོག་སྐྱབས་འབད་ཡོད་
པའི་སློ་ཚོར་སེམས་ཅན་གང་རུང་ཅིག་ རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྲུང་སྐྱོང་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ནང་ལུ་
ཐར་གྲོལ་འབད་ནི་ལས་ཚད་འཛིན་ཨིན།

Confiscated wild flora and fauna specimen

107. Any confiscated wild flora specimen listed in Schedule I of this Act and wild fauna specimen listed in Schedule I and II of this Act shall be surrendered to the Department by the Forest Office upon settlement of the case.
108. Any wild flora and fauna specimen surrendered under section 107 of this Act shall be curated, preserved, or mounted for use in scientific research and education or traditional medicine; or disposed of by the Department as per the procedure prescribed in the Rules.
109. Any confiscated wild flora specimen listed in Schedule II and III of this Act and wild fauna specimen listed in Schedule III of this Act shall be disposed of by the Forest Office as per the procedure prescribed in the Rules.
110. Any confiscation of wild flora and fauna specimen shall be carried out with issuance of seizure memo in compliance to the requirement prescribed in the Rules.
111. Any wild flora and fauna specimen seized by other relevant agency shall be handed over to the Department upon completion of their internal procedures.

Fishing

112. Fishing in any river, stream, lake, or natural pond other than restricted area in State Reserved Forest Land shall be regulated by the Department as per the procedure prescribed in the Rules.

གཞུང་བཞེས་འབད་མི་རི་ཁའི་ཤིང་སྐྱ་དང་རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་ཀྱི་དཔེ་ཚད།

༡༠༧. གཞུང་བཞེས་འབད་མི་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་ལྷན་དེ་བ་ ༡ པའི་ཐོ་ནང་བཀོད་མི་རི་ཁའི་ཤིང་སྐྱ་
དང་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་ལྷན་དེ་བ་ ༡ པ་དང་ ༢ པའི་ཐོ་ནང་བཀོད་ཡོད་པའི་ རི་དྲགས་སྲོག་
ཆགས་ ཤི་ཤིམ་ ཡང་ན་ གསོན་པོ་གི་དཔེ་ཚད་ཚུ་ ཚུང་གཞི་མཇུག་བསྟུ་ཚེ་ ཅགས་ཚལ་ཡིག་
ཚང་གིས་ ལས་ཁུངས་ལུ་ཕྱིས་སྤྱོད་དགོ།

༡༠༨. བཅའ་ཁྲིམས་འདི་ལྷན་དེ་བ་ ༡༠༧ པའི་འོག་ལུ་ ཕྱིས་སྤྱོད་འབད་མི་རི་ཁའི་ཤིང་སྐྱ་དང་རི་
དྲགས་སྲོག་ཆགས་གང་རུང་གི་དཔེ་ཚད་དེ་ ཚན་རིག་ཞིབ་འཚོལ་དང་ཤེས་ཡོན་ ཡང་ན་ སྤར་
སྲོལ་སྲོ་སྐྱོན་གྱི་དོན་ལུ་ འགྲེམ་སྟོན་ རྒྱུ་སྤྱོད་ ཡང་ན་ སྤྱར་ཏེ་བཞག་དགོས་ ཡང་ན་ བཅའ་
ཡིག་ནང་ཚེད་ཏུ་བཀོད་པའི་བྱ་སྤྱོད་རིམ་པ་དང་འཁྲིལ་ ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ཕྱིར་འདོན་འབད་དགོ།

༡༠༩. གཞུང་བཞེས་འབད་མི་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་ལྷན་དེ་བ་ ༢ པ་དང་ ༣ པའི་ཐོ་ནང་བཀོད་མི་ རི་
ཁའི་ཤིང་སྐྱ་དང་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་ལྷན་དེ་བ་ ༣ པའི་ཐོ་ནང་བཀོད་མི་ རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་
ཀྱི་དཔེ་ཚད་ཚུ་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཚེད་ཏུ་བཀོད་པའི་བྱ་སྤྱོད་རིམ་པ་དང་འཁྲིལ་ ཅགས་ཚལ་ཡིག་
ཚང་གིས་ ཕྱིར་འདོན་འབད་དགོ།

༡༡༠. གཞུང་བཞེས་འབད་ཡོད་པའི་ རི་ཁའི་ཤིང་སྐྱ་དང་རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་ཀྱི་དཔེ་ཚད་ཚུ་ལུ་
བཅའ་ཡིག་ནང་ཚེད་ཏུ་བཀོད་པའི་དགོས་མཁོ་དང་འཁྲིལ་ བཅོན་ལེན་གྱི་དོན་སྤྱོད་དགོ།

༡༡༡. འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་གཞན་གྱིས་བཅོན་ལེན་འབད་ཡོད་པའི་ རི་ཁའི་ཤིང་སྐྱ་དང་རི་དྲགས་སྲོག་
ཆགས་ཀྱི་དཔེ་ཚད་ཚུ་ ལས་སྡེ་ནང་འཁོད་གྱི་བྱ་སྤྱོད་རིམ་པ་ཚུ་ མཇུག་བསྟུ་ཚེ་ལས་ཁུངས་ལུ་
ཕྱིས་སྤྱོད་འབད་དགོ།

ཉ་བཟུང་ནི།

༡༡༢. ཉ་བཟུང་མ་ཚོག་པའི་ རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྤྱང་སྤྱོད་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ནང་མིན་པར་ ས་ཁོངས་
གཞན་གྱི་གཙང་ཚུ་ རོང་ཚུ་མཚོ་ ཡང་ན་ རང་བཞིན་ཚུ་མིང་ཚུ་ནང་ ཉ་བཟུང་ནི་དེ་ བཅའ་ཡིག་
ནང་ཚེད་ཏུ་བཀོད་པའི་ བྱ་སྤྱོད་རིམ་པ་དང་འཁྲིལ་ ལས་ཁུངས་ཀྱིས་མཚམས་འཛིན་འབད་དགོ།

113. The fishing right may be granted to the local community in State Reserved Forest Land, whose livelihood depend on fishing, with approved Community-based Fishery Management Plan.
114. The Department in collaboration with relevant agencies shall carry out delineation of any river, stream, lake, or natural pond into different category to manage and regulate fishing as per the procedure prescribed in the Rules.
115. Fishing by river diversion, using large net, trap or snare, use of poison, dynamite, explosive, electrical device, building dam is prohibited.
116. Fishing shall be prohibited during the days and months specified in the Rules.

Nature Recreation and Ecotourism

117. The Department shall approve ecotourism and nature recreation in the State Reserved Forest Land in consultation with relevant stakeholders, considering environment conservation, socio-cultural, and economic factors.

Human Wildlife Conflict Management

118. The Ministry shall adopt and implement science, technology, and research based innovative measures to prevent and mitigate human wildlife conflict.

༡༡༩. འཚོ་བ་ཉ་ལུ་བརྟེན་ཏེ་སྤོང་མི་ས་གནས་ཀྱི་མི་སྡེ་གི་དོན་ལུ་ ཆག་ནས་ཅན་གྱི་ མི་སྡེ་ཉི་ཉུག་སོ་
སྤྱོད་འཛིན་སྤྱོད་འཆར་གཞི་དང་འབྲེལ་ རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྤྱང་སྤྱོད་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ནང་ལས་
ཉ་བཟུང་ནི་འདི་ཐོབ་དབང་སྤོང་ཚོགས།

༡༢༠. ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་ཚུ་དང་མཉམ་འབྲེལ་ཐོག་ གཙང་ཚུ་ རོང་ཚུ་ མཚོ་ ཡང་
ན་ རང་བཞིན་ཚུ་རྗེས་ཚུ་ ལ་དབྱེ་ཞིན་ལས་ ཉ་བཟུང་ནི་འདི་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་
པའི་བྱ་སྤོང་ཉི་ལམ་ལུགས་དང་འབྲེལ་ཏེ་ འཛིན་སྤྱོད་དང་མཚམས་འཛིན་འབད་དགོ།

༡༢༡. རྒྱལ་བསྐྱར་ཏེ་ དུམ་སྤོང་ལག་ལེན་འབབ་སྟེ་ ཉིང་ ཡང་ན་ ཉི་བཀལ་ཏེ་ དུག་དང་ཚུམ་བམ་
འགས་ཚུམ་ སློག་ཆས་ཚུ་ལག་ལེན་འབབ་སྟེ་ རྒྱུག་རྒྱབ་སྟེ་ ཉ་བཟུང་ནི་འདི་ བཀག་དམ་
ཡིན།

༡༢༢. བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་ བཀག་དམ་ཅན་གྱི་ཉིན་མ་དང་ལྷན་དེ་ནང་ ཉ་བཟུང་ནི་འདི་
བཀག་དམ་ཡིན།

རང་བཞིན་སྤོང་འཆམ་དང་མཐའ་འཁོར་བལྟ་བཤམལ།

༡༢༣. ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ཕན་གཞོན་གྱི་འབྲེལ་བ་ཡོད་མི་ཚུ་དང་གོས་བསྐྱུན་འབད་དེ་ མཐའ་འཁོར་
ཉམས་སྤང་དང་མི་སྡེ་ཉི་ལམ་རྒྱན་དཔལ་འབྱོར་ཆ་རྒྱུན་ཚུ་ལུ་བཙུག་བཀུར་བསྐྱེད་དེ་ རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་
སྤྱང་སྤོང་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ནང་ལུ་ མཐའ་འཁོར་བལྟ་བཤམལ་དང་རང་བཞིན་སྤོང་འཆམ་གྱི་ས་
ཁོངས་ཡར་དྲག་གཏང་ནི་འདི་གནང་བ་སྤོང་དགོ།

མི་དང་རི་དྲགས་ཀྱི་དཀའ་ངལ་འཛིན་སྤྱོད།

༡༢༤. ལྷན་ཁག་གིས་ མི་དང་རི་དྲགས་ཀྱི་དཀའ་ངལ་སྤོང་འགོག་དང་ མར་ཕབ་འབད་ནི་འདི་དོན་ལུ་
ཚན་རིག་དང་ འཕྲུལ་རིག་ དེ་ལས་ ཞིབ་འཚོལ་ལུ་བརྟེན་པའི་ ཐབས་ལམ་གསར་གཏོད་ལག་
ལེན་འབབ་དགོ།

119. The Government shall institutionalize appropriate measures with compensation to address loss of life or cause of permanent disability to a human or damage to property, crop, and livestock by wildlife.
120. Notwithstanding Section 91 of this Act, laying of trap or snare may be allowed on the farm land to protect crops, livestock, private property, and threat to human life as prescribed in the Rules.
121. Any wild fauna species listed in Schedule I and II of this Act, killed or captured under Section 120 of this Act shall be reported to the nearest Forest office.

CHAPTER 6

SOIL, WATER, AND WASTE MANAGEMENT

Soil Conservation

122. The Department shall carry out afforestation, reforestation, and soil conservation program in State Reserved Forest Land to prevent and protect soil degradation and soil erosion in consultation with relevant stakeholders as per the Technical Guidelines.

Watershed

123. The Department in consultation with relevant agencies shall carry out technical assessment to classify watershed in the country.
124. The watershed classified as degraded shall be managed in collaboration with concerned agency for appropriate management interventions.

༡༡༧. རི་དྲགས་སེམས་ཅན་ལས་བརྟེན་ ཚོ་སློག་རྒྱུད་མི་དང་ དབང་པོར་གཏུན་འཇགས་ཀྱི་ཐོ་ཕོག་མི་
རྒྱ་དངོས་དང་ལོ་ཐོག་ སློ་ཞོར་སེམས་ཅན་ལུ་ གཞོད་པ་བཀལ་བའི་ཤྱོད་རྒྱུད་ བསལ་ནིའི་དོན་
ལུ་ གཞུང་གིས་ རྒྱུད་འཇུག་དང་གཅིག་ཁར་ འོས་འབབ་ཅན་གྱི་ལམ་ལུགས་གཞི་བཙུགས་
འབད་དགོ།

༡༢༠. བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཚན་ ༧༡ ལུ་མ་ལྟོས་པར་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པ་ལྟར་ ཞིང་
ཁར་ལོ་ཐོག་དང་ སློ་ཞོར་སེམས་ཅན་ སླེར་གྱི་རྒྱ་དངོས་བསྐྱུང་ནི་ དེ་ལས་ མིའི་ཚོ་སློག་ལུ་
གཞོད་ཉེན་བཀག་ཞི་གི་དོན་ལུ་ ཉིང་ ཡང་ན་ རྩི་བཀལ་ཚོགས།

༡༢༡. བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཚན་ ༡༢༠ པ་དང་འཁྲིལ་ཉེ་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་ཟུར་དེབ་ ༡ པ་
དང་ ༢ པའི་ནང་ ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་ རི་དྲགས་སློག་ཆགས་ཀྱི་རིགས་སྣ་གང་རུང་ཅིག་ བསད་
པ་ ཡང་ན་ བཟུང་བ་ཅིན་ ཉེ་འདབས་ཀྱི་ནགས་ཚལ་ཡིག་ཚང་ལུ་ སྤོང་ལུ་འབད་དགོ།

ལེའུ་ ༤ པ།
ས་དང་རྒྱ་དེ་ལས་ རྩུགས་སྤྱིགས་འཛིན་སྐྱོང་།

ས་ཉམས་སྐྱུང་།

༡༢༢. སའི་བཙུན་མར་ཉམས་འཕྱོ་ནི་ལས་ སྤོན་འགོག་དང་སྐྱུང་སྐྱོབ་ཀྱི་དོན་ལུ་ ལས་ཁུངས་ཀྱིས་
འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་རྩེ་དང་གཅིག་ཁར་མཉམ་འབྲེལ་ཐོག་ རྒྱུད་རིག་ལམ་སྤོན་དང་འཁྲིལ་ རྒྱལ་
ཁམས་ཀྱི་སྐྱུང་སྐྱོང་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ནང་ ཉམས་ཚལ་གསར་བཟོ་དང་ ཉམས་ཚལ་བསྐྱར་
བཟོ་ དེ་ལས་ ས་ཉམས་སྐྱུང་གི་ལས་རིམ་རྩེ་འབད་དགོ།

རྒྱུ་འབབ་ས་གནས།

༡༢༣. ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་དང་གོས་བསྐྱར་ཐོག་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་གི་ རྒྱུ་འབབ་ས་
གནས་ཀྱི་དབྱེ་ཁག་ཕྱེ་ནི་གི་དོན་ལུ་ རྒྱུ་འབབ་གི་བརྟེན་ཞིབ་འབད་དགོ།

༡༢༤. ཉམས་འཕྱོ་བའི་རྒྱུ་འབབ་ས་གནས་སྡེ་ དབྱེ་ཁག་ཕྱེ་མི་རྩེ་ འཛིན་སྐྱོང་འཐབ་ནི་གི་དོན་ལུ་ འོས་
འབབ་ཅན་གྱི་འཛིན་སྐྱོང་ལས་སྣ་རྩེ་ ལག་ལེན་འཐབ་ནིའི་དོན་ལུ་ འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་དང་
མཉམ་འབྲེལ་འབད་དགོ།

125. Any mining, quarrying, and developmental activity in the declared critical watershed shall be prohibited.

Wetland

126. The Department in consultation with relevant agencies shall carry out technical assessment of wetland to ensure its protection and conservation.

127. The Ministry shall propose to the Parliament, for declaration of significant wetland of international importance.

128. The wetland declared under Section 127 of this Act shall be protected, mapped, and managed by the Department under appropriate Management Plan approved by the Ministry.

Waste Management

129. The Department shall adopt preventive measures and monitor waste in the State Reserved Forest Land.

130. The waste in State Reserved Forest Land shall be regulated under the Waste Prevention and Management laws of the country.

CHAPTER 7

ALLOTMENT OF TIMBER AND NON-WOOD FOREST PRODUCE

Timber in State Forest Reserved Land

131. Any timber in State Reserved Forest Land shall be harvested or removed as per approved scientific forest Management plan.

༡༢༥. ཉེན་གཤམ་ཅན་གྱི་ཚུ་འབབ་ས་གནས་ནང་ ས་གཏེར་རྩོམ་གཏེར་དང་ གོང་འཕེལ་ལས་སྐྱེའི་ལུ་
འབད་ནི་ལས་ བཀག་དམ་ཨིན།

ཚུ་མ་འདམ་ཚུ་བ།

༡༢༦. ཚུ་མ་འདམ་ཚུ་བ་ཀྱི་སྤྱང་སྐྱོང་དང་ ཉམས་སྤྱང་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ འབྲེལ་ཡོད་
ལས་སྡེ་དང་གོས་བསྟུན་ ཚུ་མ་འདམ་ཚུ་བ་ཀྱི་བྱུང་རིག་གི་བརྟག་ཞིབ་འབད་དགོ།

༡༢༧. ལྷན་ཁག་གིས་ རྒྱལ་སྤྱིའི་གནས་ཚུན་ནང་ལུ་ ཁག་ཆེ་བའི་ཚུ་མ་འདམ་ཚུ་བ་ གསལ་སྟོན་འབད་
ནིའི་དོན་ལུ་ སྤྱི་ཚོགས་ལུ་གོས་འཆར་ཕུལ་དགོ།

༡༢༨. བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཚན་ ༡༢༧ པའི་ནང་ གསལ་སྟོན་འབད་དེ་ཡོད་པའི་ ཚུ་མ་འདམ་ཚུ་བ་
ཚུ་ ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ ལྷན་ཁག་གི་གནང་བ་གོལ་ཏེ་ཡོད་པའི་ འོས་འབབ་ཅན་གྱི་འཛིན་སྐྱོང་
འཆར་གཞི་དང་འཁྲིལ་ཏེ་ སྤྱང་སྐྱོང་འབད་ནི་དང་ སབ་བྲལ་བཟོ་ནི་ དེ་ལས་ འཛིན་སྐྱོང་འབབ་
དགོ།

ཕུགས་སྡིགས་འཛིན་སྐྱོང་།

༡༢༩. ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྤྱང་སྐྱོང་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ནང་ ཕུགས་སྡིགས་སྡོན་
འགོག་གི་ཐབས་ལམ་དང་ཕུགས་སྡིགས་ལྷ་རྟོག་འབད་དགོ།

༡༣༠. རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྤྱང་སྐྱོང་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ནང་ཕུགས་སྡིགས་འདི་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཕུགས་
སྡིགས་སྡོན་འགོག་དང་འཛིན་སྐྱོང་ཁྲིམས་ལུགས་དང་འཁྲིལ་མཚམས་འཛིན་འབད་དགོ།

ལེའུ་ ༧ པ།

ཤིང་ཆས་དང་ ཤིང་མིན་ནགས་ཚལ་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་བཀོ་འབྲེམས།

རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྤྱང་སྐྱོང་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ནང་གི་ཤིང་ཆས།

༡༣༡. རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྤྱང་སྐྱོང་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ནང་ལས་ ཤིང་ཆས་བསྐྱེད་ལེན་ ཡང་ན་ ཕྱིར་
བཏོན་འབད་ནིའི་དོན་ ཆ་འཛོག་མཛད་དེ་ཡོད་པའི་ ཚན་རིག་ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་འཆར་གཞི་
དང་འཁྲིལ་དགོ།

Granting of Subsidized Timber

132. Granting of subsidized timber shall be the prerogative of the Druk Gyalpo.

Allotment of Commercial Timber

133. The Department may allot commercial timber depending on the availability of resources from State Reserved Forest Land at the commercial royalty rate either directly or through authorized agency as per the procedure prescribed in the Rules.

134. The authorized agency shall harvest and dispose commercial timber from the area identified by the Department as per the procedure prescribed in the Rules.

135. The Department may allot commercial timber in standing form for any construction if the following criteria are fulfilled:

- (1) construction site is in remote location;
- (2) if the authorized agency is not in the position to supply the required timber;
- (3) the applicant has construction approval from concerned agency;
and
- (4) timber estimate have been approved by the concerned agency.

136. The Ministry may directly allot commercial timber in standing form or through authorized agencies for renovation and restoration of lhakhangs, sheldras and other religious sites of local and national importance and it shall qualify criteria specified under Section 135 (3) and (4) of this Act.

གོང་ཚད་ཕབ་ཆག་གི་ཤིང་ཆས་གནང་ནི།

༡༣༢. གོང་ཚད་ཕབ་ཆག་གི་ཤིང་ཆས་གནང་ནི་འདི་ འབྲུག་རྒྱལ་པོའི་ལྷན་དབང་ཡིན།

ཚོང་འབྲེལ་གྱི་ཤིང་ཆས་བགོ་འབྲེམས།

༡༣༣. རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྲུང་སྐྱོང་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ནང་ ཤིང་ཆས་ཐོན་སྐྱོད་ཡོད་མེད་དང་འབྲེལ་
ཚོང་འབྲེལ་གྱི་སྲིད་ཁྲུལ་ལེན་ཐོག་ལས་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་བྱ་སྤྲོད་རིམ་པ་དང་
འབྲེལ་ ལས་ཁུངས་ཀྱི་ཐད་ཀར་དུ་བགོ་འབྲེམས་འབད་ནི་ ཡང་ན་ དབང་ཚད་ལྡན་པའི་ལས་
སྡེ་བརྒྱུད་དེ་བགོ་འབྲེམས་འབད་དགོ།

༡༣༤. དབང་ཚད་ལྡན་པའི་ལས་སྡེ་གིས་ ཚོང་འབྲེལ་གྱི་ཤིང་ཆས་འདི་ ལས་ཁུངས་ཀྱིས་རོས་འཛིན་
འབད་ཡོད་པའི་ས་ཁོངས་ལས་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་བྱ་སྤྲོད་རིམ་པ་དང་འབྲེལ་
བསྟུ་ལེན་དང་ཕྱིར་འདོན་འབད་དགོ།

༡༣༥. གཤམ་འཁོད་ཀྱི་ཚད་གཞི་ཚང་པ་ཅིན་ མཐའ་ཟུར་གྱི་ས་གནས་ནང་ཁྱིམ་རྒྱབ་ནིའི་དོན་ལུ་ ལས་
ཁུངས་ཀྱིས་ ཚོང་འབྲེལ་གྱི་ཤིང་ཆས་ ཤིང་གཙོ་བོ་སྡེ་བགོ་འབྲེམས་འབད་ཚོགས།

- (༡) བཟོ་སྐྱུན་གྱི་ས་ཁོངས་འདི་ མཐའ་ཟུར་གྱི་ས་གནས་ནང་ཡིན་པའི་ཁར།
- (༢) གཤམ་སྲིད་ དབང་ཚད་ལྡན་པའི་ལས་སྡེ་གིས་ དགོས་མཁོའི་ཤིང་ཆས་ བགོ་འབྲེམས་
འབད་མ་ཚུགས་པ།
- (༣) ལུ་ཡིག་ཕུལ་མི་ལུ་ འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་ལས་ ཁྱིམ་རྒྱབ་ཚོགས་པའི་གནང་བ་ཡོད་པ་དང་།
- (༤) ཤིང་ཆས་ཀྱི་ཕོ་ཚོད་བཏོན་ཡོད་མི་འདི་ འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་གིས་ཆ་འཛོག་མཛད་ཡོད་པ།

༡༣༦. ལྷན་ཁག་གིས་ ཐད་ཀར་དུ་ ཡང་ན་ དབང་ཚད་ལྡན་པའི་ལས་སྡེ་བརྒྱུད་དེ་ ས་གནས་དང་
རྒྱལ་ཡོངས་ལུ་ཁག་ཆེ་བའི་ ལྷན་ཁང་དང་བཤའ་ཟླ་ དེ་ལས་ ཚོས་སྡེ་གི་ས་ཁོངས་གཞན་ཚུ་
ཉམས་བཅོས་དང་ཉམས་གསོ་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ དེ་ཡང་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཚུ་ ༡༣༥
(༣) པ་དང་ (༤) པའི་ཚད་གཞི་ཚུ་ཚང་པ་ཅིན་ ཤིང་རྩ་བོ་སྡེ་ ཚོང་འབྲེལ་གྱི་ཐོག་ལུ་ བགོ་
འབྲེམས་འབད་ཚོགས།

Auction of Timber

137. Any special class timber shall be harvested by the authorized agency and shall be disposed through open auction except from private registered land.

Allocation of Forest Produce for Other Use

138. The Department may allot firewood, fencing post, pyre wood, flag poles, timber for construction of livestock shelters, makeshift shack and other use in rural areas at rural royalty rate as per the quantity and allotment procedure prescribed in the Rules.

139. The Department may designate any authorized agency to supply firewood, fencing post, pyre wood, and flag poles outside rural areas as per the allotment procedure prescribed in the Rules.

140. The forest produces for chadri, national kurim, and handicraft items shall be allotted at commercial royalty rate as per the criteria and allotment procedure prescribed in the Rules.

141. The harvest of non-wood forest produce from State Reserved Forest Land except for the wild flora listed in Schedule I of this Act shall be free of royalty for personal use.

ཤིང་ཆས་ཀྱི་གོང་ཚད་རིན་བསྟར།

༡༣༢. སྒྲིབ་ཀྱི་ཁྲམ་བཀོད་གྲུབ་པའི་ས་ཚན་ལས་མིན་པར་ དབང་ཚད་ཅན་གྱི་ལས་སྡེ་གིས་ དམིགས་
བསལ་དབྱེ་ཁག་ནང་ཚུད་པའི་ཤིང་ཆས་བསྟར་ལེན་འབད་དེ་ གོང་ཚད་རིན་བསྟར་གྱི་ཐོག་ལས་
ཕྱིར་འདོན་འབད་དགོ།

གནད་དོན་གཞན་གྱི་དོན་ལུ་ ཤིང་ཆས་བཤོ་འགྲེམས།

༡༣༤. ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་ ཚད་གཞི་དང་བཤོ་འགྲེམས་ཀྱི་ བྱ་སྒྲུབ་
རིམ་པ་དང་འཁྲུལ་ གྲོང་གསེབ་ས་ཁོངས་ནང་ལུ་ གྲོང་གསེབ་སྡེ་དུ་ཁྲུལ་གྱི་གོང་ཚད་ཁར་ ཐབ་
ཤིང་དང་ རམ་བསྐྱོར་ནིའི་ཚོགས་ལུ་ རོ་སླེག་ཤིང་ དར་ཤིང་ སྒོ་ལོར་ཤིང་ཆས་ དེ་ལས་
གནས་སྐབས་ཀྱི་ཁྲིམ་ཚུབ་ནི་དང་ གཞན་གྱི་དོན་ལུ་ ཤིང་ཆས་བཤོ་འགྲེམས་འབད་ཆོག།

༡༣༥. ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་བྱ་སྒྲུབ་རིམ་པ་དང་འཁྲུལ་ གྲོང་གསེབ་ས་
ཁོངས་ཀྱི་ཕྱི་ཁར་ ཐབ་ཤིང་དང་ རམ་བསྐྱོར་ནིའི་ཚོགས་ལུ་ རོ་སླེག་ཤིང་ དེ་ལས་ དར་ཤིང་
བཤོ་འགྲེམས་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ དབང་ཚད་ལཱ་ན་པའི་ལས་སྡེ་ཞིག་ རོ་སླེག་འབད་ཆོག།

༡༣༦. བཅའ་སྒྲིག་དང་རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་སྐྱེ་རིམ་ ལག་བཟོའི་དོན་ལུ་ ཚོང་འབྲེལ་སྡེ་དུ་ཁྲུལ་ཁར་ བཅའ་
ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་འོས་འབབ་ཚད་གཞི་དང་བཤོ་འགྲེམས་རིམ་པ་དང་འཁྲུལ་ཏེ་ ཞགས་
ཚལ་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་བཤོ་འགྲེམས་འབད་དགོ།

ཤིང་མིན་ནགས་ཚལ་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ གྲོང་གསེབ་དང་ ཚོང་འབྲེལ་གྱི་དོན་ལུ་སྦྱོང་ནི།

༡༣༧. བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་ཟུར་དེབ་ ན པའི་ཐོ་ནང་བཀོད་ཡོད་པའི་རི་ཁའི་ཤིང་རིགས་མ་བཟུམ་བར་
རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྤུང་སྤྱོད་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ནང་ལས་ ཤིང་མིན་ནགས་ཚལ་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་
རང་སྦྱོང་གྱི་དོན་ལུ་སྦྱོང་ཁྲུལ་མ་ཕོག་པར་བསྟར་ལེན་འབད་ཆོག།

142. The Department shall facilitate and promote formation of Non-Wood Forest Management Group to encourage its sustainable use and management by rural communities to derive socio-economic and environmental benefits.
143. The management of non-wood forest produce shall be guided by Non-Wood Forest Produce Management Plan approved by the Department and shall be regulated as per the procedure prescribed in the Rules.
144. Any local community whose livelihood is dependent on non-wood forest produce shall be allowed to harvest on priority basis and such harvest shall be regulated through management plan.
145. Any Non-Wood Forest Management Group failing to comply with Non-Wood Forest Produce Management Plan shall be suspended and re-instated or terminated as per the procedure prescribed in the Rules.
146. Harvest and collection of non-wood forest produce from State Reserved Forest Land except for the wild flora listed in Schedule I of this Act shall be allowed upon payment of fees and royalty at commercial rate for commercial use as prescribed in the Rules.

Unclaimed Drift Timber

147. Any drift timber found stranded or sunk shall become property of the State, if no person can establish a valid right of ownership within one month from the date of notification as prescribed in the Rules. In the event the timber is not claimed, it may be allowed for collection with permit.

༡༤༢. ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ ཁོང་གསེབ་མི་སྡེ་ཚུ་གིས་ མི་སྡེ་དཔལ་འབྱོར་དང་ མཐའ་འཁོར་གནས་
སྤངས་ཀྱི་ཁེ་ཕན་སྲོད་ནིའི་དོན་ལུ་ ཤིང་མིན་ནགས་ཚལ་ཐོན་སྐྱེད་ ཡུན་བརྟན་ལག་ལེན་དང་
འཛིན་སྲོད་ནང་ལུ་ སེམས་ཤུགས་བསྐྱེད་བཅུག་འཐབ་ལུ་ཤིང་མིན་ནགས་ཚལ་ཐོན་སྐྱེད་སྡེ་ཚོན་
བཟོ་ནི་ནང་ ཕན་འདེབས་དང་ཡར་རྒྱས་གཏང་དགོ།

༡༤༣. ཤིང་མིན་ནགས་ཚལ་ཐོན་སྐྱེད་འཛིན་སྲོད་འདི་ ལས་ཁུངས་ཀྱིས་གནང་བ་གྲུབ་པའི་ ཤིང་མིན་
ནགས་ཚལ་ཐོན་སྐྱེད་ཀྱི་འཛིན་སྲོད་འཆར་གཞི་གི་ལམ་སྟོན་ལྟར་དུ་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་
བཀོད་པའི་བྱ་སྤྲོད་རིམ་པ་དང་འབྲེལ་ཏེ་ མཚམས་འཛིན་འབད་དགོ།

༡༤༤. འཚོ་བའི་མཐུན་རྐྱེན་ཤིང་མིན་ནགས་ཚལ་ཐོན་སྐྱེད་ལུ་བརྟེན་ཏེ་སྲོད་མི་ མི་སྡེ་གང་རུང་གིས་
ཤིང་མིན་ནགས་ཚལ་ཐོན་སྐྱེད་དེ་ གཙུ་རིམ་གྱི་ཐོག་ལས་བསྐྱེད་ལེན་འབད་ཚོགས་རུང་ བསྐྱེད་
འདི་ འཛིན་སྲོད་འཆར་གཞི་དང་འབྲེལ་ཏེ་ མཚམས་འཛིན་འབད་དགོ།

༡༤༥. ཤིང་མིན་ནགས་ཚལ་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་སྡེ་ཚོན་གང་རུང་གིས་ ཤིང་མིན་ནགས་ཚལ་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་འཛིན་
སྲོད་འཆར་གཞི་ལུ་མ་གནས་པ་ཅིན་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་བྱ་སྤྲོད་རིམ་པ་དང་
འབྲེལ་ སྐབས་ཐོག་མཚམས་འཛིན་འབད་དེ་བསྐྱར་སྲོད་ ཡང་ན་ མཐའ་སྤྱད་གཏང་དགོ།

༡༤༦. བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པ་ལྟར་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་ཟུར་དེབ་ ༡ པའི་ཐོ་ནང་བཀོད་ཡོད་
པའི་རི་ཁའི་ཤིང་སྐྱ་མ་བཅུས་བར་ རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྤྱང་སྲོད་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ནང་ལས་ ཤིང་
མིན་ནགས་ཚལ་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ ཚོང་འབྲེལ་སྲོད་ཁྲལ་སྲོད་ཐོག་ལས་ཚོང་སྐྱར་གྱི་དོན་ལུ་བསྐྱེད་
ལེན་འབད་ཚོགས།

ཇོ་བདག་མེད་པའི་དལ་འབྱུང་གི་ཤིང་ཆས།

༡༤༧. རྒྱའི་མཐའ་མར་ཐོགས་ལུས་མི་ ཡང་ན་ རྒྱ་ནང་བྱིང་བྱིང་པ་གི་དལ་འབྱུང་ཤིང་ཆས་ཚུ་ གལ་སྲིད་
བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པ་ལྟར་ གསལ་བསྒྲགས་འབད་བའི་ཉིན་མ་ལས་ ལྷོ་རོ་གཅིག་གི་
ནང་འཁོད་ ཇོ་བདག་མ་ཐོན་པ་ཅིན་ རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་ རྒྱ་ཤོར་ལུ་འགྱུར་མ་ཡིན་མ་ལས་ ཤིང་
ཆས་ཚུ་ ཚོགས་སྡེ་སྲོད་ཐོག་ལས་ བསྐྱེད་ལེན་འབད་བཅུག་དགོ།

Timber and Non-Wood Forest Produce from Private Registered Land

148. Any tree or non-wood forest produce on the private registered land shall belong to the land owner; and removal and utilization of timber shall be allowed upon authentication of Thram from the concerned Gewog or Thromde and verification of timber by the forest field office.

CHAPTER 8

FOREST-BASED INDUSTRY

Classification

149. The forest-based industry shall include wood-based industry and non-wood-based industry.
150. The Department shall prescribe classification of wood-based industry into primary and secondary wood-based industry in the Rules according to the types of raw material used.
151. The Department shall facilitate and promote establishment of integrated wood-based industry for value addition and minimization of timber waste.

Clearance

152. Establishment of primary and secondary wood-based industry under this Act shall not require forestry clearance from the Department for obtaining business license.

སྐྱེར་གྱི་ཁྲམ་བཀོད་གྲུབ་པའི་ས་ཚན་དང་གི་ ཤིང་ཆས་དང་ བློ་མཉམ་ཚལ་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་གཞན།

༡༤༥. སྐྱེར་གྱི་ཁྲམ་བཀོད་གྲུབ་པའི་ས་ཚན་དང་གི་ ཤིང་དང་ཤིང་མིན་བློ་མཉམ་ཚལ་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ སའི་
རྩོ་བདག་ལུ་བདག་དབང་ཡོད་རུང་ ཤིང་ཆས་ཕྱིར་བཏོན་དང་སྦྱོད་ནི་འདི་ འབྲེལ་ཡོད་མེད་འོག་
ཡང་ན་ ཁྲོམ་སྡེ་གིས་ ཁྲམ་བདེན་སྦྱོར་ དེ་ལས་ བློ་མཉམ་ཚལ་ས་ཁོངས་ཡིག་ཚང་གིས་ བདེན་
དཔུང་ཐོག་ལས་འབད་ཚོགས།

ལེའུ་ ༥ པ།

བློ་མཉམ་ཚལ་ལུ་བརྟེན་པའི་ བཟོ་གྲུ་ཁང་།

དབྱེ་ཁག།

༡༤༩. ཤིང་ལུ་བརྟེན་པའི་བཟོ་གྲུ་ཁང་དང་ ཤིང་མིན་ཐོན་སྐྱེད་ལུ་བརྟེན་པའི་བཟོ་གྲུ་ཁང་འདི་ བློ་མཉམ་
ཚལ་ལུ་བརྟེན་པའི་བཟོ་གྲུ་ཁང་གི་གྲངས་སུ་ཚུད་པ་ཨིན།

༡༥༠. ཤིང་གི་རྒྱ་ཆ་ལག་ལེན་འབབ་ཐངས་ལུ་ གཞི་བཞག་ཐོག་ ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ཤིང་ལུ་བརྟེན་པའི་
བཟོ་གྲུ་ཁང་འདི་ བཟོ་གྲུ་ཁང་དབྱེ་ཁག་དང་པ་དང་གཉིས་པ་སྡེ་ དབྱེ་བ་ཕྱེ་སྡེ་ བཅའ་ཡིག་ནང་
ཆེད་དུ་བཀོད་དགོ།

༡༥༡. ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ ཤིང་ཆས་ཀྱི་གནས་ཤོང་དང་ འཕྲོ་བརྒྱུག་མར་ཕབ་འབད་ནི་གི་དོན་ལུ་
གཅིག་སྒྲིལ་གྱི་ཤིང་ལུ་བརྟེན་པའི་བཟོ་གྲུ་ཁང་ གཞི་བཟུགས་འབད་ནི་ནང་ ཕན་ཐབས་དང་
བཟོན་ཤུགས་བསྐྱེད་དགོ།

ཉོག་མེད་གནང་བ།

༡༥༢. བཅའ་ཁྲིམས་འདི་འོག་ལུ་ བཟོ་གྲུ་ཁང་དབྱེ་ཁག་དང་པ་དང་ གཉིས་པ་གཞི་བཟུགས་འབད་
ནི་ ཚོང་འབྲེལ་གྱི་ཚོགས་ཐམ་ལེན་ནི་འདི་དོན་ལུ་ ལས་ཁུངས་ལས་ བློ་མཉམ་ཚལ་ཉོག་མེད་ཀྱི་གནང་
བ་མི་དགོ།

Operation

153. The Department shall regulate operation of all forest-based industry in accordance with the procedure prescribed in the Rules.

Registration

154. Any forest-based industry shall be duly registered with the Department upon the production of valid business license.

155. Any mobile and stationed machinery shall be registered with the Department for the record of possession of such machinery.

156. A person may use mobile machinery registered with the Department in the private forest, residential, or inside State Reserved Forest Land.

CHAPTER 9

TRADE AND TRANSPORT OF FOREST PRODUCE

157. The Department shall regulate import, export, re-export, trade, or transit of all forest produce into or out of the country.

158. All export, re-export, and transit of the wild flora specimen listed in Schedule I and fauna specimen listed in Schedule I, II, and III of this Act for scientific research, conservation breeding and education purpose shall require permit from Management Authority.

ལག་ལེན།

༡༥༩. ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་བྱ་སྤྲོད་ཤིམ་པ་དང་འབྲེལ་ རྟགས་ཚལ་ལུ་
བརྟེན་པའི་ བཟོ་གྲ་ཁང་གི་ལག་ལེན་མཚམས་འཛིན་འབད་དགོ།

ཐོ་བཀོད།

༡༥༧. ཆ་གནས་ཡོད་པའི་ཚོང་འབྲེལ་གྱི་ཚོག་ཐམ་བཏོན་པའི་ཤུལ་ལས་ རྟགས་ཚལ་ལུ་བརྟེན་པའི་བཟོ་
གྲ་ཁང་གང་རུང་ཅིག་ ལས་ཁུངས་ཀྱི་འོག་ལུ་ ཐོ་བཀོད་འབད་དགོ།

༡༥༨. འགྲུལ་སྐྱོད་དང་འགྲུལ་མིན་གྱི་འཕྲུལ་ཆས་གང་རུང་ཅིག་ འཕྲུལ་ཆས་འཆང་ཚོག་པའི་ཐོ་བཀོད་
གྱི་དོན་ལུ་ ལས་ཁུངས་དང་གཅིག་ཁར་ཐོ་བཀོད་འབད་དགོ།

༡༥༩. མི་ངོམ་གང་རུང་ཅིག་གིས་ ལས་ཁུངས་དང་ཐོ་བཀོད་གྲུབ་པའི་ འགྲུལ་སྐྱོད་རུང་བའི་འཕྲུལ་
ཆས་ཚུ་ སྐར་གྱི་རྟགས་ཚལ་ སྤོད་གནས་ ཡང་ན་ རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྤྱང་སྐྱོང་རྟགས་ཚལ་ས་
ཁོངས་ནང་འཁོད་ལག་ལེན་འབབ་ཚོག།

ལེའུ་ ༩ པ།

རྟགས་ཚལ་ཐོན་སྐྱེད་གྱི་ཚོང་སྐྱར་དང་ སྐྱེལ་འབྲེན།

༡༥༧. ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ རྟགས་ཚལ་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ བཟོ་འབྲེན་དང་ ཕྱིར་ཚོང་ ལོག་
ཕྱིར་ཚོང་ ཚོང་སྐྱར་ ཡང་ན་ སྐྱེལ་འབྲེན་མཚམས་འཛིན་འབད་དགོ།

༡༥༨. བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་ཟུར་དེབ་ ༡ པའི་ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་ རི་ཁའི་ཤིང་སྐྱ་གི་དཔེ་ཚད་དང་
བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་ཟུར་དེབ་ ༡ པ་དང་ ༢ པ་དེལས་ ༣ པའི་ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་ རི་
དུགས་སྲོག་ཆགས་ཀྱི་དཔེ་ཚད་ཚུ་ ཚན་རིག་ཞིབ་འཚོལ་དང་ ཉམས་སྲུང་གི་དོན་ལུ་རིགས་
རྒྱུད་སྐྱེལ་ནི་དང་ ཤེས་ཡོན་གྱི་དོན་ལུ་ ཕྱིར་ཚོང་དང་ལོག་ཕྱིར་ཚོང་ དེལས་ སྐྱེལ་འབྲེན་འབད་
དགོ་ཚེ་ འཛིན་སྐྱོང་དབང་འཛིན་ལས་ ཚོག་ཐམ་དགོ།

159. The Management Authority shall issue permit under Section 158 of this Act based on technical recommendation of the Scientific Authority.

160. The Management Authority may grant permit for any export, re-export or transit of the wild flora specimen listed in Schedule II and III of this Act based on technical recommendation of the Scientific Authority.

Import

161. The Ministry may allow import of forest produce accompanied by relevant document to meet the demand in the country except wild fauna specimen unless otherwise allowed under this Act.

Export

162. The Ministry shall not allow export of timber in log form and sawn form; and firewood except in a situation, where the timber has no market within the country as per the procedure prescribed in the Rules.

163. Notwithstanding to Section 162 of this Act, export of timber in log form and sawn form, and firewood from the private registered land shall be allowed.

164. The export or re-export of all wild flora specimen listed under Schedule II and III of this Act shall be allowed in accordance with this Act.

165. The export and re-export of wild flora listed in schedule I and wild fauna specimen listed in Schedule I, II, and III of this Act shall not be allowed except for the scientific research, conservation breeding, and education purpose.

༡༥༧. བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཚན་ ༡༥༥ པའི་འོག་ལུ་ འཛིན་སྐྱོང་དབང་འཛིན་གྱི་ཚོགས་ཐམ་འདི་
ཚན་རིག་དབང་འཛིན་གྱི་བྱ་རིག་རྒྱུ་སྣོན་ལུ་ གཞིར་བཞག་སྟེ་སྤོང་དགོ།

༡༥༨. བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་ཟུར་དེབ་ ༡ པ་དང་ ༣ པའི་ཐོ་ནང་བཀོད་ཡོད་པའི་ རི་ཁའི་ཤིང་སྐྱའི་དཔེ་
ཚད་ཚུ་ ཕྱིར་ཚོང་ ལོག་ཕྱིར་ཚོང་ ཡང་ན་ སྐྱེལ་འབྲེན་འབད་དགོ་ཚེ་ ཚན་རིག་དབང་འཛིན་
གྱི་རྒྱུ་སྣོན་དང་འཁྲིལ་ འཛིན་སྐྱོང་དབང་འཛིན་གྱི་ཚོགས་ཐམ་སྤོང་ཚོགས།

ནང་འབྲེན།

༡༥༩. བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་འོག་ལུ་ ནང་འབྲེན་འཐབ་མ་ཚོགས་པའི་ རི་དྲགས་སྟོག་ཆགས་གྱི་དཔེ་
ཚད་ཚུ་མ་བརྩིས་བར་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་ནགས་ཚལ་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་གྱི་མཁོ་མངག་འབྲུབ་ནིའི་དོན་ལུ་
འབྲེན་ཡོད་ཡིག་ཆ་དང་གཅིག་ཁར་ནགས་ཚལ་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་ནང་འབྲེན་འབད་ཚོགས།

ཕྱིར་ཚོང།

༡༦༠. ལྷན་ཁག་གིས་ ཤིང་ཆའི་དུམ་དང་ ཅ་ཅམ་ ཐབ་ཤིང་ཚུ་ཕྱིར་ཚོང་འཐབ་མ་ཚོགས་ཨིན་རུང་
གལ་སྲིད་རྒྱལ་ཁབ་ནང་འཁོད་ ཚོང་ལམ་མེད་པའི་གནས་སྐབས་ཤར་ཚེ་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཚེད་
དུ་བཀོད་པའི་བྱ་སྐྱེད་རིམ་པ་དང་འཁྲིལ་ཕྱིར་ཚོང་འཐབ་བཅུག་དགོ།

༡༦༡. བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཚན་ ༡༦༡ པ་ལུ་མ་ལྟོས་པར་ སྐར་གྱི་ཁྲམ་བཀོད་སྐབ་པའི་ས་ཆལས་
ཨིན་པའི་ ཤིང་དུམ་དང་ ཅ་ཅམ་ ཐབ་ཤིང་ཚུ་ ཕྱིར་ཚོང་འཐབ་ཚོགས།

༡༦༢. བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་ཟུར་དེབ་ ༡ པ་དང་ ༣ པའི་ཐོ་ནང་བཀོད་ཡོད་པའི་ རི་ཁའི་ཤིང་སྐྱའི་དཔེ་
ཚད་དེ་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དགོངས་དོན་དང་འཁྲིལ་ ཕྱིར་ཚོང་ ཡང་ན་ ལོག་ཕྱིར་ཚོང་འཐབ་
ནིའི་གནང་བ་སྤོང་དགོ།

༡༦༣. བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་ཟུར་དེབ་ ༡ པའི་ཐོ་ནང་བཀོད་ཡོད་པའི་རི་ཁའི་ཤིང་སྐྱའི་དཔེ་ཚད་དང་
བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་ཟུར་དེབ་ ༡ པ་དང་ ༡ པ་ དེལས་ ༣ པའི་ཐོ་ནང་བཀོད་ཡོད་པའི་ རི་
དྲགས་སྟོག་ཆགས་གྱི་དཔེ་ཚད་ཚུ་ ཚན་རིག་ཞིབ་འཚོལ་དང་ ཉམས་སྲུང་གི་དོན་ལུ་ རིགས་
རྒྱུད་སྐྱེལ་ནི་ ཤེས་ཡོན་གྱི་དོན་ལུ་ཨིན་ན་མ་གཏོགས་ ཕྱིར་ཚོང་དང་ལོག་ཕྱིར་ཚོང་འཐབ་མི་
ཚོགས།

166. Any timber from dismantled structure shall be allowed for export except the timber from religious structure.

Internal Movement

167. The Department shall regulate movement of forest produce and facilitate movement of dismantled wooden structure from Heritage or religious sites as per the procedure prescribed in the Rules.

Forest Check Gate and Checkpoint

168. Movement of any forest produce shall be declared at the established check gate for inspection.

169. The Department shall also carry out inspection of forest produce movement through designation of checkpoint.

Permit

170. The Department shall issue permit for harvest, collection, research, and academic purpose, movement and trade of any forest produce as per the procedure prescribed in the Rules.

CHAPTER 10

OFFENCE AND PENALTY

Civil Offence

Illegal fishing

171. Any person fishing without the valid permit in any river, stream, lake, or natural pond is an offence under this Act and shall be liable for fines and confiscation of fishing gears as prescribed in the Rules.

༡༤༤. ཚོས་སྒྲེའི་བཟོ་བཀོད་ལས་ཡིན་པའི་ཤིང་ཚས་མ་བརྩིས་བར་ བཟོ་བཀོད་བཤུབ་ད་འཐོན་པའི་
ཤིང་ཚས་ཚུ་ ཕྱིར་ཚོང་འཐབ་ནི་གནང་བ་སྟོན་དགོ།

ནང་འཁོད་འགྲུལ་སྟོན།

༡༤༥. རྒྱལ་ཁབ་ནང་འཁོད་ རྒྱལ་ཚལ་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་འགྲུལ་སྟོན་འབད་ནི་དེ་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཚེད་དུ་
བཀོད་པའི་ བྱ་སྟོའི་རིམ་པ་དང་འཁྲིལ་ཏེ་ ལས་ཁུངས་ཀྱིས་མཚམས་འཛིན་འབད་དགོ།

ཞུགས་ཚལ་ཞིབ་དཔྱད་སྐོར་དང་ ཞིབ་དཔྱད་ས་ཁོངས།

༡༤༦. རྒྱལ་ཚལ་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ འགྲུལ་སྟོན་འཐབ་པའི་སྐབས་སུ་ གཞི་བརྩུགས་འབད་དེ་ཡོད་པའི་
སྐོར་དང་ ཞིབ་དཔྱད་ཀྱི་དོན་ལུ་ གསལ་སྟོན་འབད་དགོ།

༡༤༧. ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ རྒྱལ་ཚལ་ཐོན་སྐྱེད་ཀྱི་འགྲུལ་སྟོན་ཚུ་ རོས་འཛིན་འབད་དེ་ཡོད་པའི་ ཞིབ་
དཔྱད་ས་ཁོངས་ཚུ་ནང་ ཞིབ་དཔྱད་འབད་ཚོགས།

ཚོག་ཐམས།

༡༤༨. ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ རྒྱལ་ཚལ་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་བསྐྱུ་ལེན་དང་བསྐྱུ་གསོག་ ཞིབ་འཚོལ་དང་ཤེས་
ཡོན་ དེ་ལས་ འགྲུལ་སྟོན་དང་ཚོང་སྤྱོད་ཀྱི་དོན་ལུ་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཚེད་དུ་བཀོད་པའི་ བྱ་སྟོའི་
རིམ་པ་དང་འཁྲིལ་ ཚོག་ཐམས་སྟོན་དགོ།

ལེའུ་ ༡༠ པ།

གཞོན་འགོལ་དང་ཉེས་བྱ།

ཞི་བའི་གཞོན་འགོལ།

ཁྲིམས་འགལ་ཐོག་ཉ་བཟུང་ནི།

༡༤༩. མི་རོམ་གང་རུང་གིས་ ཁྲིམས་མཐུན་གྱི་ཚོག་ཐམས་མེད་པར་ གཙམ་ཚུ་ རོང་ཚུ་ མཚོ་ ཡང་ན་
རང་བཞིན་གྱིས་འབྲེལ་བའི་ཚུ་ཇིང་ཚུ་ནང་ ཉ་བཟུང་ནི་འདི་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་འོག་ལུ་ གཞོན་
འགོལ་ཡིན་མ་ལས་བརྟེན་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཚེད་དུ་བཀོད་པའི་ ཉེས་ཆད་ཐོག་དགོཔ་དང་ ཉ་
བཟུང་ཅཆས་ཚུ་གཞུང་བཞེས་འབད་དགོ།

172. Any person fishing in restricted area of river, stream, lake, or natural pond is an offence under this Act and shall be liable for fines and confiscation of fishing gears as prescribed in the Rules.
173. Any person fishing by river diversion, using large net, trap, or snare is an offence under this Act and shall be liable for fines and confiscation of fishing gears as prescribed in the Rules.
174. Any person fishing in river, stream, lake, or natural pond during prohibited months and days is an offence under the Act and shall be liable for fines and confiscation of fishing gears as prescribed in the Rules.

Illegal mining, quarrying, and developmental activity

175. Any person carrying out mining, quarrying, and developmental activity without forestry clearance in State Reserved Forest Land is an offence under this Act and shall be liable for fines and compensation as prescribed in the Rules.
176. Any person carrying out mining, quarrying, and developmental activity in the declared critical watershed shall be an offence under this Act and shall be liable for fines and compensation as prescribed in the Rules.

༡༧༢. མི་ངོམ་གང་རླང་གིས་ དམ་འཛིན་འབད་དེ་ཡོད་པའི་གཙུག་ལྷན་རྒྱུ་ རོང་ལྷན་ མཚོ་ ཡང་ན་ རང་
བཞིན་གྱི་འབྲེལ་བའི་ཚུ་རྒྱུ་ཚུ་གི་ས་ཁོངས་ནང་ ཉུ་བ་བྱུང་ནི་འདི་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་འོག་ལུ་
གཞོན་འགོལ་ཨིནམ་ལས་བརྟེན་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་ ཉེས་ཆད་ཕོག་དགོཔ་དང་
ཉུ་བ་བྱུང་ཅ་ཆས་ཚུ་གཞུང་བཞེས་འབད་དགོ།

༡༧༣. མི་ངོམ་གང་རླང་གིས་ ཚུ་ཁ་བརྒྱུར་བའམ་རྒྱལ་སྤོམ་ལག་ལེན་འཐབ་པ་ ཉིང་ ཡང་ན་ རྟི་བཀལ་
ཏེ་ཉུ་བ་བྱུང་ནི་འདི་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་འོག་ལུ་ གཞོན་འགོལ་ཨིནམ་ལས་བརྟེན་ བཅའ་ཡིག་
ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་ ཉེས་ཆད་ཕོག་དགོཔ་དང་ ཉུ་བ་བྱུང་ཅ་ཆས་ཚུ་གཞུང་བཞེས་འབད་དགོ།

༡༧༤. མི་ངོམ་གང་རླང་གིས་བཀག་དམ་འབད་ཡོད་པའི་རྒྱལ་དང་ཉིན་མར་ གཙུག་ལྷན་དང་ རོང་ལྷན་
མཚོ་ ཡང་ན་ རང་བཞིན་གྱིས་འབྲེལ་བའི་ཚུ་རྒྱུ་ཚུ་ནང་ ཉུ་བ་བྱུང་ནི་འདི་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་
འོག་ལུ་ གཞོན་འགོལ་ཨིནམ་ལས་བརྟེན་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་ ཉེས་ཆད་ཕོག་
དགོཔ་དང་ ཉུ་བ་བྱུང་ཅ་ཆས་ཚུ་གཞུང་བཞེས་འབད་དགོ།

ཁྲིམས་ལས་འགལ་བའི་ས་གཏེར་རྩོམ་སྐོར་དང་ རོང་འཕེལ་ལས་སྐོར་ལྷན་

༡༧༥. མི་ངོམ་གང་རླང་གིས་ འགས་ཚལ་ཉེ་ག་མེད་གནང་བ་མེད་པར་ རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྤྱི་ཚུལ་འགས་
ཚལ་ས་ཁོངས་ནང་ ས་གཏེར་རྩོམ་སྐོར་དང་ རོང་འཕེལ་གྱི་ལས་སྐོར་འབད་ནི་འདི་ བཅའ་ཁྲིམས་
འདི་འོག་ལུ་ གཞོན་འགོལ་ཨིནམ་ལས་བརྟེན་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་ཉེས་ཆད་
དང་རྒྱུད་འཐུས་ཚུ་སྤོང་དགོ།

༡༧༦. མི་ངོམ་གང་རླང་གིས་ གསལ་སྟོན་འབད་དེ་ཡོད་པའི་ ཉེན་གཤམ་ཚན་གྱི་ཚུ་འབབ་ས་གནས་ནང་
ས་གཏེར་ རྩོམ་སྐོར་དང་ རོང་འཕེལ་གྱི་ལས་སྐོར་འབད་ནི་འདི་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་འོག་ལུ་
གཞོན་འགོལ་ཨིནམ་ལས་བརྟེན་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་ཉེས་ཆད་དང་ རྒྱུད་འཐུས་
ཚུ་སྤོང་དགོ།

177. Any person carrying out mining in the protected area; quarrying and developmental activity in the core zone of the protected area shall be an offence under this Act and shall be liable for fines and compensation as prescribed in the Rules.
178. Any person carrying out quarrying activity in the protected area other than core zone which is not for rural use by the local inhabitant or for developmental activity within the protected area shall be an offence under this Act and shall be liable for fines and compensation as prescribed in the Rules.

Introduction of invasive, alien, or exotic species

179. Any person introducing invasive, alien, or exotic wild flora and fauna species in the country that pose risk to the native species or spread pest and disease in State Reserved Forest Land is an offence under this Act and shall be liable for fines and destroy the species as per the procedure prescribed in the Rules.

Release of exotic fish in water body

180. Any person releasing exotic fish species in any water body across the country is an offence under this Act and shall be liable for fines as prescribed in the Rules.

༡༧༧. མི་ངོམ་གང་རླང་གིས་ སྤྱང་སྦྱོབ་ཅན་གྱི་ས་ཁོངས་ནང་ ས་གཏེར་གྱི་ལྡ་འབད་ནི་དང་ སྤྱང་སྦྱོབ་ ཅན་གྱི་ས་ཁོངས་ཀྱི་དབུས་གླིང་ས་ཁོངས་ནང་ རྫོང་གཏེར་དང་ གོང་འཕེལ་གྱི་ལས་སྒྲུབ་འབད་ནི་ འདི་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་འོག་ལུ་ གཞོད་འགོལ་ཨིནམ་ལས་བརྟེན་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་ བཀོད་པའི་ ཉེས་ཆད་དང་རྒྱུ་ཚུ་སྤོད་དགོ།

༡༧༨. མི་ངོམ་གང་རླང་གིས་ སྤྱང་སྦྱོབ་ཅན་གྱི་ས་ཁོངས་ནང་སྤོད་མི་ཚུ་གི་ གོང་གསེབ་གྱི་ལག་ལེན་ ཡང་ན་ སྤྱང་སྦྱོབ་ཅན་གྱི་ས་ཁོངས་ནང་འཁོད་གྱི་ གོང་འཕེལ་གྱི་ལས་སྒྲུབ་འོན་ལུ་མིན་པར་ སྤྱང་སྦྱོབ་ཅན་གྱི་ས་ཁོངས་ཀྱི་དབུས་གླིང་ས་ཁོངས་མིན་པའི་ ས་ཁོངས་གཞན་ནང་ རྫོང་གཏེར་གྱི་ ལྡ་འབད་ནི་འདི་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་འོག་ལུ་ གཞོད་འགོལ་ཨིནམ་ལས་བརྟེན་ བཅའ་ཡིག་ རང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་ཉེས་ཆད་དང་ རྒྱུ་ཚུ་སྤོད་དགོ།

ལྷན་ཁྲིམས་ ཡང་ན་ དར་ལྷན་མགྲོགས་པའི་ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་སྲོག་ཆགས་དང་ཤིང་རིགས་གསར་བཙུགས།

༡༧༩. མི་ངོམ་གང་རླང་གིས་ རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྤྱང་སྦྱོབ་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ནང་ གནས་པའི་ཤིང་ དང་སྲོག་ཆགས་ཀྱི་རིགས་ལུ་ ཉེན་ལ་ ཡང་ན་ བདེ་འབྱུབ་དང་བདེ་ཚུ་སྤེལ་བའི་ ལྷན་ཁྲིམས་ ཡང་ན་ དར་ལྷན་མགྲོགས་པའི་ ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་རི་ཁའི་ཤིང་སྤྱོད་དང་རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་ གསར་ བཙུགས་འབད་ནི་འདི་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་འོག་ལུ་ གཞོད་འགོལ་ཨིནམ་ལས་བརྟེན་ བཅའ་ ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་ཉེས་ཆད་དང་ གསར་བཙུགས་འབད་ཡོད་པའི་ཤིང་སྤྱོད་དང་སྲོག་ ཆགས་ཚུ་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་ བྱ་སྤོའི་རིམ་པ་དང་འབྲེལ་ ཚུ་མེད་གཏང་དགོ།

ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་ཉ་ཚུ་ ཚུ་རྒྱུན་ནང་ཐར་གྲོལ་བཏང་བ།

༡༨༠. མི་ངོམ་གང་རླང་གིས་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་འཁོད་གྱི་ཚུ་རྒྱུན་གང་རླང་ཞིག་ནང་ ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་ཉ་རིགས་ ཐར་གྲོལ་གཏང་ནི་འདི་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་འོག་ལུ་ གཞོད་འགོལ་ཨིནམ་ལས་བརྟེན་ བཅའ་ ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་ཉེས་ཆད་ཕོག་དགོ།

Risking of wild fauna species

181. Any person killing, injuring, destroying, collecting, breeding, or raising wild fauna listed under Schedule II and III of this Act is an offence except in accordance with this Act and shall be liable for fines, confiscation of the specimen, and equipment as prescribed in the Rules.

Illegal possession of wild fauna specimen listed under Schedule II and III

182. Any person who possesses wild fauna specimen listed under Schedule II and III of this Act is an offence under this Act except in accordance with this Act and shall be liable for fines and confiscation of specimen as prescribed in the Rules.

Illegal felling and extraction of trees

183. Any person illegally felling and extracting special class timber listed under Schedule II of this Act from State Reserved Forest Land without valid permit and hammer impression is an offence under this Act; and shall be liable for fines, compensation at fair market value, and confiscation of the timber as prescribed in the Rules.

184. Any person illegally felling and extracting other class timber listed under Schedule II and III of this Act from State Reserved Forest Land without valid permit and hammer impression is an offence under this Act; and shall be liable for fines, compensation at fair market value, cost at fair market value and release of timber; or payment of fines, compensation

རི་དྲགས་སློག་ཆགས་ལུ་ཉེན་འཚུབས་བཀའ་བ།

༡༥༡. མི་ངོམ་གང་རུང་གིས་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་ལི་ཟུར་དེབ་ ༡ པ་དང་ ༣ པ་ནང་ ཐོ་བཀོད་འབད་དེ་ཡོད་པའི་ རི་དྲགས་སློག་ཆགས་བསད་ནི་དང་ གཞོན་སྐྱེན་རྒྱབ་ནི་ ཟུ་མེད་བཟོ་ནི་ བསྐྱེད་འཛུམས་འབད་ནི་ རིགས་སྐྱེལ་ནི་ ཡང་ན་ གསོ་ནི་ཚུ་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་དང་འཁྲིལ་ཉེ་ཨིན་ན་ མ་གཏོགས་ གཞོན་འགོལ་ཨིན་མ་ལས་བརྟེན་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་ཉེས་ཆད་ཕོག་དགོཔ་དང་ དཔེ་ཚད་དང་ལཱ་ཆས་ཚུ་ གཞུང་བཞེས་འབད་དགོ།

ཟུར་དེབ་ ༡ པ་དང་ ༣ པ་ནང་ ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་རི་དྲགས་སློག་ཆགས་ཀྱི་དཔེ་ཚད་ ཁྲིམས་འགའ་ཕོག་འཆང་བ།

༡༥༢. མི་ངོམ་གང་རུང་གིས་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་ལི་ཟུར་དེབ་ ༡ པ་དང་ ༣ པ་ནང་ ཐོ་བཀོད་འབད་དེ་ཡོད་པའི་ རི་དྲགས་སློག་ཆགས་ཀྱི་དཔེ་ཚད་འཆང་ནི་འདི་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་དང་འཁྲིལ་ཉེ་ཨིན་ན་མ་གཏོགས་ གཞོན་འགོལ་ཨིན་མ་ལས་བརྟེན་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་ཉེས་ཆད་ཕོག་དགོཔ་དང་ དཔེ་ཚད་དེ་ གཞུང་བཞེས་འབད་དགོ།

ཁྲིམས་འགའ་ཕོག་ཤིང་བརྟེན་ནི་དང་བཏོན་ནི།

༡༥༣. རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྤྱང་སྐྱོང་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ནང་ལས་ མི་ངོམ་གང་རུང་གིས་ ཁྲིམས་མཐུན་གྱི་ཚོག་ཐམ་དང་ རགས་ཚལ་ཐོམ་རྟེན་མེད་པར་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་ལི་ཟུར་དེབ་ ༡ པ་ནང་ ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་དམིགས་བསལ་དབྱེ་ཁག་གི་ཤིང་ཆས་རྟེན་དང་བཏོན་ནི་འདི་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་ལི་འོག་ལུ་ གཞོན་འགོལ་ཨིན་མ་ལས་བརྟེན་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་ཉེས་ཆད་དང་ འོས་འབབ་ཅན་གྱི་ཚོང་འབྲེལ་གྱི་གོང་ཚད་ཁར་ རྒྱུ་འབྲུས་སློད་དགོཔ་དང་ ཤིང་ཆས་འདི་གཞུང་བཞེས་འབད་དགོ།

༡༥༤. མི་ངོམ་གང་རུང་གིས་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྤྱང་སྐྱོང་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ནང་ལས་ ཁྲིམས་མཐུན་གྱི་ཚོག་ཐམ་དང་ རགས་ཚལ་ཐོམ་རྟེན་མེད་པར་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་ལི་ཟུར་དེབ་ ༡ པ་དང་ ༣ པ་ནང་ ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་ཤིང་ཆས་ཀྱི་དབྱེ་ཁག་གཞན་གྱི་རིགས་ རྟེན་དང་ བཏོན་ནི་འདི་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་ལི་འོག་ལུ་ གཞོན་འགོལ་ཨིན་མ་ལས་བརྟེན་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་

at fair market value, and confiscation of the timber as prescribed in the Rules.

185. Any person illegally felling tree within the stipulated distance from the bank or edge of the water body and road as specified under Section 46 of this Act is an offence under this Act and shall be liable for fines and compensation at fair market value and confiscation; or payment of fines, compensation at fair market value, cost at fair market value, and release of timber.
186. Any person illegally felling tree in core zone of protected area and critical watershed is an offence under this Act and shall be liable for fines and compensation at fair market value and confiscation; or payment of fines, compensation at fair market value, cost at fair market value, and release of timber.

Feeding of wild fauna in State Reserved Forest Land

187. Any person feeding wild fauna except in enclosure and for scientific research is an offence under this Act and shall be liable for fines as prescribed in the Rules.

བཀོད་པའི་ཉེས་ཆད་དང་ འོས་འབབ་ཅན་གྱི་ཚོང་འབྲེལ་གྱི་གོང་ཚད་ཁར་རྒྱུ་འཕུས་ དེ་ལས་
འོས་འབབ་ཅན་གྱི་ཚོང་འབྲེལ་གྱི་གོང་ཚད་སྤོང་དེ་ ཤིང་ཆས་འདི་འཛིན་གྲོལ་འབད་དགོ་ ཡང་ན་
ཉེས་ཆད་དང་ འོས་འབབ་ཅན་གྱི་ཚོང་འབྲེལ་གྱི་གོང་ཚད་ཁར་ རྒྱུ་འཕུས་སྤོང་དེ་ ཤིང་ཆས་
འདི་གཞུང་བཞེས་འབད་དགོ།

༡༥. མི་ངོམ་གང་རུང་གིས་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་འོ་འོ་ཚམ་ ༤༤ པ་ནང་ གསལ་བཀོད་འབད་དེ་ཡོད་
པའི་ རྒྱ་རྒྱུ་གྱི་འགྲམ་ ཡང་ན་ མཐའམ་དང་ ལམ་གྱི་རྒྱ་ཚད་ཀྱི་ནང་འཁོད་ ཁྲིམས་འགལ་
ཐོག་ཤིང་དབ་ནི་འདི་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་འོག་ལུ་ གཞོད་འགོལ་ཨིནམ་ལས་བརྟེན་ བཅའ་
ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་ཉེས་ཆད་དང་ འོས་འབབ་ཅན་གྱི་ཚོང་འབྲེལ་གྱི་གོང་ཚད་ཁར་ རྒྱུ་
འཕུས་སྤོང་དེ་ ཤིང་ཆས་འདི་གཞུང་བཞེས་འབད་དགོ་ ཡང་ན་ ཉེས་ཆད་དང་ འོས་འབབ་ཅན་
གྱི་ཚོང་འབྲེལ་གྱི་གོང་ཚད་ཁར་རྒྱུ་འཕུས་ དེ་ལས་ འོས་འབབ་ཅན་གྱི་ཚོང་འབྲེལ་གྱི་གོང་ཚད་
སྤོང་དེ་ ཤིང་ཆས་འདི་འཛིན་གྲོལ་འབད་དགོ།

༡༦. མི་ངོམ་གང་རུང་གིས་ རྒྱུ་སྐྱོབ་ཅན་གྱི་ས་ཁོངས་ཀྱི་དབུས་གྲིང་ས་ཁོངས་དང་ ཉེན་གལ་ཅན་
གྱི་རྒྱུ་འབབ་ས་གནས་ནང་ ཁྲིམས་འགལ་ཐོག་ ཤིང་དབ་ནི་འདི་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་འོག་ལུ་
གཞོད་འགོལ་ཨིནམ་ལས་བརྟེན་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་ཉེས་ཆད་དང་ འོས་འབབ་
ཅན་གྱི་ཚོང་འབྲེལ་གྱི་གོང་ཚད་ཁར་ རྒྱུ་འཕུས་སྤོང་དེ་ ཤིང་ཆས་འདི་ གཞུང་བཞེས་འབད་
དགོ་ ཡང་ན་ ཉེས་ཆད་དང་ འོས་འབབ་ཅན་གྱི་ཚོང་འབྲེལ་གྱི་གོང་ཚད་ཁར་ རྒྱུ་འཕུས་ དེ་
ལས་ འོས་འབབ་ཅན་གྱི་ཚོང་འབྲེལ་གྱི་གོང་ཚད་སྤོང་དེ་ ཤིང་ཆས་འདི་འཛིན་གྲོལ་འབད་དགོ།

རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྲུང་སྐྱོབ་ནུབ་ཚལ་ས་ཁོངས་ནང་རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་ལུ་བཟའ་འཕུང་བྱིན་ནི།

༡༧. མི་ངོམ་གང་རུང་གིས་ མཐའ་བསྐྱར་ཏེ་བཞག་མི་རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་དང་ ཚམ་རིག་ཞིབ་
འཚོལ་གྱི་དོན་ལུ་ཨིན་ན་མ་གཏོགས་ རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་ལུ་ བཟའ་འཕུང་བྱིན་ནི་འདི་
བཅའ་ཁྲིམས་འདི་འོག་ལུ་ གཞོད་འགོལ་ཨིནམ་ལས་བརྟེན་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་
པའི་ཉེས་ཆད་ཐོག།

Disturbance to wild fauna

188. Any person disturbing wild fauna in State Reserved Forest Land by use of electronic device, call playback, or flushing is an offence under this Act and shall be liable for fines and confiscation of equipment as prescribed in the Rules.

Release of rescued domestic animal

189. Any person or agency releasing rescued domestic animal in State Reserved Forest Land except in the leased area is an offence under this Act and shall be liable for fines as prescribed in the Rules.

Illegal extraction and harvest of timber

190. Any illegal extraction or harvest of special class timber listed under Schedule II of this Act from State Reserved Forest Land is an offence under this Act; and shall be liable for fines, compensation at fair market value, and confiscation of the timber as prescribed in the Rules.

191. Any illegal extraction or harvest of other class timber listed under Schedule II and III of this Act from State Reserved Forest Land is an offence under this Act; and shall be liable for fines, compensation at fair market value, cost at fair market value and release of timber; or payment of fines, compensation at fair market value, and confiscation of the timber as prescribed in the Rules.

རི་དྲགས་སློབ་ཆགས་ལུ་དཀོགས་པ།

༡༥༥. མི་ངོམ་གང་རུང་གིས་ སློབ་མེ་གི་འཕྲུལ་ཆས་ལག་ལེན་འཐབ་སྟེ་ སྐད་ལོག་འབོད་དེ་ ཡང་ན་
བདའ་སྟེ་ རི་དྲགས་ཀྱི་སློབ་ཆགས་ཚུ་དཀོགས་ནི་འདི་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་འོག་ལུ་ གཞོན་
འགོལ་ཨིནམ་ལས་བརྟེན་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་ཉེས་ཆད་ཕོག་དགོས་དང་ འཕྲུལ་
ཆས་ཚུ་གཞུང་བཞེས་འབད་དགོ།

སློབ་སྐབས་འབད་དེ་ཡོད་པའི་སློབ་ཚུ་མེས་ཅན་ཐར་གྲོལ།

༡༥༧. མི་ངོམ་གང་རུང་ ཡང་ན་ ལས་སྟེ་གིས་ སྐར་སྤྱོད་ཁར་ལེན་ཏེ་ཡོད་པའི་ས་ཁོངས་ནང་མིན་པར་
རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྤྱད་སྤྱོད་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ནང་ སློབ་སྐབས་འབད་དེ་ཡོད་པའི་སློབ་ཚུ་མེས་
ཅན་ཚུ་ ཐར་གྲོལ་གཏང་པ་ཅིན་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་འོག་ལུ་ གཞོན་འགོལ་ཨིནམ་ལས་བརྟེན་
བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་ཉེས་ཆད་ཕོག།

ཁྲིམས་འགལ་ཐོག་ཤིང་ཆས་བརྟོན་པ་དང་ བསྐྱེལ་ལེན།

༡༥༠. མི་ངོམ་གང་རུང་གིས་ རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྤྱད་སྤྱོད་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ལས་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་
རྒྱུར་དེབ་ ༡ པ་ནང་ ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་དམིགས་བསལ་དབྱེ་ཁག་གི་ཤིང་ཆས་བརྟོན་ནི་དང་
བསྐྱེལ་ལེན་འབད་ནི་འདི་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་འོག་ལུ་ གཞོན་འགོལ་ཨིནམ་ལས་བརྟེན་བཅའ་
ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་ཉེས་ཆད་དང་ འོས་འབབ་ཅན་གྱི་ཚོང་འབྲེལ་གྱི་གོང་ཚད་ཁར་ རྒྱུད་
འཕུས་སྤྱོད་དགོས་དང་ ཤིང་ཆས་འདི་གཞུང་བཞེས་འབད་དགོ།

༡༥༡. མི་ངོམ་གང་རུང་གིས་ རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྤྱད་སྤྱོད་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ནང་ལས་ བཅའ་ཁྲིམས་
འདིའི་རྒྱུར་དེབ་ ༡ པ་དང་ ༣ པ་ནང་ ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་ཤིང་ཆས་ཀྱི་དབྱེ་ཁག་གཞན་གྱི་
རིགས་ ཁྲིམས་འགལ་ཐོག་བརྟོན་ནི་དང་བསྐྱེལ་ལེན་འབད་ནི་འདི་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་འོག་ལུ་
གཞོན་འགོལ་ཨིནམ་ལས་བརྟེན་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་ཉེས་ཆད་དང་ འོས་འབབ་
ཅན་གྱི་ཚོང་འབྲེལ་གྱི་གོང་ཚད་ཁར་རྒྱུད་འཕུས་ དེ་ལས་ འོས་འབབ་ཅན་གྱི་ཚོང་འབྲེལ་གྱི་གོང་
ཚད་སྤྱོད་དེ་ ཤིང་ཆས་འདི་འཛིན་གྲོལ་འབད་དགོ། ཡང་ན་ ཉེས་ཆད་དང་ འོས་འབབ་ཅན་གྱི་
ཚོང་འབྲེལ་གྱི་གོང་ཚད་ཁར་ རྒྱུད་འཕུས་སྤྱོད་དེ་ ཤིང་ཆས་འདི་ གཞུང་བཞེས་འབད་དགོ།

Illegal extraction and harvest of Non-Wood Forest Produce

192. Any person illegally extracting or harvesting non-wood forest produce other than timber listed under Schedule II and III of this Act from State Reserved Forest Land is an offence under this Act; and shall be liable for fines, compensation at fair market value, cost at fair market value and release of produce; or payment of fines, compensation at fair market value, and confiscation of produce as prescribed in the Rules.

Setting of forest fire

193. Any person setting State Reserved Forest Land or State Land on fire is an offence under this Act and shall be liable for fines as prescribed in the Rules and payment of restoration cost determined based on the acreage of forest damaged by fire.

Research on State Reserved Forest Land

194. Any person conducting research in State Reserved Forest Land without prior approval from the Ministry is an offence under this Act and shall be liable for fines as prescribed in the Rules and confiscation of research materials.

ཤིང་མིན་ནགས་ཚལ་ཐོན་སྐྱེད་ ལྷིམས་འགལ་ཐོག་བཏོན་ནི་དང་བསྐྱེད་ལེན།

༡༧༢. མི་ངོམ་གང་རུང་གིས་ རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྲུང་སྐྱོང་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ནང་ལས་ བཅའ་ལྷིམས་
འདིའི་ཟུར་དེབ་ ༢ པ་དང་ ༣ པ་ནང་ ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་ཤིང་ཆས་མིན་པར་ ཤིང་མིན་ནགས་
ཚལ་ཐོན་སྐྱེད་ ལྷིམས་འགལ་ཐོག་བཏོན་ནི་དང་བསྐྱེད་ལེན་འབད་ནི་འདི་ བཅའ་ལྷིམས་འདིའི་
འོག་ལུ་ གཞོན་འགོལ་ཨིནམ་ལས་བརྟེན་བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་ཉེས་ཆད་དང་ འོས་
འབབ་ཅན་གྱི་ཚོང་འབྲེལ་གྱི་གོང་ཚད་ཁར་རྒྱུད་འཇུག་ དེ་ལས་ འོས་འབབ་ཅན་གྱི་ཚོང་འབྲེལ་
གྱི་གོང་ཚད་སྤྱོད་དེ་ ཤིང་མིན་ནགས་ཚལ་ཐོན་སྐྱེད་དེ་འཛིན་གྲོལ་འབད་དགོཔ་ ཡང་ན་ ཉེས་
ཆད་དང་ འོས་འབབ་ཅན་གྱི་ཚོང་འབྲེལ་གྱི་གོང་ཚད་ཁར་རྒྱུད་འཇུག་སྤྱོད་དེ་ ཤིང་མིན་ནགས་
ཚལ་ཐོན་སྐྱེད་དེ་གཞུང་བཞེས་འབད་དགོ།

ནགས་ཚལ་མེ་སྐར་ནི།

༡༧༣. མི་ངོམ་གང་རུང་གིས་ རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྲུང་སྐྱོང་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ ཡང་ན་ རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་
ས་ཆ་ནང་མེ་སྐར་ནི་འདི་ བཅའ་ལྷིམས་འདིའི་འོག་ལུ་ གཞོན་འགོལ་ཨིནམ་ལས་བརྟེན་ བཅའ་
ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་ཉེས་ཆད་ཐོག་དགོཔ་དང་ མེ་གི་གཞོན་རྒྱུན་བརྒྱབ་ཡོད་པའི་ནགས་
ཚལ་གྱི་རྒྱ་ཚད་དང་འཇུག་ གཏན་འཁེལ་བཟོ་ཡོད་པའི་ནགས་ཚལ་བསྐྱར་འཇུགས་ཀྱི་རིན་ཐོང་
སྤོད་དགོ།

རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྲུང་སྐྱོང་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ནང་ཞིབ་འཚོལ།

༡༧༤. མི་ངོམ་གང་རུང་གིས་ ལྷན་ཁག་ལས་ སྲ་གོང་གཞན་བ་མེད་པར་ རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྲུང་སྐྱོང་
ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ནང་ཞིབ་འཚོལ་འབད་ནི་འདི་ བཅའ་ལྷིམས་འདིའི་འོག་ལུ་ གཞོན་འགོལ་
ཨིནམ་ལས་བརྟེན་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་ཉེས་ཆད་ཐོག་དགོཔ་དང་ ཞིབ་འཚོལ་གྱི་
ཅ་ཆས་རྒྱ་གཞུང་བཞེས་འབད་དགོ།

Trade of wild flora and fauna specimen listed under Schedule II and III

195. Any person involved in trade of wild flora and fauna specimen listed under Schedule II and III of this Act is an offence except in accordance with this Act and shall be liable for fines and confiscation of specimen as prescribed in the Rules.
196. Any person involved in trade of wild flora specimen of special class timber listed under Schedule II of this Act is an offence under this Act and shall be liable for fines and compensation at fair market value and confiscation of specimen as prescribed in the Rules.
197. Any person involved in trade of wild flora specimen other than special class timber listed under Schedule II and III of this Act is an offence except in accordance with this Act and shall be liable for fines and compensation at fair market value, cost at fair market value and release of specimen; or payment of fines, compensation at fair market value and confiscation of the specimen as prescribed in the Rules.

Killing or injuring of wild fauna listed under Schedule II and III

198. Any person killing, injuring, destroying, capturing, collecting, breeding, and raising of wild fauna species listed under Schedule II and III of this Act is an offence except in accordance with this Act and shall be liable for fines and confiscation of specimen and equipment as prescribed in the Rules.

ཟུར་དེབ་ ༡ པ་དང་ ༣ པ་ནང་ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་ རི་ཁའི་ཤིང་སྐྱ་དང་རི་དྲགས་དཔེ་ཚད་ཀྱི་ཚོང་སྐྱར།

༡༧༥. མི་ངོམ་གང་རྩུང་གིས་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་ཟུར་དེབ་ ༡ པ་དང་ ༣ པ་ནང་ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་
རི་ཁའི་ཤིང་སྐྱ་དང་རི་དྲགས་དཔེ་ཚད་ཀྱི་ཚོང་སྐྱར་འཐབ་ནི་འདི་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་དང་འབྲེལ་ཏེ་
ཨིན་ན་མ་གཏོགས་ གཞོད་འགེལ་ཨིན་མ་ལས་བརྟེན་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་ཉེས་
ཆད་ཕོག་དགོས་དང་ དཔེ་ཚད་ཚུ་གཞུང་བཞེས་འབད་དགོ།

༡༧༦. མི་ངོམ་གང་རྩུང་གིས་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་ཟུར་དེབ་ ༡ པ་དང་ ༣ པ་ནང་ ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་དམིགས་
བསལ་དབྱེ་ཁག་གི་ཤིང་ཆས་ཀྱི་ཚོང་སྐྱར་འཐབ་ནི་འདི་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་འོག་ལུ་ གཞོད་
འགེལ་ཨིན་མ་ལས་བརྟེན་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་ཉེས་ཆད་དང་ འོས་འབབ་ཅན་གྱི་
ཚོང་འབྲེལ་གྱི་གོང་ཚད་ཁར་ རྐྱུན་འབྲུས་སྤོད་དགོས་དང་ དཔེ་ཚད་དེ་གཞུང་བཞེས་འབད་དགོ།

༡༧༧. མི་ངོམ་གང་རྩུང་གིས་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་ཟུར་དེབ་ ༡ པ་དང་ ༣ པ་ནང་ ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་
ཤིང་ཆས་ཀྱི་དབྱེ་ཁག་གཞན་གྱི་རིགས་ ཚོང་སྐྱར་འཐབ་ནི་འདི་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་དང་འབྲེལ་
ཏེ་ཨིན་ན་མ་གཏོགས་ གཞོད་འགེལ་ཨིན་མ་ལས་བརྟེན་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་ཉེས་
ཆད་དང་ འོས་འབབ་ཅན་གྱི་ཚོང་འབྲེལ་གྱི་གོང་ཚད་ཁར་རྐྱུན་འབྲུས་ དེ་ལས་ འོས་འབབ་ཅན་
གྱི་ཚོང་འབྲེལ་གྱི་གོང་ཚད་སྤོད་དེ་ དཔེ་ཚད་དེ་འཛིན་གྲོལ་འབད་དགོ། ཡང་ན་ ཉེས་ཆད་དང་
འོས་འབབ་ཅན་གྱི་ཚོང་འབྲེལ་གྱི་གོང་ཚད་ཁར་རྐྱུན་འབྲུས་སྤོད་དེ་ དཔེ་ཚད་དེ་གཞུང་བཞེས་
འབད་དགོ།

**ཟུར་དེབ་ ༡ པ་དང་ ༣ པ་ནང་ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་ རི་དྲགས་སློག་ཆགས་བསམ་དཔ་ ཡང་ན་ གཞོད་
སློབ་རྒྱབ་པ།**

༡༧༨. བཅའ་ཁྲིམས་འདི་དང་འབྲེལ་ཏེ་མ་གཏོགས་ མི་ངོམ་གང་རྩུང་གིས་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་ཟུར་
དེབ་ ༡ པ་དང་ ༣ པའི་ནང་ ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་ རི་དྲགས་སློག་ཆགས་ཚུ་ བསམ་དཔའི་དང་
གཞོད་སློབ་རྒྱབ་ནི་ ཅུ་མེད་བཟོ་ནི་ བཟུང་ནི་ བསྐྱུ་འཛོམས་འབད་ནི་ རིགས་སྐྱེལ་ནི་ དེ་ལས་
གསོ་ནི་ཚུ་ གཞོད་འགེལ་ཨིན་མ་ལས་བརྟེན་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་ཉེས་ཆད་ཕོག་
དགོས་དང་ དཔེ་ཚད་དང་ལཱ་ཆས་ཚུ་ གཞུང་བཞེས་འབད་དགོ།

Use of animal to transport illegal forest produce

199. Any person using animal for transportation of illegal forest produce is an offence under this Act and shall be liable for fines as prescribed in Rules and animal shall be released upon completion of registration of an offence.

Laying of trap and snare

200. Any person laying trap or snare in State Reserved Forest Land, State Land, or private registered land to kill or capture wild fauna species is an offence except in accordance with this Act and shall be liable for fines and confiscation of equipment as prescribed in the Rules.

Import, export, transit, or re-export of wild flora and fauna specimen

201. Any person importing, exporting, transiting, or re-exporting wild fauna specimen listed under Schedule II and III of this Act without valid permit is an offence under this Act and shall be liable for fines as prescribed in the Rules in addition to confiscation of specimen.

202. Any person importing, exporting, transiting, or re-exporting wild flora specimen listed under Schedule II and III of this Act without valid permit is an offence under this Act and shall be liable for fines, compensation at fair market value, cost at fair market value and release of specimen; or payment of fines, compensation at fair market value and confiscation of the specimen as prescribed in the Rules.

ཁྲིམས་འགལ་གྱི་ནགས་ཚལ་ཐོན་སྐྱེད་ སྐྱེལ་འབྲེན་གྱི་དོན་ལུ་ སེམས་ཅན་ལག་ལེན་འབྲལ་པ།

༡༩༩. མི་ངོམ་གང་རུང་གིས་ ཁྲིམས་འགལ་གྱི་ནགས་ཚལ་ཐོན་སྐྱེད་སྐྱེལ་འབྲེན་འབད་ནི་དོན་ལུ་ སེམས་ཅན་ལག་ལེན་འབྲལ་ནི་འདི་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་འོག་ལུ་ གཞོན་འགོལ་ཨིནམ་ལས་ བརྟེན་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཚེད་ཏུ་བཀོད་པའི་ ཉེས་ཆད་ཕོག་དགོཔ་དང་ སེམས་ཅན་འདི་ གཞོན་ འགོལ་ཐོ་བཀོད་འབད་ཞིནམ་ལས་ འཛིན་གྲོལ་འབད་དགོ།

ཉིང་དང་རྩི་བཀལ་ནི།

༢༠༠. མི་ངོམ་གང་རུང་གིས་ རྒྱལ་ཁབ་ས་གྲོང་སྐོང་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ ཡང་ན་ སྤྱི་ལོ་ལྷན་ བཀོད་གྲུབ་པའི་ས་ཆ་ནང་ རི་དྲགས་སློག་ཆགས་བསད་ནི་ ཡང་ན་ བཟུང་ནི་དོན་ལུ་ ཉིང་ དང་རྩི་བཀལ་ནི་འདི་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་དང་འཁྲིལ་ཏེ་ཨིན་ན་མ་གཏོགས་ གཞོན་འགོལ་ཨིནམ་ ལས་བརྟེན་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཚེད་ཏུ་བཀོད་པའི་ ཉེས་ཆད་ཕོག་དགོཔ་དང་ ལཱ་ཆས་ཚུ་གཞུང་ བཞེས་འབད་དགོ།

རི་ཁའི་ཤིང་སྐྱེད་དང་རི་དྲགས་སློག་ཆགས་གྱི་དཔེ་ཚད་ རྒྱང་འབྲེན་ རྱིར་ཚོང་ སྐྱེལ་འབྲེན་ ཡང་ན་ འོག་ རྱིར་ཚོང་།

༢༠༡. མི་ངོམ་གང་རུང་གིས་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་འོག་ལུ་ ན་ པ་དང་ ན་ པ་ནང་ ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་ རི་དྲགས་སློག་ཆགས་གྱི་དཔེ་ཚད་ ཁྲིམས་མཐུན་གྱི་ཚོག་ཐམ་མེད་པར་ རྒྱང་འབྲེན་ རྱིར་ཚོང་ སྐྱེལ་འབྲེན་ ཡང་ན་ འོག་རྱིར་ཚོང་འབྲལ་ནི་འདི་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་འོག་ལུ་ གཞོན་འགོལ་ ཨིནམ་ལས་བརྟེན་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཚེད་ཏུ་བཀོད་པའི་ ཉེས་ཆད་ཕོག་དགོཔའི་ཁར་ དཔེ་ཚད་ ཚུ་གཞུང་བཞེས་འབད་དགོ།

༢༠༢. མི་ངོམ་གང་རུང་གིས་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་འོག་ལུ་ ན་ པ་དང་ ན་ པ་ནང་ ཐོ་བཀོད་ཡོད་ པའི་ཤིང་སྐྱེད་དཔེ་ཚད་ ཁྲིམས་མཐུན་གྱི་ཚོག་ཐམ་མེད་པར་ རྒྱང་འབྲེན་ རྱིར་ཚོང་ སྐྱེལ་འབྲེན་ ཡང་ན་ འོག་རྱིར་ཚོང་འབྲལ་ནི་འདི་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་འོག་ལུ་ གཞོན་འགོལ་ཨིནམ་ལས་ བརྟེན་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཚེད་ཏུ་བཀོད་པའི་ཉེས་ཆད་དང་ འོས་འབབ་ཅན་གྱི་ཚོང་འབྲེལ་གྱི་གོང་ ཚད་ཁར་རྒྱུ་འབྲུས་ དེ་ལས་ འོས་འབབ་ཅན་གྱི་ཚོང་འབྲེལ་གྱི་གོང་ཚད་སྤྱོད་དེ་ དཔེ་ཚད་དེ་ འཛིན་གྲོལ་འབད་དགོ། ཡང་ན་ ཉེས་ཆད་དང་ འོས་འབབ་ཅན་གྱི་ཚོང་འབྲེལ་གྱི་གོང་ཚད་ཁར་ རྒྱུ་འབྲུས་སྤྱོད་དེ་ དཔེ་ཚད་དེ་གཞུང་བཞེས་འབད་དགོ།

Illegal activity in State Reserved Forest Land

203. Any person carrying out any activity in the State Forest Reserved Land without forestry clearance from the Department is an offence under this Act and shall be liable for fines as prescribed in the Rules and payment of restoration cost determined based on the acreage of area damaged.

Removal of forest produce from private registered land

204. Any person removing timber from private registered land without authentication of Thram from the concerned Gewog or Thromde and verification of timber by the forest field office is an offence under this Act and shall be liable for fines as prescribed in the Rules.

Illegal operation of Forest-based Industry

205. Any person operating forest-based industry without registration certificate is an offence under this Act and shall be liable for fines as prescribed in the Rules.

Illegal use of timber in Forest-based Industry

206. Any forest-based industry involved in sawing, processing, or utilizing illegal timber is an offence under this Act and shall be liable for fines, compensation at fair market value, and confiscation of the timber as prescribed in the Rules.

Misuse of subsidized timber and forest produce allotted for other purpose

207. Any person misusing subsidized timber granted under Section 132 of this Act and forest produce allotted under Sections 138 to 140 of this Act

རྒྱལ་ཁབ་མཁའ་གྲི་སྤྱང་སྤྱོད་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ནང་ ཁྲིམས་འགལ་གྱི་ལས་སྒྲུབ།

༢༠༣. མི་ངོམ་གང་རྒྱུང་གིས་ རྒྱལ་ཁབ་མཁའ་གྲི་སྤྱང་སྤྱོད་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ནང་ ལས་ཁུངས་ལས་
ནགས་ཚལ་ཉོག་མེད་གནང་བ་མེད་པར་ལས་སྒྲུབ་གང་རྒྱུང་འབྲེལ་བ་ནི་འདི་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་འོག་
ལུ་ གཞོན་འགོལ་ཨིནམ་ལས་བརྟེན་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་ཉེས་ཆད་ཕོག་དགོས་
དང་ གཞོན་རྒྱུན་རྒྱུབ་ཡོད་པའི་ནགས་ཚལ་གྱི་རྒྱ་ཚད་དང་འཁྲིལ་ རགས་ཚལ་བསྐྱར་འཇུགས་
གྱི་རིན་གོང་སྤྱོད་དགོ།

སྐྱེར་གྱི་ཁྲམ་བཀོད་གྲུབ་པའི་ས་ཆ་ལས་ ཤིང་ཆས་ཕྱིར་བཏོན།

༢༠༤. མི་ངོམ་གང་རྒྱུང་གིས་ སྐྱེར་གྱི་ཁྲམ་བཀོད་གྲུབ་པའི་ས་ཆ་ནང་ལས་ འབྲེལ་ཡོད་ཆེད་འོག་ ཡང་
ན་ ཁྲོམ་སྤེལ་གིས་ ཁྲམ་བཤེན་སྤྱོད་ དེ་ལས་ རགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ཡིག་ཚང་གིས་ བཤེན་
དཔུང་མ་འབད་བར་ ཤིང་ཆས་ཕྱིར་བཏོན་ འབད་ནི་འདི་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་འོག་ལུ་ གཞོན་
འགོལ་ཨིནམ་ལས་བརྟེན་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་ཉེས་ཆད་ཕོག།

ཁྲིམས་འགལ་ཐོག་ རགས་ཚལ་ལུ་བརྟེན་པའི་ བཟོ་གྲུ་ཁང་ལག་ལེན་འབྲེལ་བ་ནི།

༢༠༥. མི་ངོམ་གང་རྒྱུང་གིས་ ཐོ་བཀོད་མ་འབད་བར་ རགས་ཚལ་ལུ་བརྟེན་པའི་བཟོ་གྲུ་ཁང་ ལག་
ལེན་འབྲེལ་བ་ནི་འདི་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་འོག་ལུ་ གཞོན་འགོལ་ཨིནམ་ལས་བརྟེན་ བཅའ་ཡིག་
ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་ཉེས་ཆད་ཕོག།

རགས་ཚལ་ལུ་བརྟེན་པའི་བཟོ་གྲུ་ཁང་ནང་ ཤིང་ཆས་རྒྱ་ཁྲིམས་འགལ་ཐོག་ལག་ལེན་འབྲེལ་བ་ནི།

༢༠༦. རགས་ཚལ་ལུ་བརྟེན་པའི་བཟོ་གྲུ་ཁང་གང་རྒྱུང་གིས་ ཁྲིམས་འགལ་གྱི་ཤིང་ཆས་ཏུ་བ་ བཟོ་
འདོན་འབད་བ་ ཡང་ན་ ལག་ལེན་འབྲེལ་བ་ནི་འདི་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་འོག་ལུ་ གཞོན་འགོལ་
ཨིནམ་ལས་བརྟེན་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་ཉེས་ཆད་དང་འོས་འབབ་ཅན་གྱི་ ཚོང་
འབྲེལ་གྱི་གོང་ཚད་ཁར་རྒྱུད་འབྲུས་སྤྱོད་དགོས་ དེ་ལས་ ཤིང་ཆས་འདི་གཞུང་བཞེས་འབད་དགོ།

གོང་ཚད་ཕབ་ཆག་གི་ཤིང་ཆས་དང་ གཞན་རགས་ཚལ་ཐོན་སྐྱེད་ལོག་སྤྱོད།

༢༠༧. མི་ངོམ་གང་རྒྱུང་གིས་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཚན་ ༡༣༢ པའི་ འོག་ལུ་གནང་མི་གོང་ཚད་
ཕབ་ཆག་གི་ཤིང་ཆས་དང་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཚན་ ༡༣༤ པ་ལས་ ༡༤༠ པ་རྒྱུན་

other than for intended purpose is an offence under this Act and shall be liable for fines and compensation at fair market value and confiscation as prescribed in the Rules.

Non-declaration of forest produce

208. Any person transporting forest produce without declaration at the check gates is an offence under this Act and shall be liable for fines as prescribed in the Rules.

Transport of timber without hammer impression

209. Any person transporting or transiting timber without valid hammer impression is an offence under this Act and shall be liable for fines as prescribed in Rules.

Non registration of Mobile Machinery

210. Any person using mobile machinery in forest-based industry or inside State Reserved Forest Land without registration certificate is an offence under this Act and shall be liable for fines as prescribed in the Rules and confiscation of the mobile machinery.

Subsequent Offence

211. Any person who commits an offence listed under Sections 171 to 210 of this Act for second time shall be liable for 50% additional fine on the fine component imposed for commission of that offence, additional fine of 100% and 200% for commission of an offence for three and more times.

གྱི་དགོངས་དོན་དང་འཇིགས་པ་གོ་བོ་ལྟར་དུ་འཇུག་པའི་ བཤོམ་མཁུ་གི་ཐོན་སྐྱེད་དེ་ཚུ་
གཞན་དོན་གཞན་གྱི་དོན་ལུ་ ལག་ལེན་འཐབ་ནི་འདི་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་འོག་ལུ་ གཞོན་
འགོལ་ཡིན་མ་ལས་བརྟེན་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་ ཉེས་ཆད་དང་འོས་འབབ་ཅན་
གྱི་ ཚོང་འབྲེལ་གྱི་གོང་ཚད་ཁར་ རྒྱུ་འབྲུལ་སྤོང་དགོཔ་ དེ་ལས་ ཤིང་ཆས་འདི་གཞུང་བཞེས་
འབད་དགོ།

གསལ་སྟོན་མ་འབད་བའི་ནགས་ཚལ་ཐོན་སྐྱེད།

༢༠༥. མི་ངོམ་གང་རུང་གིས་ ནགས་ཚལ་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ ཞིབ་དཔྱད་སྒོ་ར་ཁར་ གསལ་སྟོན་མ་འབད་
བར་སྐྱེལ་འབྲེན་འབད་ནི་འདི་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་འོག་ལུ་ གཞོན་འགོལ་ཡིན་མ་ལས་བརྟེན་
བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་ཉེས་ཆད་ཕོག།

ནགས་ཚལ་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་མེད་པར་ ཤིང་ཆས་སྐྱེལ་འབྲེན།

༢༠༧. མི་ངོམ་གང་རུང་གིས་ ནགས་ཚལ་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་མེད་པར་ ཤིང་ཆས་སྐྱེལ་འབྲེན་ ཡང་ན་
བརྒྱུད་འགྲུལ་འབད་ནི་འདི་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་འོག་ལུ་ གཞོན་འགོལ་ཡིན་མ་ལས་བརྟེན་
བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་ཉེས་ཆད་ཕོག།

ཐོ་བཀོད་མེད་པའི་ འགྲུལ་སྐྱོད་ཀྱི་འཕུལ་ཆས།

༢༡༠. མི་ངོམ་གང་རུང་གིས་ ནགས་ཚལ་ལུ་བརྟེན་པའི་བཟོ་གྲུ་ཁར་ ཡང་ན་ རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྤུང་སྤྱོད་
ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ནང་ལས་ ཐོ་བཀོད་ལག་ཁྲེར་མེད་པའི་ འགྲུལ་སྐྱོད་ཀྱི་འཕུལ་ཆས་ལག་
ལེན་འཐབ་ནི་འདི་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་འོག་ལུ་ གཞོན་འགོལ་ཡིན་མ་ལས་བརྟེན་ བཅའ་ཡིག་
ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་ཉེས་ཆད་ཕོག་དགོཔ་དང་ འགྲུལ་སྐྱོད་འཕུལ་ཆས་གཞུང་བཞེས་འབད་
དགོ།

གཞོན་འགོལ་ཡང་བསྐྱར་འཐབ་པ།

༢༡༡. མི་ངོམ་གང་རུང་གིས་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་འོག་ཚན་ ༡༢༡ ལས་ ༢༡༠ ཚུན་གྱི་གཞོན་འགོལ་
འདི་ ཐེངས་གཉིས་འཐབ་པ་ཅིན་ གཞོན་འགོལ་འདི་གི་ཉེས་ཆད་ཀྱི་སྤྱིང་ཁར་ ཉེས་ཆད་ཐེབས་
བརྒྱ་ཆ་ ༥༠ དང་ ཐེངས་གསུམ་འཐབ་པ་ཅིན་ ཉེས་ཆད་ཐེབས་ བརྒྱ་ཆ་ ༡༠༠ དེ་ལས་
ཐེངས་གསུམ་ལས་ལྷག་སྟེ་འཐབ་ཆེ་ ཉེས་ཆད་ཐེབས་ བརྒྱ་ཆ་ ༢༠༠ བཀའ་དགོ།

Criminal Offence

Killing of wild fauna listed in Schedule I

212. A defendant shall be guilty of an offence of killing wild fauna species listed in Schedule I of this Act except in accordance with this Act, if the defendant knowingly or intentionally kills the wild fauna species listed under Schedule I of this Act.

Grading of killing of wild fauna listed in Schedule I

213. The offence of killing of wild fauna species listed under Schedule I of this Act shall be a felony of third degree; and the specimen shall be confiscated with payment of compensation for missing part as prescribed in the Rules.

Illegal collection, harvesting, capturing, or destroying of wild flora and fauna listed in Schedule I

214. A defendant shall be guilty of an offence of illegal collection, harvesting, capturing or destroying of wild flora and fauna species or specimen listed in Schedule I of this Act except in accordance with this Act, if the defendant knowingly or intentionally collects, harvest, captures, or destroys wild flora or fauna species or specimen listed under Schedule I of this Act.

ཉེས་པའི་གཞོན་འགོལ།

ཟུར་དེབ་ ༡ པ་ནང་ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་ རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་བསད་པ།

༢༡༢. གལ་སྲིད་ ཚུད་ལྷོ་ཞིག་གིས་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་ཟུར་དེབ་ ༡ པ་ནང་ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་
རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་ཞིག་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་དང་འཁྲིལ་ཏེ་བསད་པ་ཡིན་ན་མ་གཏོགས་ ་ཤེས་
བཞིན་དང་མཐོ་བཞིན་ བསམ་བཞིན་གྱི་སྐོ་ལས་བསད་པ་ཡིན་ཚེ་ ཚུད་ལྷོ་དེ་ བཅའ་ཁྲིམས་
འདིའི་ཟུར་དེབ་ ༡ པ་ནང་ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་ རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་བསད་པའི་ གཞོན་འགོལ་
གྱི་ཉེས་སྐྱོན་ཡིན་པར་བརྟེན་གྱི།

ཟུར་དེབ་ ༡ པ་ནང་ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་ རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་བསད་པའི་ཉེས་རིམ།

༢༡༣. བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་ཟུར་དེབ་ ༡ པ་ནང་ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་ རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་བསད་
པའི་གཞོན་འགོལ་འདི་ དབྱེ་རིམ་གསུམ་པའི་ཉེས་ཆེན་སྤྲོན་དགོཔ་དང་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་
དུ་བཀོད་པའི་ སྲོག་ཆགས་ཀྱི་ཡན་ལག་མ་ཚང་མི་གི་རྐྱེད་འཕུས་སྤྲོད་དགོཔ་དང་ དཔེ་ཚད་ཚུ་
གཞུང་བཞེས་འབད་དགོ།

**ཟུར་དེབ་ ༡ པ་ནང་ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་རི་ཁའི་ཤིང་སྐྱ་དང་རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་ ཁྲིམས་འགལ་ཐོག་
བསྐྱ་འཛོམས་ བསྐྱ་ལེན་ བཟུང་བ་ ཡང་ན་ ལྷ་མེད་བཟོ་བ།**

༢༡༤. གལ་སྲིད་ ཚུད་ལྷོ་ཞིག་གིས་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་ཟུར་དེབ་ ༡ པ་ནང་ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་ རི་
ཁའི་ཤིང་སྐྱའི་ ཡང་ན་ རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་ཀྱི་རིགས་ ཡང་ན་ འདིའི་དཔེ་ཚད་ཚུ་ བཅའ་
ཁྲིམས་འདི་དང་འཁྲིལ་ཏེ་ བསྐྱ་འཛོམས་ བསྐྱ་ལེན་ བཟུང་བ་ ཡང་ན་ ལྷ་མེད་བཟོ་བ་ཡིན་ན་
མ་གཏོགས་ ་ཤེས་བཞིན་དང་མཐོ་བཞིན་ བསམ་བཞིན་གྱི་སྐོ་ལས་ བསྐྱ་འཛོམས་ བསྐྱ་ལེན་
བཟུང་བ་ ཡང་ན་ ལྷ་མེད་བཟོ་བ་ཡིན་པ་ཅིན་ ཚུད་ལྷོ་དེ་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་ཟུར་དེབ་ ༡
པ་ནང་ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་ རི་ཁའི་ཤིང་སྐྱ་དང་རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་ ཁྲིམས་འགལ་ཐོག་ བསྐྱ་
འཛོམས་ བསྐྱ་ལེན་ བཟུང་བ་ ཡང་ན་ ལྷ་མེད་བཟོ་བའི་གཞོན་འགོལ་གྱི་ཉེས་སྐྱོན་ཡིན་པར་
བརྟེན་གྱི།

Grading of illegal collection, harvesting, capturing, or destroying of wild flora listed in Schedule I

215. The offence of illegal collection, harvesting, or destroying of wild flora listed in Schedule I of this Act shall be a misdemeanor and the specimen shall be confiscated with payment of compensation for missing part as prescribed in the Rules.

Grading of illegal collection, harvesting, capturing, or destroying of wild fauna listed in Schedule I

216. The offence of illegal collection, capturing, or destroying of wild fauna listed in Schedule I of this Act shall be a felony of fourth degree and the specimen shall be confiscated with payment of compensation for missing part as prescribed in the Rules.

Illegal trade of wild flora or fauna specimen listed in Schedule I

217. A defendant shall be guilty of an offence of illegal trade of wild flora or fauna specimen listed under Schedule I of this Act except in accordance with this Act, if the defendant transacts or deals in sale of wild flora or fauna specimen listed under Schedule I of this Act.

Grading of illegal trade of wild flora specimen listed in Schedule I

218. The offence of illegal trade of wild flora specimen listed in Schedule I of this Act shall be a misdemeanor and the specimen shall be confiscated.

**ཟུར་དེབ་ ཉམ་པ་ནང་ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་རི་ཁའི་ཤིང་སྐྱ་ གླིམ་ས་འགལ་ཐོག་བསྐྱ་འཛོམས་ བསྐྱ་ལེན་
བཟུང་བ་ ཡང་ན་ ལྷ་མེད་བཟོ་བའི་ཉེས་རིམ།**

༢༡༥. བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་ཟུར་དེབ་ ཉམ་པ་ནང་ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་རི་ཁའི་ཤིང་སྐྱ་ གླིམ་ས་འགལ་ཐོག་
བསྐྱ་འཛོམས་ བསྐྱ་ལེན་ བཟུང་བ་ ཡང་ན་ ལྷ་མེད་བཟོ་བའི་གཞོན་འགལ་འདི་ ཉེས་ཕྱ་
སློན་དགོས་དང་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་ སྲོག་ཆགས་ཀྱི་ཡན་ལག་མ་ཚང་མི་གི་རྒྱུད་
འཇུས་སློད་དགོས་དང་ དཔེ་ཚད་ཚུ་གཞུང་བཞེས་འབད་དགོ།

**ཟུར་དེབ་ ཉམ་པ་ནང་ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་ གླིམ་ས་འགལ་ཐོག་ བསྐྱ་འཛོམས་ བསྐྱ་
ལེན་ བཟུང་བ་ ཡང་ན་ ལྷ་མེད་བཟོ་བའི་ཉེས་རིམ།**

༢༡༦. བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་ཟུར་དེབ་ ཉམ་པ་ནང་ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་ གླིམ་ས་
འགལ་ཐོག་བསྐྱ་འཛོམས་ བསྐྱ་ལེན་ བཟུང་བ་ ཡང་ན་ ལྷ་མེད་བཟོ་བའི་གཞོན་འགལ་འདི་
དབྱེ་རིམ་བཞི་པའི་ཉེས་ཆེན་སློན་དགོས་དང་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་སྲོག་ཆགས་གི་
ཡན་ལག་མ་ཚང་མི་གི་རྒྱུད་འཇུས་སློད་དགོས་དང་ དཔེ་ཚད་ཚུ་གཞུང་བཞེས་འབད་དགོ།

**ཟུར་དེབ་ ཉམ་པ་ནང་ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་ རི་ཁའི་ཤིང་སྐྱ་ ཡང་ན་ རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་ཀྱི་ དཔེ་ཚད་
ཁྲིམས་འགལ་ཐོག་ཚོང་སྐྱར།**

༢༡༧. གལ་སྲིད་ ཚོང་རྒྱ་ཞིག་གིས་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་ཟུར་དེབ་ ཉམ་པ་ནང་ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་ རི་
ཁའི་ཤིང་སྐྱ་ ཡང་ན་ རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་ཀྱི་དཔེ་ཚད་ཚུ་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་དང་འཁྲིལ་ཏེ་
ཚོང་སྐྱར་འཐབ་པ་ཨིན་ན་མ་གཏོགས་ ཚོང་རྒྱ་དེ་གིས་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་ཟུར་དེབ་ ཉམ་
པ་ནང་ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་ རི་ཁའི་ཤིང་སྐྱ་ ཡང་ན་ རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་ཀྱི་དཔེ་ཚད་ གླིམ་ས་
འགལ་ཐོག་ ཚོང་སྐྱར་འཐབ་པའི་གཞོན་འགལ་གི་ཉེས་སློན་ཨིན་པར་བརྗེ་དགོ།

**ཟུར་དེབ་ ཉམ་པ་ནང་ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་ རི་ཁའི་ཤིང་སྐྱའི་དཔེ་ཚད་ གླིམ་ས་འགལ་ཐོག་ཚོང་སྐྱར་གི་ཉེས་
རིམ།**

༢༡༨. བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་ཟུར་དེབ་ ཉམ་པ་ནང་ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་ རི་ཁའི་ཤིང་སྐྱའི་དཔེ་ཚད་ གླིམ་ས་
འགལ་ཐོག་ཚོང་སྐྱར་འཐབ་པའི་གཞོན་འགལ་འདི་ ཉེས་ཕྱ་སློན་དགོས་དང་ དཔེ་ཚད་ཚུ་གཞུང་
བཞེས་འབད་དགོ།

Grading of illegal trade of wild fauna specimen listed in Schedule I

219. The offence of illegal trade of wild fauna specimen listed in Schedule I of this Act shall be a felony of fourth degree and the specimen shall be confiscated.

Illegal possession of wild flora or fauna specimen listed in Schedule I

220. A defendant shall be guilty of an offence of illegal possession of wild flora or fauna specimen listed under Schedule I of this Act except in accordance with this Act, if the defendant without the certificate of possession from the Department possess specimen of wild flora or fauna specimen listed under Schedule I of this Act.

Grading of illegal possession of wild flora specimen listed in Schedule I

221. The offence of illegal possession of wild flora specimen listed in Schedule I of this Act shall be a petty misdemeanor and the specimen shall be confiscated.

Grading of illegal possession of wild fauna specimen listed in Schedule I

222. The offence of illegal possession of wild fauna specimen listed in Schedule I of this Act shall be a misdemeanor and the specimen shall be confiscated.

ཟུར་དེབ་ ཉམ་མཁོ་བཀོད་ཡོད་པའི་ རི་དྲགས་སློབ་ཆགས་ཀྱི་དཔེ་ཚད་ གླིམས་འགལ་ཐོག་ཚོང་
སྐྱུར་གྱི་ཉེས་རིམ།

༢༡༩. བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་ཟུར་དེབ་ ཉམ་མཁོ་བཀོད་ཡོད་པའི་ རི་དྲགས་སློབ་ཆགས་ཀྱི་དཔེ་ཚད་
གླིམས་འགལ་ཐོག་ཚོང་སྐྱུར་འབབ་པའི་གཞོན་འགོལ་འདི་ དབྱེ་རིམ་བཞི་པའི་ཉེས་ཚེན་སློབ་
དགོས་དང་ དཔེ་ཚད་ཚུ་གཞུང་བཞེས་འབབ་དགོ།

ཟུར་དེབ་ ཉམ་མཁོ་བཀོད་ཡོད་པའི་ རི་ཁའི་ཤིང་སྐྱ་ ཡང་ན་ རི་དྲགས་སློབ་ཆགས་ཀྱི་དཔེ་ཚད་
གླིམས་འགལ་ཐོག་འཆང་བ།

༢༢༠. གལ་སྲིད་ ཚུད་ལྷན་ཞིག་གིས་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་ཟུར་དེབ་ ཉམ་མཁོ་བཀོད་ཡོད་པའི་
རི་ཁའི་ཤིང་སྐྱ་ ཡང་ན་ རི་དྲགས་སློབ་ཆགས་ཀྱི་དཔེ་ཚད་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་དང་འབྲེལ་ཏེ་
འཆང་བ་ཡིན་ན་མ་གཏོགས་ ལས་ཁུངས་ལས་དཔེ་ཚད་འཆང་ཚོག་པའི་ལག་ཁྱེར་མེད་པ་ཅིན་
ཚུད་ལྷན་དེ་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་ཟུར་དེབ་ ཉམ་མཁོ་བཀོད་ཡོད་པའི་ རི་ཁའི་ཤིང་སྐྱ་ ཡང་ན་
རི་དྲགས་སློབ་ཆགས་ཀྱི་དཔེ་ཚད་ གླིམས་འགལ་ཐོག་ འཆང་བའི་གཞོན་འགོལ་གྱི་ཉེས་སྐྱོན་
ཡིན་པར་བརྩེ་དགོ།

ཟུར་དེབ་ ཉམ་མཁོ་བཀོད་ཡོད་པའི་ རི་ཁའི་ཤིང་སྐྱའི་དཔེ་ཚད་ གླིམས་འགལ་ཐོག་འཆང་བའི་ཉེས་
རིམ།

༢༢༡. བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་ཟུར་དེབ་ ཉམ་མཁོ་བཀོད་ཡོད་པའི་ རི་ཁའི་ཤིང་སྐྱའི་དཔེ་ཚད་ གླིམས་
འགལ་ཐོག་འཆང་བའི་གཞོན་འགོལ་འདི་ ཉེས་པ་ཡང་ཕྱ་སློབ་དགོས་དང་ དཔེ་ཚད་གཞུང་
བཞེས་འབབ་དགོ།

ཟུར་དེབ་ ཉམ་མཁོ་བཀོད་ཡོད་པའི་ རི་དྲགས་སློབ་ཆགས་ཀྱི་དཔེ་ཚད་ གླིམས་འགལ་ཐོག་འཆང་
བའི་ཉེས་རིམ།

༢༢༢. བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་ཟུར་དེབ་ ཉམ་མཁོ་བཀོད་ཡོད་པའི་ རི་དྲགས་སློབ་ཆགས་ཀྱི་དཔེ་ཚད་
གླིམས་འགལ་ཐོག་འཆང་བའི་གཞོན་འགོལ་འདི་ ཉེས་ཕྱ་སློབ་དགོས་དང་ དཔེ་ཚད་གཞུང་
བཞེས་འབབ་དགོ།

Causing injury to wild fauna species listed in Schedule I

223. A defendant shall be guilty of an offence causing injury to wild fauna species listed in Schedule I of this Act except in accordance with this Act, if the defendant knowingly or intentionally causes injury to wild fauna species listed under Schedule I of this Act.

Grading of causing injury to wild fauna species listed in Schedule I

224. The offence of causing injury to wild fauna species listed in Schedule I of this Act shall be a misdemeanor.

Illegal breeding or raising of wild fauna species listed in Schedule I

225. A defendant shall be guilty of an offence of illegal breeding or raising of wild fauna listed under Schedule I of this Act, if the defendant without the approval from the Department breed or raise wild fauna species listed under Schedule I of this Act.

Grading of illegal breeding or raising of wild fauna species listed in Schedule I

226. The offence of illegal breeding or raising of wild fauna species listed in Schedule I of this Act shall be a misdemeanor.

ཟུར་དེབ་ ཉེན་མེད་ལོང་ལོང་པའི་རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་ལུ་ གཞོན་སྐྱོན་རྒྱབ་ཀྱང་པ།

༢༢༣. གལ་སྲིད་ ཚུད་ལྷེ་ཞིག་གིས་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་ཟུར་དེབ་ ཉེན་མེད་ལོང་ལོང་པའི་རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་ཞིག་ལུ་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་དང་འབྲེལ་ཏེ་ཡིན་ན་མ་གཏོགས་ ཤེས་བཞིན་ ཡང་ན་ མཐོ་བཞིན་ བསམ་བཞིན་གྱི་སྐྱོལ་ས་ གཞོན་སྐྱོན་རྒྱབ་ཀྱང་པ་ཅིན་ ཚུད་ལྷེ་དེ་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་ཟུར་དེབ་ ཉེན་མེད་ལོང་ལོང་པའི་རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་ལུ་ གཞོན་སྐྱོན་རྒྱབ་ཀྱང་པའི་གཞོན་འགོལ་གྱི་ཉེས་སྐྱོན་ཡིན་པར་བརྟེན་དགོ།

ཟུར་དེབ་ ཉེན་མེད་ལོང་ལོང་པའི་རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་ལུ་ གཞོན་སྐྱོན་རྒྱབ་ཀྱང་པའི་ཉེས་རིམ།

༢༢༤. བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་ཟུར་དེབ་ ཉེན་མེད་ལོང་ལོང་པའི་རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་ཞིག་ལུ་ གཞོན་སྐྱོན་རྒྱབ་ཀྱང་པའི་གཞོན་འགོལ་འདི་ ཉེས་ལྡན་སྐྱོན་དགོ།

ཟུར་དེབ་ ཉེན་མེད་ལོང་ལོང་པའི་རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་ ཁྲིམས་འགལ་ཐོག་ རིགས་སྐྱེལ་བ་ ཡང་ན་ གསོ་བ།

༢༢༥. གལ་སྲིད་ ཚུད་ལྷེ་ཞིག་གིས་ ལས་ཁུངས་ལས་གནང་བ་མེད་པར་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་ཟུར་དེབ་ ཉེན་མེད་ལོང་ལོང་པའི་རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་ཚུ་ རིགས་སྐྱེལ་བ་ ཡང་ན་ གསོ་བ་ཅིན་ ཚུད་ལྷེ་དེ་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་ཟུར་དེབ་ ཉེན་མེད་ལོང་ལོང་པའི་རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་ ཁྲིམས་འགལ་ཐོག་རིགས་སྐྱེལ་བ་ ཡང་ན་ གསོ་བའི་གཞོན་འགོལ་གྱི་ཉེས་སྐྱོན་ཡིན་པར་བརྟེན་དགོ།

ཟུར་དེབ་ ཉེན་མེད་ལོང་ལོང་པའི་རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་ ཁྲིམས་འགལ་ཐོག་ རིགས་སྐྱེལ་བ་ ཡང་ན་ གསོ་བའི་ཉེས་རིམ།

༢༢༦. བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་ཟུར་དེབ་ ཉེན་མེད་ལོང་ལོང་པའི་རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་ ཁྲིམས་འགལ་ཐོག་རིགས་སྐྱེལ་བ་ ཡང་ན་ གསོ་བའི་གཞོན་འགོལ་འདི་ ཉེས་ལྡན་སྐྱོན་དགོ།

Illegal cultivation of wild flora species listed in Schedule I

227. A defendant shall be guilty of an offence of illegal cultivation of wild flora listed under Schedule I of this Act, if the defendant without the approval from the Department cultivates wild flora species listed under Schedule I of this Act.

Grading of illegal cultivation of wild flora species listed in Schedule I

228. The offence of illegal cultivation of wild flora species listed under Schedule I of this Act shall be petty misdemeanor.

Illegal fishing by use of poison, explosive, or electrical device

229. A defendant shall be guilty of illegal fishing, if the defendant kills, injures, destroy, or capture fish using poison, explosive, or electrical device in any water bodies.

Grading of illegal fishing by use of poison, explosive, or electrical device

230. The grading of illegal fishing by use of poison, explosive, or electrical device shall be misdemeanor.

Illegal manufacture, possession, or use of false forestry hammer

231. A defendant shall be guilty of an offence of illegal manufacture, possession, or use of false forestry hammer, if the defendant knowingly manufactures, possess, or use false forestry hammer to deceive the lawful authority.

Grading of illegal manufacture, possession, or use of false forestry hammer

232. The offence of illegal manufacture, possession, or use of false forestry hammer shall be petty misdemeanor.

Smuggling of wild flora or fauna specimen

233. A defendant shall be guilty of an offence of smuggling wild flora or fauna specimen under this Act, if the defendant discretely or illegally imports or exports or re-export wild flora and fauna specimen listed in Schedule I of this Act; or import, export, or re-export wild flora and fauna specimen not native to the country.

Grading of smuggling of wild flora or fauna specimen

234. The offence of smuggling of wild flora or fauna specimen shall be value-based sentencing and the specimen shall be confiscated.

CHAPTER 11

MISCELLANEOUS

Identification Card

235. The Department shall issue identification card to all forestry official for exercising the powers and functions under this Act.

236. The forestry official shall on demand, produce the identification card to the person against whom the power is being exercised.

ནགས་ཚལ་གྱི་ཐོམ་རྒྱན་མ་བཟོ་བ་ འཆང་བ་ ཡང་ན་ ལག་ལེན་འཐབ་པའི་ཉེས་རིམ།

༢༣༢. ནགས་ཚལ་གྱི་ཐོམ་རྒྱན་མ་བཟོ་བ་ འཆང་བ་ ཡང་ན་ ལག་ལེན་འཐབ་པའི་གཞོན་འགོལ་འདི་
ཉེས་པ་ཡང་ཕྱ་སྒྲིན་དགོ།

རི་ཁའི་ཤིང་སྣ་ ཡང་ན་ རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་ཀྱི་དཔེ་ཚད་ཀྱི་སྒྲོག་ཚོང་།

༢༣༣. གལ་སྲིད་ ཚུད་རྒྱ་ཅིག་གིས་ གསང་བ་དང་ཁྲིམས་འགལ་ཐོག་ལས་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་ཟུར་
དེབ་ ། པའི་ནང་ ཐོ་བཀོད་ཡོད་པའི་ རི་ཁའི་ཤིང་སྣ་དང་རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་ཀྱི་དཔེ་ཚད་
ཅིག་ རྣང་འདྲེན་ ཕྱིར་ཚོང་ ཡང་ན་ ལོག་ཕྱིར་ཚོང་འཐབ་པ་ ཡང་ན་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་མེད་པའི་
རི་ཁའི་ཤིང་སྣ་དང་ རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་ཀྱི་དཔེ་ཚད་ རྣང་འདྲེན་ ཕྱིར་ཚོང་ ཡང་ན་ ལོག་
ཕྱིར་ཚོང་འཐབ་པ་ཅིན་ ཚུད་རྒྱ་དེ་ རི་ཁའི་ཤིང་སྣ་ ཡང་ན་ རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་ཀྱི་དཔེ་ཚད་
སྒྲོག་ཚོང་འཐབ་པའི་གཞོན་འགོལ་གྱི་ཉེས་སྒྲིན་ཨིན་པར་བརྟེན་དགོ།

རི་ཁའི་ཤིང་སྣ་ ཡང་ན་ རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་ཀྱི་དཔེ་ཚད་སྒྲོག་ཚོང་གི་ཉེས་རིམ།

༢༣༤. རི་ཁའི་ཤིང་སྣ་ ཡང་ན་ རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་ཀྱི་དཔེ་ཚད་ཀྱི་ སྒྲོག་ཚོང་འཐབ་པའི་གཞོན་
འགོལ་འདི་ རིང་ཐང་དང་བསྐྱུན་པའི་ཁྲིམས་ཚད་ཐོག་དང་ དཔེ་ཚད་དེ་ གཞུང་བཞེས་འབད་
དགོ།

**ལེའུ་ ༡༡ པ།
སྣ་ཚོགས།**

ངོ་རྟགས་ཤོག་བྱང་།

༢༣༥. ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་འོག་ལུ་ དབང་ཚད་དང་བྱ་སྒྲོ་ལག་ལེན་འཐབ་ནིའི་དོན་
ལུ་ ནགས་ཚལ་ལས་བྱེད་པ་ག་ར་ལུ་ ངོ་རྟགས་ཤོག་བྱང་གཞན་དགོ།

༢༣༦. མི་ངོ་ཅིག་ལུ་ དབང་ཚད་ལག་ལེན་འཐབ་ཚེ་ མི་འདི་གིས་ངོ་རྟགས་སྒྲོན་འདོད་བཀོད་པ་ཅིན་
ནགས་ཚལ་གྱི་ལས་བྱེད་པ་གིས་ངོ་རྟགས་སྒྲོན་དགོ།

Entitlement of Uniform

237. The forestry official shall be entitled to a uniform as prescribed in the Rules and its use shall be in conformity with the Forestry Uniform Code.

Arms and Ammunition

238. The forestry official may be issued with the arms and ammunition to carry out functions under this Act.

Immunity

239. No legal proceeding or suit shall be brought against any official of the Department that carries out its duty in exercise its official function.

240. The immunity granted under Section 239 of this Act shall not cover corrupt acts committed by any official of the Department in connection with discharge of their duty.

Confidentiality of identity of Complainant or Informer

241. Where the Department receives information on the commission or suspected commission of an offence, that information and the identity of the complainant or informer shall be confidential and all matters relating to such information shall be privileged and not disclosed unless required by the Court.

242. An informer reporting the information on commission of forestry offence shall be done in good faith and shall not report false information to a harass the other person.

སྨྱིགས་ཆས་ཀྱི་ཐོབ་རིམ།

༢༣༧. བླ་མ་ཆལ་གྱི་ལས་བྱེད་པ་ལུ་ བཅའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་ སྨྱིགས་ཆས་ཐོབ་རིམ་ཡོད་པ་
དང་ འདི་གི་ལག་ལེན་སྨྱིགས་ཆས་ཀྱི་ ཀྱམ་སྤྱོད་རྣམ་གཞག་དང་འབྲེལ་དགོ།

གོ་མཚོན་དང་མདེལ།

༢༣༨. བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་འོག་གི་བྱ་སྤོང་བསྐྱབ་ནིའི་དོན་ལུ་བླ་མ་ཆལ་གྱི་ལས་བྱེད་པ་ལུ་གོ་མཚོན་དང་
མདེལ་གནང་ཚོགས།

བཀག་ཆ།

༢༣༩. ལྷག་བསམ་རྣམ་དག་གི་སློལ་ས་ འགོ་དཔོན་གང་རུང་ཅིག་གིས་ གཞུང་འབྲེལ་གྱི་འགན་ཁུར་
ཚུ་ འཐབ་པའི་སྐབས་ ཁྲིམས་དོན་བྱ་རིམ་ ཡང་ན་ ཉེས་འཇུགས་ཚུ་མི་ཕོག།

༢༤༠. བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཚན་ ༢༣༩ གི་དགོངས་དོན་འོག་ལུ་གནང་མི་བཀག་ཆ་འདི་ ལས་
བྱེད་པ་གང་རུང་ཅིག་གིས་ གཞུང་འབྲེལ་གྱི་འགན་ཁུར་བསྐྱར་སྤྱོད་འབད་བའི་སྐབས་ ངན་ལྷན་
གྱི་བྱ་སྤོང་འབད་མི་ལུ་མི་འགག།

ཉེག་བཤད་བཀལ་མི་ ཡང་ན་ ལྷན་ཁུ་འབད་མིའི་དོ་རྟགས་གསལ་བ།

༢༤༡. གཞོད་འགོལ་འཐབ་པ་ ཡང་ན་ འཐབ་ཡོད་པའི་དོ་རྟགས་པ་ཡོད་པའི་གསལ་བའི་གནས་ཚུལ་
ལས་ཁུངས་ཀྱི་འཐོབ་པ་ཅིན་ དེའི་གནས་ཚུལ་དང་ ཉེག་བཤད་བཀལ་མི་ ཡང་ན་ ལྷན་ཁུ་
འབད་མིའི་དོ་རྟགས་འདི་ གསལ་སྟེ་བཞག་དགོཔ་དང་ གནས་ཚུལ་འདི་དང་འབྲེལ་བའི་གནད་
དོན་ཚུ་ དམིགས་བསལ་གསལ་བུའི་ཐོབ་དབང་ཡོད་པ་ལས་ གནས་ཚུལ་ཚུ་ ཁྲིམས་ཀྱི་འདུན་
ས་ལས་ བཀའ་རྒྱ་གནང་ན་མ་གཏོགས་ གསལ་སྟོན་ཀྱི་འབད་མི་ཚོགས།

༢༤༢. གནས་ཚུལ་སྟན་ཁུ་འབད་མི་ཅིག་གིས་ བླ་མ་ཆལ་དང་འབྲེལ་བའི་ གཞོད་འགོལ་འཐབ་ཡོད་
པའི་གནས་ཚུལ་སྟན་ཁུ་འབད་མེད་ ལྷག་བསམ་རྣམ་དག་གི་སློལ་ས་འབད་དགོཔ་དང་ མི་དོ་
གཞན་ཅིག་ལུ་ བརྒྱབ་གསུམ་རྒྱབ་ནིའི་དམིགས་པ་བསྐྱེད་དེ་ རྒྱན་ཁུགས་གནས་ཚུལ་གྱི་སྟན་
ཁུ་འབད་མི་ཚོགས།

Fees and Service Charges

243. The Ministry may levy appropriate and proportionate fees and service charges as prescribed in the Rules for delivering services to the public and other agencies under this Act, which shall be revised periodically; and as and when necessary.

Schedule of Species

244. The Ministry may revise Schedule I of this Act species from time to time and propose to the Parliament for approval.

245. The Ministry may approve and revise the records of species under Schedule II and III of this Act from time to time.

246. The Department shall publish a separate booklet on Schedule of species.

Rules of Construction

247. In this Act, the singular includes the plural and the feminine includes the masculine, and vice versa.

Rule Making Power

248. The Ministry shall make Rules consistent with the provision of this Act within 6 months from the date of coming into force in consultation with the relevant stakeholders.

Amendment

249. The amendment of this Act by way of addition, variation or repeal may be effected only by the Parliament.

ཞབས་ཏྲིག་གི་འཇུག་པ།

༡༤༣. ལྷན་ཁག་གིས་ མི་མང་དང་ལས་སྡེ་གཞན་ཚུ་ལུ་ ཞབས་ཏྲིག་ཚུ་སྤོང་པའི་སྐབས་ འོས་
འཚམས་ལྷན་པའམ་ ཆ་ཚད་དང་མཐུན་པའི་བཅའ་ཡིག་ནང་ གསལ་བཀོད་འབད་མི་ཞབས་
ཏྲིག་གི་འཇུག་ཚུ་ བཀའ་ཚེགས་དང་འཇུག་དེ་ཡང་ དགོས་མཁོ་དང་བསྟུན་ ཅུས་དང་ཅུས་སུ་
བསྐྱར་བཟོ་འབད་ཚོགས།

རིགས་སྐྱའི་བྱུང་དེབ།

༡༤༤. ལྷན་ཁག་གིས་ ཅུས་དང་ཅུས་སུ་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་བྱུང་དེབ་ ༡ པའི་ རིགས་སྐྱའི་ཐོ་ཚུ་
བསྐྱར་བཟོ་འབད་དེ་ སྤྱི་ཚེགས་ཀྱིས་ གནང་བ་གྲོལ་ནིའི་དོན་ལུ་སྤུལ་དགོ།

༡༤༥. ལྷན་ཁག་གིས་ ཅུས་དང་ཅུས་སུ་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་བྱུང་དེབ་ ༡ པ་དང་ ༣ པའི་རིགས་
སྐྱའི་ཐོ་ཚུ་ བསྐྱར་བཟོ་དང་ཆ་འཛོགས་འབད་ཚོགས།

༡༤༦. ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ རིགས་སྐྱའི་བྱུང་དེབ་ཀྱི་དེབ་རྒྱུང་ ལོགས་སུ་སྤེལ་བཟུན་འབད་དགོ།

གོ་དོན་ལེན་ཐངས།

༡༤༧. བཅའ་ཁྲིམས་འདི་ནང་ གཅིག་ཚེག་གི་གྲངས་སུ་ མང་ཚེག་ཡང་ཚུད་ནི་དང་ མང་ཚེག་གི་གྲངས་
སུ་ གཅིག་ཚེག་ཡང་ཚུད་དགོཔ་དང་ དེ་ལས་ མོ་ཚེག་གི་གྲགས་སུ་ ཐོ་ཚེག་ཡང་ཚུད་ནི་དང་
ཐོ་ཚེག་གི་གྲངས་སུ་ མོ་ཚེག་ཡང་ཚུད་ནི་ཨིན།

བཅའ་ཡིག་བཟོ་ནིའི་དབང་ཆ།

༡༤༨. ལྷན་ཁག་གིས་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དགོངས་དོན་ ལས་མ་འགལ་བར་ བཅའ་ཡིག་འདི་
བཅའ་ཁྲིམས་བསྟར་སྤོང་འབད་པའི་ཉེན་མ་ལས་ ལྷ་དོ་རྒྱལ་གི་ནང་འཁོད་ འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་
ཚུ་དང་གོས་བསྟུན་ཐོག་བཟོ་དགོ།

འཕྲི་སྐྱོན།

༡༤༩. བཅའ་ཁྲིམས་འདི་ལུ་ ལ་སྐོང་ ཡང་ན་ ལྷན་པར་ ཆ་མེད་བཅས་ཀྱི་ཐོག་ལས་ འཕྲི་སྐྱོན་འདི་
སྤྱི་ཚེགས་ཀྱིས་རྒྱུང་མ་ཅིག་མཛད་དགོ།

Authoritative Text

250. In any instance of a difference in meaning between the Dzongkha and the English texts of this Act, Dzongkha text shall be regarded as the authoritative.

Definitions

251. In this Act, unless the context otherwise requires:

- (1) “act” means the Forest and Nature Conservation Act of Bhutan 2023 including any amendments made thereto.
- (2) “afforestation” means the establishment of trees by sowing, planting, or natural regeneration on an area from which trees have always or for very long been absent.
- (3) “allotment” means the disposal of forest produce through auction or any other appropriate systems defined by the Department.
- (4) “authorized agency” means any agency authorized by the Ministry or Department to carry out the assigned functions under this Act.
- (5) “biological corridor” means an area set aside to connect one or more Protected Areas.
- (6) “buffer zone” means an area within a protected area adjacent to core and transition zone that provide cushioning function when the core or transition zones are located in the immediate vicinity of anthropogenic disturbances both from within and outside of the protected area.

ཚིག་དོན་གྱི་དབང་ཚད།

༢༥༠. བཅའ་ཁྲིམས་འདི་འོ་རྗེ་ལ་དང་ དབྱིན་སྐད་གཉིས་ཀྱི་བར་ན་ གོ་དོན་མ་འདྲ་བའི་གནད་རེ་
འཕྲོན་ཚེ་ རྗེ་ལ་གོ་གོ་དོན་ལུ་ ཆགས་སུ་བཟུང་དགོ།

ངེས་ཚིག་

༢༥༡. བཅའ་ཁྲིམས་འདི་ནང་ ཚིག་དོན་གོ་བ་སོ་སོར་ལེན་དགོས་འཕྲོན་ན་མ་གཏོགས་ དེ་མིན་ གཤམ་
གསལ་གྱི་ངེས་ཚིག་གི་གོ་བ་ལུ་འཇུག་དགོ།

- (༡) “བཅའ་ཁྲིམས་” ཟེར་མི་འདི་ འབྲུག་གི་ནགས་ཚལ་དང་རང་བཞིན་ཉམས་སྲུང་བཅའ་
ཁྲིམས་ ༢༠༢༣ ཅན་མ་བརྩམ་ཏེ་ དེ་ལུ་འཕྲི་སྡོན་གང་རུང་ལུ་གོ།
- (༢) “ནགས་ཚལ་གསར་བཟོ་” ཟེར་མི་འདི་ ཤིང་མ་པ་ལས་མ་སྐྱེས་བའི་ ཡང་ན་ ཏུས་
ཡུན་རིང་མོ་སྟེ་ ཤིང་མེད་པའི་ས་གནས་ནང་ ཤིང་གི་སོན་དང་ལྷུང་མ་བཅུགས་ནི་ ཡང་
ན་ རང་བཞིན་གསར་སྐྱེས་འབད་ནི་ལུ་གོ།
- (༣) “བགོ་འགྲེམས་” ཟེར་མི་འདི་ ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ རིན་བསྐྱར་ཚོང་སྐྱུར་ ཡང་ན་ འོས་
འཚམས་ལྷན་པའི་ལས་ལུགས་ གཞན་གང་རུང་གི་ཐོག་ལུ་ ནགས་ཚལ་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་
ཕྱིར་འདོན་འབད་མི་ལུ་གོ།
- (༤) “དབང་ཚད་ལྷན་པའི་ལས་སྟེ་” ཟེར་མི་འདི་ ལྷན་ཁག་ ཡང་ན་ ལས་ཁུངས་ཀྱིས་
བཅའ་ཁྲིམས་འདི་འོ་གོ་ལུ་ འགན་ཁུར་སྲོད་ཡོད་མི་བསྐྱར་སྲོད་འབད་ནི་འོ་ཚེད་ཏུ་
དབང་ཚད་སྲོད་དེ་ཡོད་མི་ལས་སྟེ་གང་རུང་ཅིག་ལུ་གོ།
- (༥) “སྐྱེ་ལྷན་བར་ལམ་” ཟེར་མི་འདི་སྲུང་སྐྱོབ་ས་ཁོངས་ཅིག་ ཡང་ན་ སྲུང་སྐྱོབ་ས་ཁོངས་
ཅིག་ལས་ལྷག་སྟེ་མཐུད་སྟེ་ལུ་འབད་ནི་འོ་ ས་ཁོངས་ལོགས་སུ་སྟེ་བཞག་མི་ལུ་གོ།
- (༦) “བར་གླིང་ས་ཁོངས་” ཟེར་མི་འདི་ སྲུང་སྐྱོབ་ས་ཁོངས་ཀྱི་ནང་ན་ མི་གི་གཞིས་ཆགས་
ས་ཁོངས་ཀྱི་སློ་ལོགས་ཁར་ཡོད་པའི་ དབུས་གླིང་དང་སོར་སྐྱུར་ས་ཁོངས་ལུ་ སྲུང་སྐྱོབ་
ས་ཁོངས་ཀྱི་ཕྱི་ཁར་དང་ནང་འཁོད་ལས་བར་དགོག་འབད་མི་ལས་རྒྱབ་སྡོན་ས་ཁོངས་ལུ་
གོ།

- (7) “forest check gate” means the established check gates in the country.
- (8) “forest checkpoint” means any strategic point along the motorable road or footpath for conducting inspection of forest produce by the forestry official.
- (9) “classification of timber” means classifying the timber species into different classes based on type and value in the country.
- (10) “commercial timber” means timber allotted or sold at the commercial rate of royalty.
- (11) “community forest” means any area of State Reserved Forest Land designated for management by a local community.
- (12) “community forest management group” means a group of households constituted for the management of Community Forest in accordance with approved management plan.
- (13) “compensation” means monetary payment made to the Royal Government of Bhutan at the rates fixed by the Ministry for loss incurred by way of illegal taking, felling, damaging, and collection of forest produce from State Reserved Forest Land.
- (14) “confiscation” means forfeiture of seized forest produce or goods to the Royal Government. The process of confiscation shall be effected only upon completion of Court adjudication in criminal case and after settlement of offence with the Department in civil case.

- (ཡ) “ནགས་ཚལ་ཞིབ་དབྱད་སྒོར་” ཟེར་མི་འདི་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་འཁོད་གཞི་བརྩམས་འབད་ ཡོད་མི་ཞིབ་དབྱད་སྒོར་ར་ཚུ་ལུ་གོ།
- (༤) “ནགས་ཚལ་ཞིབ་དབྱད་ས་སྒོར་” ཟེར་མི་འདི་ འཁོར་ལམ་དང་རྐང་ལམ་བདའ་སྟེ་ ས་ གནས་གཤམ་ཅན་ཁར་ ནགས་ཚལ་འགོ་དཔོན་ཚུ་གིས་ ནགས་ཚལ་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་ཞིབ་ དབྱད་འབད་སའི་ས་གནས་གང་རུང་ལུ་གོ།
- (༥) “ཤིང་ཆས་དབྱེ་ཁག་བཟོ་ནི་” ཟེར་མི་འདི་ ཤིང་ཆས་ཀྱི་རིགས་སྟེ་ཚུ་ རིགས་ཀྱི་དབྱེ་ བའམ་ རིན་གོང་དང་འཁྲིལ་ཏེ་ དབྱེ་ཁག་སོ་སོར་སྟེ་ཕྱེ་མི་འདི་ལུ་གོ།
- (༡༠) “ཚོང་འབྲེལ་གྱི་ཤིང་ཆས་” ཟེར་མི་འདི་ སྟོན་ཁྲལ་ཚོང་འབྲེལ་གྱི་གོང་ཚད་ཐོག་སྟོན་དེ་ བཟོ་འབྲེལ་སམ་བཙོང་མི་ཤིང་ཆས་ལུ་གོ།
- (༡༡) “གོང་སྟེ་ནགས་ཚལ་” ཟེར་མི་འདི་ རྒྱལ་ཁབ་ས་ཀྱི་སྤྱང་སྐྱོང་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ཀྱི་ ས་ཁོངས་གང་རུང་ཅིག་ ས་གནས་གྱི་མི་སྡེ་ཚུ་གིས་འཛིན་སྐྱོང་འབབ་ནིའི་ཚེད་ཏུ་ རོས་ འཛིན་འབད་ཡོད་མི་འདི་ལུ་གོ།
- (༡༢) “གོང་སྟེ་ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་སྟེ་ཚན་” ཟེར་མི་འདི་ གནང་བ་གོལ་ཡོད་པའི་འཛིན་ སྐྱོང་འཆར་གཞི་དང་འཁྲིལ་ གོང་སྟེ་ནགས་ཚལ་འཛིན་སྐྱོང་འབབ་ནིའི་དོན་ལུ་ བྱིམ་ གུང་གི་སྟེ་ཚན་བཟོ་ཡོད་མི་ལུ་གོ།
- (༡༣) “རྒྱུད་འབྲུམ་” ཟེར་མི་འདི་ རྒྱལ་ཁབ་ས་སྤྱང་སྐྱོང་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ནང་ལས་ ནགས་ཚལ་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ ཁྲིམས་འགལ་ཐོག་ལུ་འབག་པ་ རབ་པ་ གཞོན་སྟོན་རྒྱུ་ པ་དང་ བསྐྱུ་གསོག་ལ་སོགས་པ་འབད་དེ་ རྒྱུད་རྒྱུད་བཀལ་བའི་སྐབས་ ལྷན་ཁག་གིས་ ཚེད་ཏུ་བཀོད་པའི་ཚད་གཞི་གུར་གཞིར་བཞག་ཐོག་ འབྲུག་གཞུང་ལུ་ དཔུལ་སྟོན་མི་ འདི་ལུ་གོ།
- (༡༤) “གཞུང་བཞེས་” ཟེར་མི་འདི་ རྒྱུད་རོས་ ཡང་ན་ ནགས་ཚལ་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ གཏན་ འཇགས་སྟེ་གཞུང་གི་བདག་དབང་ལུ་ལེན་མི་ལུ་གོ། ཉེས་ཚེད་ཨིན་པ་ཅིན་ ཁྲིམས་ཀྱི་ དབྱེ་བཞེར་མཇུག་བསྐྱེད་དང་ ཞི་ཚེད་ཨིན་པ་ཅིན་ ལས་ཁུངས་ཀྱིས་གཞོན་འགོལ་བདེ་ འགྲིག་འབད་ཚར་མ་ད་རྒྱུང་མ་གཅིག་ གཞུང་བཞེས་འབད་དེ་གོ།

- (15) “conservation breeding” means the process of breeding wild fauna and flora outside or within their natural environment in order to conserve the genetic diversity of the species and restock or reintroduce the species to re-establish self-sustaining population in its natural wild habitat.
- (16) “constitution” means the Constitution of the Kingdom of Bhutan.
- (17) “conveyance” means any vehicle, aeroplane, train, device, machine or others used in gathering or transporting forest produce.
- (18) “core zone” means an area within a protected area undisturbed by significant human activity having high conservation values for the persistence of flora and fauna of international, national or local importance including resident or migratory fauna.
- (19) “critical watershed” mean any area critical for protecting the supply of water for drinking, irrigation, flood control, hydroelectric project or related purpose which has been declared to be a critical watershed by the Parliament.
- (20) “department” means the Department of Forests and Park Services or any other Department that may become responsible for Forest and Park Services.
- (21) “developmental activity” means any activity carried out by Ministry or government agency in the interest of general public for long and medium term.

- (༡༥) “ཉམས་སྲུང་གི་དོན་ལུ་རིགས་རྒྱུད་སྤེལ་ནི” ཟེར་མི་འདི་ རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་དང་ཤིང་
 རིགས་ཀྱི་རིགས་སྣ་ཉམས་སྲུང་དང་ རིགས་རྫོབས་བསྐྱར་འཇུགས་ ཡང་ན་ གསར་
 འཇུགས་འབད་དེ་ རང་བཞིན་འབྲུམ་སའི་ས་ཁོངས་ཀྱི་ཕྱི་ཁར་ ཡང་ན་ ཅང་འཁོད་
 རིགས་སྣའི་གངས་རྫོབས་ཡུན་བརྟན་བཟོ་བབས་ལུ་ རི་དྲགས་ཀྱི་སྲོག་ཆགས་དང་ཤིང་
 རིགས་ཀྱི་རིགས་རྒྱུད་སྤེལ་མི་ལུ་གོ།
- (༡༦) “ཙ་ཁིམས་ཆེན་མོ་” ཟེར་མི་འདི་ འབྲུག་གི་ཙ་ཁིམས་ཆེན་མོ་ལུ་གོ།
- (༡༧) “འདྲེན་འཁོར་” ཟེར་མི་འདི་ ཅགས་ཚལ་གི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ བསྐྱེད་འཛུགས་དང་སྐྱེལ་འདྲེན་
 འབད་ནིའི་ནང་ལག་ལེན་འབབ་མི་ ལྷུ་མ་འཁོར་ གནམ་གུ་ རེལ་ལི་ ཐབས་འཕྲུལ་
 འཕྲུལ་ཆས་ ཡང་ན་ སྐྱེལ་འདྲེན་གཞན་ཚུ་ལུ་གོ།
- (༡༨) “དབྱུས་སྤྱིང་ས་ཁོངས་” ཟེར་མི་འདི་ སྤྱང་སྐྱོབ་ས་ཁོངས་ཀྱི་ནང་འཁོད་ མངོན་གསལ་
 ཅན་གྱི་ལས་སྣ་གིས་བར་དྲོག་མ་རྒྱབ་པའི་ས་ཁོངས་ཨིན་པའི་ཁར་ རྒྱལ་སྤྱིའི་དང་
 རྒྱལ་ཡོངས་ ས་གནས་ཁར་སྤྲོད་མི་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ ཉམས་སྲུང་གི་བརྩི་མཐོང་མཐོ་དྲགས་
 སྤྱི་ཡོད་པའི་རི་ཁའི་ཤིང་སྣ་ ཡང་ན་ རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་ གཞིས་སྤོ་འོང་སའི་རི་
 དྲགས་ཀྱི་སྲོག་ཆགས་འབྲུམ་སའི་ས་ཁོངས་ལུ་གོ།
- (༡༩) “ཉེན་གཤམ་ཅན་གྱི་རྒྱུ་འབབ་ས་གནས་” ཟེར་མི་འདི་ འབྲུང་རྒྱ་ ཞིང་རྒྱ་ རྒྱ་རྒྱུད་བཀའ་
 འཛིན་ རྒྱ་བརྟེན་སློག་མེ་ལས་འགུལ་ ཡང་ན་ དེ་འབྲེལ་ རྒྱ་བཀའ་སྤེལ་འབད་ནིའི་
 དོན་ལུ་ ས་ཁོངས་གང་རུང་ཅིག་ སྤྱང་སྐྱོབ་འབད་དགོ་བ་སྤེལ་ སྤྱི་ཚོགས་ཀྱིས་ཉེན་གཤམ་
 ཅན་གྱི་རྒྱུ་འབབ་ས་གནས་སྤེལ་ གསལ་སྤོན་འབད་མི་ས་ཁོངས་གང་རུང་ལུ་གོ།
- (༢༠) “ལས་ཁུངས་” ཟེར་མི་འདི་ ཅགས་ཚལ་དང་སྤྱིང་ག་ཞབས་ཏོག་ལས་ཁུངས་ ཡང་ན་
 ཅགས་ཚལ་དང་སྤྱིང་ག་ཞབས་ཏོག་གི་དོན་ལུ་ འགན་ཁ་ཐོག་མི་ལས་ཁུངས་གང་རུང་
 ཅིག་ལུ་གོ།
- (༢༡) “གོང་འབེལ་གྱི་ལས་སྣ་” ཟེར་མི་འདི་ ལྷན་ཁག་ ཡང་ན་ གཞུང་གི་ལས་སྣ་ཅིག་གིས་
 མི་མང་ཡོངས་ཀྱི་མཐའ་དོན་ལུ་དམིགས་ཏེ་ འགོ་འདྲེན་འབབ་མི་དུས་ཡུན་བར་མ་དང་
 རིང་མོ་གི་ལས་སྣ་གང་རུང་ལུ་གོ།

- (22) “ecosystem” means community of plant and animal interacting with each other in a given area, and also with their non-living environment. The non-living environment includes weather, earth, sun, soil, climate and atmosphere.
- (23) “Exotic species” means any wild flora and fauna that is introduced outside its natural past or present distribution; and includes any part, gametes, seeds, eggs, or propagules of such species that might survive and subsequently reproduce.
- (24) “fine” means a sum of money imposed as penalty by the Ministry for violating provision of the Forest and Nature Conservation Act of Bhutan and Rules made thereunder.
- (25) “forest cover” means land with tree spanning more than 0.5 ha with tree higher than 5 meter and a canopy cover of more than 10 percent.
- (26) “forest Fire” means any fire in State Reserved Forest Land, whether anthropogenic or natural in origin.
- (27) “forest-based industry” means any industry which uses forest produce as its raw material.
- (28) “forest management unit” means an area of State Reserved Forest Land designated for scientific management of forest.
- (29) “forest and nature conservation code of best management practices of Bhutan” shall mean the document providing guidelines for preparation and implementation of scientific management regimes with best practices.

- (੨੨) “སྐྱེ་ལྷན་གནས་སྤངས་ཤིང་ལུགས་” ཟེར་མི་འདི་ སྤྱི་ཤིང་ངམ་སེམས་ཅན་གྱི་སྤེ་རིགས་
ས་ཁོངས་ཅིག་ནང་ཕན་ཚུན་འབྲེལ་བ་འབབ་པ་མ་ཚད་ དེ་གའི་སློབ་མེད་རང་བཞིན་
གནས་སྤངས་དང་མཉམ་ཡང་ ཕན་ཚུན་འབྲེལ་བ་འབབ་མི་འདི་ལུ་གོ། སློབ་མེད་རང་
བཞིན་གནས་སྤངས་འདི་ཡང་ གནས་གཤིས་ འཛུལ་སྤྱིང་ ཉིམ་ ས་ གནས་གཤིས་
གནས་སྤངས་དང་ བར་སྤང་ཁམས་ཚུ་ཨིན།
- (੨੩) “རིགས་སྣ་གསར་པ་” ཟེར་མི་འདི་ སྤོན་ ཡང་ན་ གླུ་བས་ཅིག་འབྲམ་ས་མིན་པའི་རང་
བཞིན་ས་ཁོངས་ཀྱི་ཕྱི་ཁར་ གནས་ཚུགས་པ་དང་སྤྱིར་འཕྱོན་ཚུགས་པའི་རུས་ལུགས་
ཡོད་པའི་ རི་ཁའི་ཤིང་སྣ་དང་ རི་དུགས་སློབ་ཆགས་ དེ་ལས་ དེའི་ཆེད་ཤུགས་ཀྱི་མཚན་
མའི་ཕྱ་རྒྱས་ སོན་ སྤོང་རྟོག་ ཡང་ན་ སྤྱི་ཤིང་སོན་ཅའི་རིགས་སྣ་གང་རུང་ལུ་གོ།
- (੨੪) “ཉེས་ཆད” ཟེར་མི་འདི་ ལྷན་ཁག་གིས་ བཅའ་ཁྲིམས་དང་དེའི་བཅའ་ཡིག་གི་དགོངས་
དོན་ཚུ་ལས་འགལ་བའི་ཉེས་བྱ་ དདུལ་ཐོག་ལུ་བཀའ་མི་འདི་ལུ་གོ།
- (੨੫) “ནགས་ཚལ་གྱི་བྱབ་བཅའ་” ཟེར་མི་འདི་ ཤིང་གི་བྱབ་ཚད་ ཉེག་ཀྱང་ 0.4 ལས་
ལྷག་པའམ་ རིང་ཚད་ མི་ཧེར་ 4 དང་ ཤིང་གི་གཡལ་ བརྒྱ་ཆ་ 10 ལས་མངམ་སྤེ་
ཡོད་པའི་ས་ཆ་ལུ་གོ།
- (੨੬) “ནགས་ཚལ་མེ་རྒྱུན་” ཟེར་མི་འདི་ མི་ ཡང་ན་ རང་བཞིན་ལས་བརྟེན་པའི་རྒྱ་རྒྱུན་
ལས་ རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྤྱང་སྤྱོད་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་ནང་ མེ་རྒྱུན་འབྱུང་མི་ལུ་གོ།
- (੨༧) “ནགས་ཚལ་ལུ་བརྟེན་པའི་བཟོ་སྐྱེ་ཁང་” ཟེར་མི་འདི་ ནགས་ཚལ་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་རྒྱ་ཆ་
སྤེ་ ལག་ལེན་འབབ་པའི་བཟོ་སྐྱེ་ཁང་གང་རུང་ལུ་གོ།
- (੨༨) “ནགས་ཚལ་འཛིན་སྤྱོད་སྤེ་ཕན་” ཟེར་མི་འདི་ རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྤྱང་སྤྱོད་ནགས་ཚལ་ས་
ཁོངས་ ཚན་རིག་འཛིན་སྤྱོད་གི་དོན་ལུ་ རོས་འཛིན་འབད་མི་ལུ་གོ།
- (੨༩) “འབྲུག་གི་ནགས་ཚལ་དང་རང་བཞིན་ཉམས་སྤང་འཛིན་སྤྱོད་གི་གོམས་སློབ་ལྷན་གཞག་
” ཟེར་མི་འདི་ ཚན་རིག་འཛིན་སྤྱོད་རིང་ལུགས་ཀྱི་གོམས་སློབ་ཀྱི་ཤུགས་ཅིག་ བཟོ་ནི་
དང་ལག་ལེན་འབབ་ཐངས་ཀྱི་ལམ་སྟོན་ཡིག་ཆ་ལུ་གོ།

- (30) “forest produce” includes any of the following:
- (a) Trees, timber, and Non-Wood Forest Produce;
 - (b) Wild animal including fish and parts or products of wild animal including skin, hide, feather, fur, horn, antler, tusk, bone, bile, musk, honey, bird nest, bird beak and crest, eggs, quills, scales, insects, microbes, wax, lac, and any other produce that comes out of the forest; and
 - (c) Peat and soil.
- (31) “forest road” means the road constructed primarily for the purpose of harvesting timber from area identified by the Department of Forests and Park Services.
- (32) “forestry uniform code” means a document adopted by the Department of Forests and Park Services detailing the design, color, manner of wearing and frequency of issuance of uniform, rank insignia and associated articles for forestry officials.
- (33) “forestry official” means any forestry personnel trained as a forester and appointed as a civil servant under Department of Forests and Park Services to enforce any provisions of this Act.
- (34) “government” means the Lhengye Zhungtshog.
- (35) “green accounting” means an accounting system which attempt to include environmental cost into the financial result of various operation.

- (36) “high forest” means trees grown by means of natural seedling or by plantation and when the forest canopy cover is 40% and more, if trees are of economic values and social benefits.
- (37) “inspection” means careful examination of forestry activities, to determine its legality on a regular basis.
- (38) “integrated wood-based industry” means any wood processing industry having a combination or integration of sawmill unit, joinery unit, finger jointing and seasoning kiln. In addition, other wood working or processing units such as furniture unit, wood briquette or pellet unit, glulam unit, veneer and plywood unit, etc. may also be included in the Integrated wood-based Industry.
- (39) “invasive alien species” means any wild flora or fauna that are non-native to a particular ecosystem and its introduction may cause economic or environmental harm or adversely affect human health.
- (40) “invasive species” means any exotic species that become destructive to the biodiversity and environment, including decline or elimination of native species; or some native species that proliferate and become destructive to the environment.

- (३५) “ནགས་ཚལ་སྐྱུག་ཏུགས་” ཟེར་མི་འདི་ རང་བཞིན་གྱི་སོན་ལས་སྐྱེ་བའི་ཤིང་ ཡང་ན་
བརྟུགས་ཤིང་གིས་ནགས་ཚལ་ནང་གི་ཤིང་གི་སྒྲ་གཡབ་འདི་ མི་སྡེ་ལུ་ཕན་ཐོགས་ཡོད་པ་
ཡང་ན་ དཔལ་འབྱོར་གྱི་འོང་འབབ་ལུ་ཕན་པའི་ཤིང་གིས་ བརྒྱ་ཚ་ ༤༠ དང་ འདི་ལས་
སྐྱུག་སྡེ་ཡོད་མི་ནགས་ཚལ་ལུ་གོ།
- (३༦) “ཞིབ་དབྱེད་” ཟེར་མི་འདི་ ལྷན་ཚད་མེད་པར་ ག་ཅི་འབད་རུང་ འདི་ཁྲིམས་མཐུན་ཡིན་
མིན་ ནགས་ཚལ་གྱི་ལས་སྐྱ་ ཐག་གཙོད་ནིའི་དོན་ལུ་ བག་ཚོན་ཅན་སྡེ་བརྟུག་དབྱེད་
འབད་མི་འདི་ལུ་གོ།
- (३༧) “ག་ཅིག་སྐྱེལ་ཤིང་ལུ་བརྟེན་པའི་བཟོ་གྲུ་ཁང་” ཟེར་མི་འདི་ ཤི་ཏུ་ཁང་དང་ ཤིང་མཐུད་
ཁང་ ཤིང་ལྟམ་ཚེམ་ཁང་ དེ་ལས་ རྩམ་སྦྱོར་སྡེ་ག་ཐབ་ཚུ་ མཉམ་སྦྱོར་རམ་ག་ཅིག་སྐྱེལ་
སྡེ་ཡོད་སའི་ཤིང་ཆས་བཟོ་འདོན་གྱི་བཟོ་གྲུ་ཁང་ལུ་གོ་དགོ་པ་དང་ གཞན་ཤིང་ཆས་བཟོ་
འདོན་སྡེ་ཐུན་ རྟངས་བཟོ་ཁང་ ཤིང་དུམ་ ཡང་ན་ ཟས་རིལ་ཏུ་ཁང་ ཤིང་འབྲུང་
ཁང་མིག་ ཤིང་ཁ་འབྲུང་ཉེ་སྐབ་ལེབ་ཁང་ དེ་ལས་ ལྷན་ལེབ་བཟོ་སའི་ཁང་མིག་ཚུ་ཡང་
ག་ཅིག་སྐྱེལ་ཤིང་ལུ་བརྟེན་པའི་བཟོ་གྲུ་ཁང་ནང་ཚུད་པ་ཨིན།
- (३༨) “བྱབ་སྡེལ་མཚོགས་པའི་ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་རིགས་སྐྱ” ཟེར་མི་འདི་ དམིགས་བསལ་གྱི་སྐྱེ་
ལུན་གནས་སྤངས་རིམ་ལུགས་ནང་གནས་པའི་ རི་ཁའི་ཤིང་སྐྱ་ ཡང་ན་ རི་དྲགས་སྲོག་
ཆགས་མིན་པར་ རིགས་སྐྱ་གསར་འཛུགས་ལས་བརྟེན་ མི་སྡེ་དཔལ་འབྱོར་ ཡང་ན་
མཐའ་འཁོར་གནས་སྤངས་ ཡང་ན་ མིའི་གཞུགས་ཁམས་ལུ་ གཞོད་པ་བཀའ་སྲིད་ནི་
ཨིན་མི་ རིགས་སྐྱ་གང་རུང་ལུ་གོ།
- (༤༠) “བྱབ་སྡེལ་ཅན་གྱི་རིགས་སྐྱ” ཟེར་མི་འདི་ ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་རིགས་སྐྱ་གང་རུང་གིས་ སྐྱེ་ལུན་
རིགས་སྐྱ་དང་མཐའ་འཁོར་གནས་སྤངས་ལུ་ གཞོད་པ་འབྲུང་སྲིད་པའམ་ས་གནས་དེ་
ཁའི་རིགས་སྐྱ་ཚུ་ མར་ཉམས་བརྟུག་ནི་ ཡང་ན་ ཕ་མེད་གཏང་ནི་ ཡང་ན་ ས་གནས་
དེ་ཁའི་རིགས་སྐྱ་ མཚོགས་པར་དར་བྱབ་འབྱོར་བརྟུག་སྡེ་ མཐའ་འཁོར་གནས་སྤངས་
ལུ་གཞོད་པ་འབྲུང་བརྟུག་མི་རིགས་སྐྱ་གང་རུང་ལུ་གོ།

- (41) “local importance” means any activity carried out by the Local Government in the interest of local inhabitants for long and medium term.
- (42) “local inhabitant” means any person who dwell permanently in a particular area.
- (43) “livestock” means any domestic animal.
- (44) “management authority” means a designated authority by the Ministry of Energy and Natural Resources, competent to issue permits and certificates on behalf of the country for import, export and re-export of wild flora and fauna.
- (45) “mobile machinery” means movable sawmill and power chain saw.
- (46) “ministry” means the Ministry of Energy and Natural Resources or any other Ministry that may become responsible for Forest.
- (47) “multiple zone” means an area within a protected area which may include settlements, built-up areas, private registered lands and resource allocation areas for the protected area residents.
- (48) “non wood-based industry” means any industry or processing unit whose primary raw materials are non-wood forest produce or their products.

- (༤༡) “ནང་འཁོད་ཀྱི་གནས་ཚད་ལུ་མཁོ་བའི་” ཟེར་མི་འདི་ ས་གནས་གཞུང་གིས་ ས་གནས་ཁར་སྡོད་མི་ཚུ་གི་མཐའ་དོན་ལུ་དམིགས་ཏེ་ འགོ་འབྲེན་འཐབ་མི་ ཏུ་ས་ཡུན་བར་མ་དང་ རིང་མོ་གི་ལས་སྒྲ་གང་རུང་ལུ་གོ།
- (༤༢) “ས་གནས་ཁར་སྡོད་མི་” ཟེར་མི་འདི་ མི་དོགས་རུང་ཅིག་གིས་ ས་གནས་ཅིག་ནང་ གཏན་འཇགས་སྡེ་གནས་མི་གང་རུང་ལུ་གོ།
- (༤༣) “སློ་ཞོར་སེམས་ཅན་” ཟེར་མི་འདི་ གཡུམ་ཁར་གསོ་སྦྱོང་འཐབ་མི་ སེམས་ཅན་གང་ རུང་ལུ་གོ།
- (༤༤) “འཛིན་སྦྱོང་དབང་འཛིན་” ཟེར་མི་འདི་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཉོངས་ལས་ རི་ཁའི་ཤིང་སྒྲ་དང་ རི་དུགས་སོག་ཆགས་ རང་འབྲེན་དང་ཕྱིར་ཚོང་ དེ་ལས་ འོག་ཕྱིར་ཚོང་འཐབ་པའི་ རྒྱབས་ ཚོག་ཐམ་དང་ལག་ཁྱེར་སྦྱོང་ཞིའི་དོན་ལུ་ རུས་ཤུགས་དང་རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ ལྷན་ཁག་གིས་དོས་འཛིན་འབད་མི་ དབང་འཛིན་ལུ་གོ།
- (༤༥) “འགྲུལ་སྦྱོང་རུང་བའི་འཕྲུལ་ཆས་” ཟེར་མི་འདི་ ས་གནས་ཅིག་ལས་གཞན་ཁར་སློ་ བཤུད་འབད་བཏུབ་པའི་ཤིང་བྲ་འཕྲུལ་ཆས་དང་ སྤུ་མར་ཅེཾ་སོག་ལེ་ལུ་གོ།
- (༤༦) “ལྷན་ཁག་” ཟེར་མི་འདི་ རུས་ཤུགས་དང་རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ལྷན་ཁག་གིས་ རགས་ ཚལ་གྱི་དོན་ལུ་འགན་ཁག་སོག་མི་ལྷན་ཁག་གང་རུང་ཅིག་ལུ་གོ།
- (༤༧) “སྤུ་མར་བཀོད་སྦྱོང་ས་ཁོངས་” ཟེར་མི་འདི་ སྤུ་སྦྱོབ་ས་ཁོངས་ཀྱི་ནང་འཁོད་ གཞིས་ ཆགས་དང་གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་ཀྱི་ས་ཁོངས་ སྤེར་གྱི་ཁྲམ་བཀོད་གྲུབ་པའི་ས་ཆ་དང་ སྤུ་སྦྱོབ་ས་ཁོངས་ནང་སྡོད་མི་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ ཐོན་སྐྱེད་བཤོ་འགྲེམས་འབད་སའི་ས་ ཁོངས་ལུ་གོ།
- (༤༨) “ཤིང་མིན་ཐོན་སྐྱེད་ལུ་བརྟེན་པའི་བཟོ་གྲུ་ཁང་” ཟེར་མི་འདི་ རྒྱ་དངོས་སྡེ་ ཤིང་མིན་ རགས་ཚལ་ཐོན་སྐྱེད་ལག་ལེན་འཐབ་མི་ བཟོ་གྲུ་ཁང་ ཡང་ན་ བཟོ་འདོན་སྡེ་སྤན་གང་ རུང་ལུ་གོ།

- (49) “non-wood forest produce” means plants, leaves, seeds, barks, resin, varnish, katha, kutch, flower, bamboo, bulb, root, grass, creeper, orchid, reed, cane, fungi, moss, medicinal plant, herbs, leaf, mould, or other vegetative growth whether dead or alive.
- (50) “other effective conservation area” means a geographically defined area other than a Protected Area, which is governed and managed in ways that achieve positive and sustained long-term outcomes for the in-situ conservation of biodiversity, with associated ecosystem functions and services.
- (51) “other roads” means any road which are categorized by the Road Act of Bhutan and its Rules other than forest road.
- (52) “payment for ecosystem services” means variety of arrangements through which the beneficiaries of environmental services, from watershed protection and forest protection to carbon sequestration and landscape beauty, reward those whose land provides these services with subsidies or market payment.
- (53) “permit” means approval granted by the Department upon payment of the prescribed fee.
- (54) “person” means any individual, corporation, civil or religious association, and shall include any agency or Department of the Royal Government or any other legal entity recognized under the laws of the Kingdom of Bhutan.

- (༤༩) “ཤིང་མིན་ནགས་ཚལ་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་” ཟེར་མི་འདི་ གསོན་པོ་ ཡང་ན་ ཤི་ཤིལ་ཡིན་མིན་
 ཇི་ལྟར་ཡང་ སྤོ་ཤིང་ འདབ་མ་ སོན་ ཤིང་གི་པགས་ཀོ་ ཐང་ཚུ་ བཀའ་ཚུ་ ཀ་ཐ་
 ཀུ་ཆ་མེ་རྟོག་ སྤ་ ར་སྒོག་ ར་རྟོ་ ལྷ་ རུ་སྐྱིས་ ཨོ་ལ་ཚལ་གྱི་རིགས་ རིང་ལྷ་གི་རིགས་
 ཚར་ འཕོ་གི་རིགས་ སྤོ་རྟེག་ སྤོ་སྐྱེན་ སྤོ་ལྷ་ མལ་ལུད་ གཞན་སྤོ་ཚལ་གྱི་རིགས་
 ཚུ་ལུ་གོ།
- (༥༠) “དོན་སྤྲིན་ཅན་གྱི་ཉམས་སྤངས་སྤངས་ལེངས་གཞན་” ཟེར་མི་འདི་ སྤྱང་སྐྱོབ་གྱི་ས་ཁོངས་གྱི་
 ཕྱི་ཁར་ ས་ཚའི་གནས་སྤངས་དང་བསྐྱེད་ རང་བཞིན་ས་ཁོངས་ནང་སྐྱེ་ལྷན་རིགས་སྤ་
 ཉམས་སྤངས་དང་ དེ་འབྲེལ་གྱི་སྐྱེ་ལྷན་གནས་སྤངས་རིམ་ལུགས་གྱི་བྱ་སྐྱོད་དང་ཞབས་རྟོག་
 ཚུ་ རུས་ལུན་རིང་མོ་སྤོ་ལུན་བརྟན་རུ་སྐྱོད་བའམ་འཛིན་སྐྱོད་འཐབ་སའི་ས་ཁོངས་ལུ་གོ།
- (༥༡) “ལམ་གཞན་” ཟེར་མི་འདི་ ཉགས་ཚལ་གྱི་ལམ་མ་བརྩེས་བར་ འབྲུག་གི་ལམ་གྱི་
 བཅའ་ཁྲིམས་དང་ དེའི་བཅའ་ཡིག་གི་འོག་ལུ་ དབྱེ་ཁག་བཅོ་སྟེ་ཡོད་མི་ལམ་ལུ་གོ།
- (༥༢) “སྐྱེ་ལྷན་གནས་སྤངས་རིམ་ལུགས་ཞབས་རྟོག་གི་སྤྱི་འབྲུས་” ཟེར་མི་འདི་ ཐབས་
 ལས་སྤྱི་ཚོགས་གྱི་ཐོག་ལས་ མཐའ་འཁོར་གནས་སྤངས་ཞབས་རྟོག་དང་ ཚུ་འབབ་
 ས་གནས་དང་ནགས་ཚལ་སྤྱང་སྐྱོབ་ ཉག་རྒྱུང་སིམ་ཞི་དང་སའི་ཚགས་ཚུ་ལ་ཚུ་ལུ་བརྟེན་
 པའི་ཁེ་ཕན་ཐོབ་མི་གིས་ གོང་འཁོད་གྱི་ཞབས་རྟོག་བྱིན་མི་ ས་ཚའི་ཚོ་བདག་ལུ་ གོང་
 ཚད་ཕབ་ཆག་ ཡང་ན་ ཚོང་འབྲེལ་གྱི་གོང་ཚད་ཁར་ གསོལ་རས་སྤོ་སྤོ་མི་ སྤྱི་འབྲུས་
 ལུ་གོ།
- (༥༣) “ཚོག་ཐམ་” ཟེར་མི་འདི་ ཆ་འཛོག་འབད་ཡོད་མི་འབྲུས་སྤྱོད་པའི་རྗེས་སུ་ ལས་ཁུངས་
 གིས་གནང་བ་གྲུབ་མི་ཡིག་ཆ་ཅིག་ལུ་གོ།
- (༥༤) “མི་རོ” ཟེར་མི་འདི་ འབྲུག་གཞུང་གི་མངའ་འོག་ལུ་ཡོད་མི་ལས་སྤེ་ ཡང་ན་ ལས་
 ཁུངས་གང་རུང་ཅིག་ ཡང་ན་དཔལ་ལྷན་འབྲུག་པའི་ཁྲིམས་ལུགས་ཚུ་གི་ བྱབ་ཁོངས་
 ལུ་རོས་ལེན་འབད་ཡོད་པའི་ ཁྲིམས་མཐུན་གཙུག་སྤེ་བརྩེས་ཏེ་ མི་རོ་རྒྱུང་ ཡང་ན་
 ལས་འཛིན་ཞི་བའི་ཚོགས་པ་ཚོས་མཐུན་ཚོགས་པ་ གང་རུང་ལུ་གོ།

- (55) “personal consumption or use” means an act or process of consuming by using it or an act of a thing in a way that is used for personal, which is not for sale.
- (56) “prescribed burning” means fire applied to forest on a designated area under favourable weather conditions to accomplish predetermined, well-defined management objective.
- (57) “primary wood-based industry” means any industry that uses timber in the form of log, pole, wood burrs; or lops and tops as raw materials for producing semi-finished or finished wood product or both.
- (58) “private forest” means trees grown on private registered land and registered with the Department.
- (59) “protected area” means an area, which has been declared to be a National Park, Wildlife Reserve, Nature Reserve, Protected Forest, Biosphere Reserve, Nature Reserve, Strict Nature Reserve, Critical Watershed, Biological Corridor, or any other area meriting protection.
- (60) “protected forest” means any area of State Reserved Forest Land declared for protection and conservation by the Parliament.
- (61) “range officer” means any forestry official above the rank of Ranger, who heads the Range Office.

- (44) “རང་དོན་སྲོད་ནི་ ཡང་ན་ ལག་ལེན་འཐབ་ནི” ཟེར་མི་འདི་ ཚོང་སྐྱུར་དོན་ལུ་མིན་པའི་
དེ་ཉིད་སྲོད་དེ་བའི་ བྱ་ལས་ ཡང་ན་ བྱ་རིམ་མམ་ རང་དོན་དུ་སྲོད་པའི་བྱ་བ་ཅིག་ལུ་
གོ།
- (45) “ཚད་འཛིན་ཐོག་མེ་བཏང་བངས་” ཟེར་མི་འདི་ ལྷ་གོང་ལས་ཐག་བཅད་ཡོད་པའི་འཛིན་
སྲོད་གི་དམིགས་དོན་གསལ་པོར་ཅིག་སྐྱབ་ནིའི་ཚེད་དུ་དམིགས་ཏེ་ གནམ་གཤིས་འོས་
འབབ་ལྡན་པའི་སྐབས་སུ་ རོས་འཛིན་འབད་ཡོད་པའི་ས་ཁོངས་ཅིག་ནང་མེ་བཏང་མི་ལུ་
གོ།
- (46) “བཟོ་གྲ་ཁང་དབྱེ་ཁག་དང་བ” ཟེར་མི་འདི་ བཟོ་འཕྲོ་ ཡང་ན་ བཟོ་ཚར་བའི་ཐོན་
དངོས་ ཡང་ན་ གཉེས་ཆར་བཟོ་འདོན་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ རྒྱ་དངོས་ཤིང་དུམ་ ཅོག་
ཕུར་ ཤིང་གི་ལྷམ་ ཡང་ན་ ཤིང་གི་ཞལ་ལག་དང་སྲི་ཏྲོག་ཚུ་ལག་ལེན་འཐབ་མི་བཟོ་གྲ་
ཁང་གང་རུང་ལུ་གོ།
- (47) “སྐེར་གྱི་ནགས་ཚལ་” ཟེར་མི་འདི་ ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ཐོ་བཀོད་གྲབ་ཡོད་པའི་སྐེར་གྱི་
ཁས་བཀོད་གྲབ་པའི་ས་ཆ་ཅིག་ནང་ ཤིང་གསེ་སྲོད་འབད་ཡོད་མི་ལུ་གོ།
- (48) “སྤང་སྲོབ་ས་ཁོངས་” ཟེར་མི་འདི་རྒྱལ་ཡོངས་སྤིང་ག་ ཡང་ན་ རི་དུགས་སྤང་སྲོབ་ས་
ཁོངས་ རང་བཞིན་སྤང་སྲོབ་ས་ཁོངས་ རྐྱེ་ལྡན་སྤང་སྲོབ་ས་ཁོངས་ དམ་བསྐྱགས་ཅན་
གྱི་རང་བཞིན་སྤང་སྲོབ་ས་ཁོངས་ཉེན་གལ་ཅན་གྱི་རྒྱུ་འབབ་ས་གནས་ རྐྱེ་ལྡན་བར་ལམ་
དང་ སྤང་སྲོབ་གྱི་འོས་འབབ་ཡོད་པའི་ས་ཁོངས་གཞན་གང་རུང་ཅིག་གི་ས་ཁོངས་ལུ་གོ།
- (49) “སྤང་སྲོབ་ཅན་གྱི་ནགས་ཚལ་” ཟེར་མི་འདི་ རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྤང་སྲོབ་ནགས་ཚལ་ས་
ཁོངས་གང་རུང་ཅིག་ སྤང་སྲོབ་དང་ཉམས་སྤང་གི་དོན་ལུ་ སྲི་ཚོགས་ཀྱིས་ གསལ་
བསྐྱགས་འབད་མི་ས་ཁོངས་གང་རུང་ལུ་གོ།
- (50) “སྤིང་འཛིན་འགོ་དཔོན་” ཟེར་མི་འདི་ ནགས་ཚལ་སྤིང་འཛིན་པའི་གོ་གནས་ལས་ཡར་
ལུབ་ ནགས་ཚལ་སྤིང་འཛིན་གྱི་ཡིག་ཚང་འགོ་འཛིན་འབད་མི་ ནགས་ཚལ་གྱི་ལས་
བྱེད་པ་གང་རུང་ལུ་གོ།

- (62) “special class timber” means high grade timber produced by the species of special class trees which have superior strength, natural durability and appearance, and are less in occurrence, commercially more valuable and has religious, cultural or national significance.
- (63) “recreational area” means an area set either within or outside the national park, wildlife sanctuary and strict nature reserve for recreational use and protection of areas of special scenic beauty, biodiversity and public awareness.
- (64) “recharge area” means land area in which water percolates through the soil to recharge underground aquifers that forms springs and streams.
- (65) “reforestation” means re-establishment of tree on forest land.
- (66) “remote location” means any location from the nearest motorable road involving a minimum half day of 1 hour walk or 2.5km.
- (67) “rules” means the rules formulated as per the delegation of power by this Act.
- (68) “scientific authority” means National Scientific Authority constituted in accordance with Section 10 of this Act to advice the management authority on the import, export and re-export of wild flora and fauna depending on their level of threat and advice on other scientific management of wild flora and fauna.

- (62) “དམིགས་བསལ་དབྱེ་ཁའི་ཤིང་ཆས་” ཟེར་མི་འདི་ དམིགས་བསལ་དབྱེ་ཁའི་ཤིང་
 རིགས་ལས་ཐོན་པའི་ ལུས་ཤུགས་ཆེ་བའམ་ རང་བཞིན་ཡུན་གནས་དང་ཁ་རིས་ལེགས་
 ཤོས་ཡོད་པ་ དེ་ལས་ འབྱུང་གནས་དཀོན་ཏྲགས་དང་ ཚོང་འབྲེལ་གྱི་རིན་གོང་མཐོ་བ་
 དང་ ཚོས་དང་ལམ་སྲོལ་ ཡང་ན་ རྒྱལ་ཡོངས་ལུ་གཤམ་གནད་ཆེ་བའི་ཤིང་ཆས་ལུ་གོ།
- (63) “སློ་འཆམ་ས་ཁོངས་” ཟེར་མི་འདི་ སློ་འཆམ་གྱི་དོན་ལུ་སློད་ནི་དོན་ལས་དང་
 དམིགས་བསལ་གྱི་མཛེས་ཆ་ལྡན་པའམ་སླེ་ལྡན་རིགས་སྣ་དང་མི་མང་གོ་བདེ་སྤེལ་སའི་
 ས་ཁོངས་ཚུ་སྲུང་སྐྱོབ་འབད་ནི་དོན་ལུ་ རྒྱལ་ཡོངས་སྤྱི་བག་དང་ རི་དགས་སྲུང་སྐྱོབ་
 ས་ཁོངས་ དེ་ལས་ དམ་བསྐྱུགས་ཅན་གྱི་རང་བཞིན་སྲུང་སྐྱོབ་ས་ཁོངས་གྱི་ནང་འཁོད་
 དམ་ཕྱི་ཁར་བཞག་ཡོད་པའི་ས་ཁོངས་ཅིག་ལུ་གོ།
- (64) “ཚུ་སིམ་ས་ཁོངས་” ཟེར་མི་འདི་ ཚུ་དང་འབབ་ཚུ་འཐོན་ནི་དོན་ལུ་ ས་ཐོག་ལས་ཚུ་
 སིམ་ཏེ་ ས་འོག་གི་ཚུའི་བསག་མཛོད་ནང་འགྱུ་སའི་ས་ཁོངས་ལུ་གོ།
- (65) “ནགས་ཚལ་བསྐྱར་གསོ་” ཟེར་མི་འདི་ ནགས་ཚལ་གྱི་ས་ཁོངས་ནང་ཤིང་ལོག་འཛུགས་
 སྐྱོང་འབད་མི་ལུ་གོ།
- (66) “མཐའ་བྱུར་གྱི་ས་གནས་” ཟེར་མི་འདི་ ཐག་ཉེ་སའི་འཁོར་ལམ་ལས་ ཉུང་ཤོས་ར་ ཚུ་
 ཚོད་ ༡ ཡང་ན་ ཀི་ལོ་མི་ཉར་ ༥ ལམ་འགྱུ་དགོ་པའི་ས་གནས་ཁར་ཆགས་ཡོད་པའི་
 ས་གནས་གང་ཅུང་ལུ་གོ།
- (67) “བཅའ་ཡིག་” ཟེར་མི་འདི་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་འོག་ལུ་ དབང་ཆ་སློད་ཡོད་མི་དང་
 འཁྲིལ་ བཟོ་མི་བཅའ་ཡིག་འདི་ལུ་གོ།
- (68) “ཚན་རིག་དབང་འཛིན་” ཟེར་མི་འདི་ བཅའ་ཁྲིམས་འདིའི་དོན་ཚན་ ༡༠ པའི་དགོངས་
 དོན་དང་འཁྲིལ་ རི་ཁའི་ཤིང་སྣ་དང་ རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་གྱི་ ཉེ་ཁ་གི་གནས་རིམ་
 ལུ་ གཞིར་བཞག་སྟེ་ ནང་འབྲེན་དང་ཕྱིར་ཚོང་ དེ་ལས་ ལོག་ཕྱིར་ཚོང་འབབ་པའི་
 སྐབས་དང་ རི་ཁའི་ཤིང་སྣ་དང་ རི་དྲགས་སྲོག་ཆགས་ཚུ་ ཚན་རིག་གི་ཐོག་ལས་
 འཛིན་སྐྱོང་འབབ་པའི་སྐབས་ འཛིན་སྐྱོང་དབང་འཛིན་ལུ་ བསྐྱབ་བྱ་བྱིན་མི་རྒྱལ་ཡོངས་
 གྱི་ཚན་རིག་དབང་འཛིན་ལུ་གོ།

- (69) “scientific research” means any systematic investigation of scientific theories and hypothesis using scientific method to derive a science-based results.
- (70) “secondary wood-based industry” means any industry that uses semi-finished wood products or by-products from primary wood-based industry or both as raw material for further processing and production of finished wood product.
- (71) “secretary” means Secretary responsible for the Ministry of Energy and Natural Resources.
- (72) “seizure” means taking possession of the forest produce or goods which may be either released or confiscated as per the procedures prescribed in the Rules.
- (73) “species” means any species, subspecies, or geographically separate population of wild flora and fauna.
- (74) “specimen” shall mean:
- (a) any wild flora or fauna, whether alive or dead; and
 - (b) any wild flora or fauna species that are listed under schedule I, II, and III of this Act with readily recognizable part or its derivative thereof.
- (75) “state land” means any land within the territory of Thromde, the ownership of which is not vested in any person and is under the custody of the Municipal Authority.

- (༤༩) “ཚན་རིག་ཞིབ་འཚོལ་” ཟེར་མི་འདི་ ཚན་རིག་གཞིར་བརྟེན་གྱི་སྐབ་འབྲས་ཚུ་འབྱུང་
 བྱིའི་དོན་ལུ་ ཚན་རིག་གི་ཐབས་ལམ་ལག་ལེན་འཐབ་ཐོག་ ཚན་རིག་གི་སྐབ་མཐའ་
 དང་རིག་ཚོད་ཚུ་ལུ་གོ་རིམ་ལྡན་པའི་བརྟེན་ཞིབ་འབད་མི་འདི་ལུ་གོ།
- (༥༠) “བཟོ་གྲ་ཁང་དབྱེ་ཁག་གཉིས་པ་” ཟེར་མི་འདི་ དམིགས་བསལ་དུ་ ཤིང་ལུ་བརྟེན་པའི་
 བཟོ་གྲ་ཁང་ལས་ འཐོན་པའི་ཐོན་དངོས་ཡང་ན་ ཞོར་ཐོན་དངོས་པོ་ ཡང་ན་ གཉིས་ཆ་
 ར་ལག་ལེན་འཐབ་ཏེ་ ཤིང་གི་ཅ་ཆས་བཟོ་མི་བཟོ་གྲ་ཁང་གང་རུང་ལུ་གོ།
- (༥༡) “རླང་ཆེན་” ཟེར་མི་འདི་ ལུས་ལྷགས་དང་རང་བཞིན་ཐོན་སྐྱེད་ལྡན་ལག་གི་དོན་ལུ་
 འགན་འཁུལ་ཕོག་མི་རླང་ཆེན་ལུ་གོ།
- (༥༢) “བཙན་བཟུང་” ཟེར་མི་འདི་ བཙའ་ཡིག་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་པའི་བྱ་སྤྱོད་རིམ་པ་
 དང་འཁྲུལ་ ཉགས་ཚལ་ཐོན་སྐྱེད་དམ་ཅད་དོས་ཚུ་འཛིན་གྲོལ་ ཡང་ན་ གཞུང་བཞེས་
 གྱི་དོན་ལུ་ གནས་སྐབས་ཅིག་ དབང་བཟུང་འབད་བཞག་མི་ལུ་གོ།
- (༥༣) “རིགས་སྣ” ཟེར་མི་འདི་ རི་ཁའི་ཤིང་སྣ་དང་ རི་དྲུགས་སྲོག་ཆགས་ དེའི་ནང་གསེས་
 གྱི་རིགས་སྣ་ ཡང་ན་ སའི་ཆགས་ཚུལ་ལུ་བརྟེན་པའི་ གངས་རྩོལ་གྱི་རིགས་སྣ་གང་
 རུང་ལུ་གོ།
- (༥༤) “དཔེ་ཚད་” ཟེར་མི་འདི་
 (༧) གསོན་པོ་ ཡང་ན་ ཤི་ཤིམ་གི་ རི་ཁའི་ཤིང་སྣ་ ཡང་ན་ རི་དྲུགས་སྲོག་
 ཆགས་དང་།
 (༨) བཙའ་ཁྲིམས་འདིའི་བྱུང་དེབ་ ༡ པ་དང་ ༢ པ་ དེལས་ ༣ པའི་ཐོན་ནང་
 བཀོད་དེ་ཡོད་པའི་ རི་ཁའི་ཤིང་སྣ་ ཡང་ན་ རི་དྲུགས་སྲོག་ཆགས་དང་ འཇམ་
 རྟེན་ཏོ་སྤེལ་རོལ་སྤེལ་པའི་ཆ་ཤས་ ཡང་ན་ དེའི་ཐོན་འབྲས།
- (༥༥) “རྒྱལ་ཁམས་གྱི་ས་ཆ་” ཟེར་མི་འདི་ ཁྲོམ་སྤེའི་མངའ་ཁོངས་ནང་འཁོད་ལུ་མི་རོགས་
 ཞིག་གི་བདག་དབང་ལུ་མིན་པར་ཁྲོམ་སྤེའི་དབང་འཛིན་གྱི་བདག་གཉེར་ལུ་ཡོད་མི་ས་ཆ་
 གང་རུང་ལུ་གོ།

- (76) “state reserved forest land” means any land or water body, whether or not under vegetative cover, to which no person has acquired a permanent and transferable right of use and occupancy, which is not State land or private registered land.
- (77) “timber” means any tree, whether standing or fallen regardless of whether converted to log or sawn form.
- (78) “transition zone” means an area of interdependence between wildlife and local communities within a protected area wherein, traditional and legal rights for sustainable use of natural resources is permitted for a designated period of time in a year.
- (79) “urban Fforest” means planting and managing of trees, shrubs, grasses or flowers including landscaping if required within Thromde boundary for improving urban environment, aesthetic value and social benefits.
- (80) “violation” means non-adherence to the provisions of this Act and its Rules.
- (81) “watershed” means a topographically delineated area of land that drains water including subsurface, groundwater, sediment and dissolved materials to a common outlet.
- (82) “wetland” means areas of marsh, fen, peat land or water, whether natural or artificial, permanent or temporary, with water that is static or flowing, fresh, brackish, including snow and glacier.

- (ཡ།) “ཀྲུལ་ཁམས་གྱི་སྤྱང་སྦྱོང་ནགས་ཚལ་ས་ཁོངས་” ཟེར་མི་འདི་ ཀྲུལ་ཁམས་གྱི་ས་ཚལ་ཡང་ན་ སྦྱར་གྱི་ཁྲམ་བཀོད་སྐབ་པའི་ས་ཚམ་བརྩིས་བར་ མི་དོམ་ག་གི་ཡང་ གཏན་འཇགས་ལག་ལེན་འཐབ་ནི་དང་ སྤོ་སོར་ཚོག་པའི་བདག་ཡུན་གྱི་དབང་ཆ་མེད་པའི་ས་ཚལ་སྤོ་ཤིང་གི་སྤྱབ་པའམ་སྤྱབ་ཇི་ལྟར་ཡང་ ས་ཡང་ན་ རྒྱ་རྒྱུན་གང་རུང་ལུ་གོ།
- (ཡ།) “ཤིང་ཆས་” ཟེར་མི་འདི་ ཤིང་དུམ་མམ་བྲ་བྲམ་ཇི་ལྟར་ཡང་ ཤིང་གཙོ་བོ་ ཡང་ན་ ས་ཁར་དབ་པའི་ཤིང་ལུ་གོ།
- (ཡ།) “སོར་སྐྱར་ས་ཁོངས་” ཟེར་མི་འདི་ སྤྱང་སྦྱོང་ས་ཁོངས་གྱི་ནང་འཁོད་ རི་དྲགས་སེམས་ཅན་དང་ས་གནས་གྱི་མི་སྡེ་གཉིས་ ཕན་ཚུན་བརྟེན་པའི་ས་ཁོངས་ལུ་གོ་དགོས་དང་ ས་ཁོངས་འདི་ཁར་ སྤར་སྤོལ་དང་ཁྲིམས་མཐུན་དབང་ཆ་དང་འབྲེལ་ ཡུན་བརྟན་གྱི་ཐོག་ལས་རང་བཞིན་གྱི་ཐོན་སྐྱེད་སྤྱོད་ནི་འདི་ ལོ་འདི་ནང་གི་དོས་འཛིན་འབད་དེ་ཡོད་པའི་དུས་ཡུན་ནང་རྒྱུ་མ་གཅིག་ཚོགས་ཨིན།
- (ཡ།) “ཁྲོམ་གྱི་ནགས་ཚལ་” ཟེར་མི་འདི་ ཁྲོམ་ཚོགས་གནས་སྤངས་ཡར་བྲག་གཏང་ནི་བརྩིས་པའི་ དགོས་མཁོ་དང་བསྐྱུན་ ཁྲོམ་སྡེའི་ས་མཚམས་ནང་འཁོད་ཁྲོམ་གྱི་མཐའ་འཁོར་གནས་སྤངས་དང་མཛེས་ཚའི་བྱུང་ཚོས་ དེ་ལས་ མི་སྡེའི་ཕན་ལྗོངས་ཡར་བྲག་གཏང་ནིའི་དོན་ལུ་ ཤིང་དང་སྤོ་རུམ་རྩ་ མེ་ཏོག་རྩ་འཇུགས་སྦྱང་འབད་ནི་དང་འཛིན་སྦྱང་འཐབ་ནི་ལུ་གོ།
- (༢༠) “ཁྲིམས་འགལ་” ཟེར་མི་འདི་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་དང་ དེའི་བཅའ་ཡིག་གི་དགོངས་དོན་ལུ་ མ་གནས་པའི་བྱ་བ་ཅིག་ལུ་གོ།
- (༢༡) “རྒྱ་འབབ་ས་གནས་” ཟེར་མི་འདི་ ས་དབྱིབས་དང་བསྐྱུན་ཏེ་ བཀོད་པའི་ས་ཁོངས་ཅིག་ནང་ རྒྱ་བརྩིས་ཏེ་ ས་ཐོག་གི་འོག་ལུ་ཡོད་པའི་རྒྱ་དང་ ས་འོག་གི་རྒྱ་སྤྲིགས་མ་རྒྱ་ནང་བཟུ་ཡོད་པའི་རྒྱ་ཆས་རྒྱ་འཇུག་སྡེ་ འཐོན་སྐྱོད་ཅིག་ནང་འབབ་སའི་ས་ཚལ་ལུ་གོ།
- (༢༢) “རྒྱ་ས་འདམ་ཇུབ་” ཟེར་མི་དེ་ འདམ་ས་ ཡང་ན་ རྒྱ་ཚང་འདམ་ཚང་རྒྱ་ཡོད་པའི་ས་ཁོངས་ རང་བཞིན་ནམ་བཟོ་བཟོམ་ གཏན་འཇགས་ ཡང་ན་ སྐབས་ཐོག་དང་ རྒྱ་ཚིང་འབྲེལ་འབྲེལམ་ ཡང་ན་ འབབ་རྒྱ་ གཙང་རྒྱ་དང་ རྒྱའི་སྤོལ་ཡོད་པའི་རྒྱ་བརྩིས་པའི་ཁམ་དང་འབྲེག་སྤུང་ཡོད་པའི་ས་ཁོངས་རྒྱ་ལུ་གོ།

- (83) “wild fauna” means all mammals, birds, reptiles, amphibians, fishes and invertebrates that are not domesticated and declared as wild fauna under this act.
- (84) “wild fauna trophy” means a whole animal, or a readily recognizable part or derivative of a wild fauna that may be in its raw or processed form.
- (85) “wild flora” means all plants, algae, fungi and bacteria that are not domesticated and declared as wild flora under this act
- (86) “wildlife” means both wild flora and fauna.
- (87) “wildlife population management” means any strategy that seeks to maintain a target population at a level that can be supported by the ecosystem through direct or indirect means by acting on to alter food supply, habitat, food chain, or disease prevalence.
- (88) “wildlife specimen” means any wild flora and fauna, whether alive or dead; and any readily recognizable parts or derivative thereof.
- (89) “wood-based industry” means any industry or processing unit whose primary raw material is wood or wood-based product.

- (༡༣) “རི་དྲགས་སློག་ཆགས་” ཟེར་མི་འདི་ གཡུས་ཁར་གསོ་མི་སེམས་ཅན་མ་བརྩིས་བར་
བཅའ་ཁྲིམས་འདི་འོག་ལུ་ རི་དྲགས་སློག་ཆགས་སྟེ་ གསལ་སྟོན་འབད་མི་ ཨོ་འཕུང་
སློག་ཆགས་དང་ འུའི་རིགས་ སོ་བལུད་འགོ་མི་སློག་ཆགས་ ལྷན་སྟོན་གཉིས་ཀ་ནང་
གནས་པའི་སློག་ཆགས་ ཉའི་རིགས་ དེ་ལས་ ལྷན་ཚེགས་མེད་པའི་སློག་ཆགས་ཚུ་ལུ་
གོ།
- (༡༤) “རི་དྲགས་སློག་ཆགས་ཀྱི་རིན་ཚེན་དངོས་པོ་” ཟེར་མི་འདི་ སེམས་ཅན་ཚ་ཚང་ ཡང་ན་
ངོ་ཤེས་ཚུགས་པའི་ཆུམ་སམ་རང་བཞིན་ ཡང་ན་ བཟོ་འདོན་འབད་བའི་ དེ་འོ་ཐོན་
འབྲས་ཚུ་ལུ་གོ།
- (༡༥) “རི་ཁའི་ཤིང་སྒྲ” ཟེར་མི་འདི་ གཡུས་ཁར་འཇུགས་སྐྱོང་འབད་མི་ ཤིང་རིགས་མ་
བརྩིས་བར་ བཅའ་ཁྲིམས་འདི་འོག་ལུ་ རི་ཁའི་ཤིང་རིགས་སྟེ་ གསལ་བསྐྱུགས་
འབད་མི་ སྒོ་ཤིང་དང་ ལྷུ་རུ་ ཉམ་སྒྲ་ དེ་ལས་ བཟོ་འབྲུལ་ཚུ་ལུ་གོ།
- (༡༦) “རི་དྲགས་སློག་ཆགས་” ཟེར་མི་འདི་ རི་ཁའི་ཤིང་སྒྲ་དང་ རི་དྲགས་སློག་ཆགས་གཉིས་
ཚར་ལུ་གོ།
- (༡༧) “རི་དྲགས་སེམས་ཅན་གྱི་གངས་རྩོད་པས་འཛིན་སྐྱོང་” ཟེར་མི་འདི་ ཐད་ཀར་ ཡང་ན་
ཐད་ཀར་མིན་པའི་ཐབས་ཤེས་ཀྱི་སྒོ་ལས་ ལྷོ་འཁོ་སྐྱུད་དམ་འབྲུལ་སའི་ས་ཁོངས་
འཚོ་བ་ལྷོ་འཁོར་ལས་ཚུ་བསྐྱུར་བཅོས་འབད་དེ་ ཡང་ན་ ཅན་གཞི་དར་བྱུང་གི་ཐོག་
སྐྱེ་ལྷན་གནས་སྤངས་ཀྱི་རིམ་ལུགས་ཀྱི་འདོད་ཚད་དང་བསྐྱུན་པའི་ གངས་རྩོད་པས་ཀྱི་ཚད་
གཞི་རྒྱན་སྐྱོང་གི་ཐབས་བྱས་གང་རུང་ལུ་གོ།
- (༡༨) “རི་དྲགས་སེམས་ཅན་གྱི་དཔེ་ཚད་” ཟེར་མི་འདི་ རི་ཁའི་ཤིང་སྒྲ་དང་ རི་དྲགས་སློག་
ཆགས་ གསོན་པོ་ ཡང་ན་ ཤི་ཤིམ་གི་ འཇམ་ཉོང་ཉོ་སྟེ་ ངོ་ཤེས་ཚུགས་པའི་ཆུམ་སམ་
ཡང་ན་ དེ་འོ་ཐོན་འབྲས་གང་རུང་ལུ་གོ།
- (༡༩) “ཤིང་ལུ་བརྟེན་པའི་བཟོ་གྲ་ཁང་” ཟེར་མི་འདི་ ཤིང་རམ་ཤིང་ལས་བརྟེན་པའི་ཐོན་འབྲས་
དམིགས་བསལ་གྱི་རྒྱ་ཆསྟེ་ ལག་ལེན་འབྲུལ་མི་བཟོ་གྲ་ཁང་ ཡང་ན་ བཟོ་འདོན་སྟེ་
ཕན་གང་རུང་ལུ་གོ།

SCHEDULE I

MAMMALS

SI No.	Scientific Name	Common name
1	<i>Panthera tigris</i>	Tiger
2	<i>Panthera uncia</i>	Snow Leopard
3	<i>Neofelis nebulosa</i>	Clouded Leopard
4	<i>Budorcas taxicolor</i>	Takin
5	<i>Elephas maximus</i>	Asian Elephant
6	<i>Rhinoceros unicornis</i>	Great One-Horned Rhino
7	<i>Moschus sp.</i>	Musk Deer
8	<i>Manis sp.</i>	Pangolin
9	<i>Porcula salvinia</i>	Pygmy Hog

PLANTS

SI No.	Scientific Name	Common name
1	<i>Meconopsis galydiana</i>	Blue Poppy
2	<i>Paphiopedilum venustum</i>	Himalayan Lady Slipper
3	<i>Paphiopedilum fairrieanum</i>	Lady slipper

BIRDS

SI No.	Scientific Name	Common Name
1	<i>Ardea insignis</i>	White-Bellied Heron
2	<i>Corvus corax</i>	Northern Raven
3	<i>Gyps bengalensis</i>	White-Rumped Vulture

SCHEDULE II
MAMMALS

SI No.	Scientific Name	Common name
1	<i>Ailurus fulgens</i>	Red Panda
2	<i>Aonyx cinereus</i>	Asian small-clawed Otter
3	<i>Arctictis binturong</i>	Binturong
4	<i>Arctonyx collaris</i>	Greater Hog Badger
5	<i>Axis axis</i>	Spotted Deer
6	<i>Axis porcinus</i>	Hog Deer
7	<i>Bos gaurus</i>	Gaur
8	<i>Bubalus arnee</i>	Wild Water Buffalo
9	<i>Canis lupus</i>	Tibetan Wolf
10	<i>Capricornis thar</i>	Himalayan Serow
11	<i>Caprolagus hispidus</i>	Hispid Hare
12	<i>Catopuma temminckii</i>	Asiatic Golden Cat
13	<i>Cuon alpinus</i>	Dhole
14	<i>Felis chaus</i>	Jungle Cat
15	<i>Lutra lutra</i>	Common Otter
16	<i>Lutrogale perspicillata</i>	Smooth-coated Otter
17	<i>Macaca munzala</i>	Arunachal Macaque
18	<i>Naemorhedus goral</i>	Himalayan Goral
19	<i>Nycticebus bengalensis</i>	Bengal Slow Loris
20	<i>Otocolobus manul</i>	Pallas's Cat
21	<i>Panthera pardus</i>	Common Leopard
22	<i>Pardofelis marmorata</i>	Marbled Cat
23	<i>Petaurista nobilis</i>	Bhutan Giant Flying Squirrel
24	<i>Prionailurus bengalensis</i>	Leopard Cat
25	<i>Prionailurus viverrinus</i>	Fishing Cat
26	<i>Pseudois nayaur</i>	Blue Sheep
27	<i>Rusa unicolor</i>	Sambar Deer
28	<i>Semnopithecus schistaceus</i>	Gray Langur
29	<i>Trachypithecus geei</i>	Golden Langur

30	<i>Trachypithecus pileatus</i>	Capped Langur
31	<i>Ursus thibetanus</i>	Asiatic Black Bear
32	<i>Vulpes vulpes</i>	Red Fox

BIRDS

SI No.	Scientific Name	Common Name
1	<i>Aceros nipalensis</i>	Rufous-necked Hornbill
2	<i>Aegypius monachus</i>	Cinereous Vulture
3	<i>Alcedo atthis</i>	Common Kingfisher
4	<i>Alcedo Hercules</i>	Blyth's Kingfisher
5	<i>Anser indicus</i>	Bar-headed Goose
6	<i>Anthracoceros albirostris</i>	Oriental Pied Hornbill
7	<i>Aquila chrysaetos</i>	Golden Eagle
8	<i>Aquila heliacal</i>	Eastern Imperial Eagle
9	<i>Aquila nipalensis</i>	Steppe Eagle
10	<i>Arborophila mandellii</i>	Chestnut-breasted Partridge
11	<i>Aythya baeri</i>	Baer's Pochard
12	<i>Buceros bicornis</i>	Great Hornbill
13	<i>Clanga clanga</i>	Greater Spotted Eagle
14	<i>Clanga hastata</i>	Indian Spotted Eagle
15	<i>Falco peregrinus</i>	Peregrine Falcon
16	<i>Garrulax imbricatus</i>	Bhutan Laughingthrush
17	<i>Grus grus</i>	Common Crane
18	<i>Grus nigricollis</i>	Black-necked Crane
19	<i>Grus virgo</i>	Demoiselle Crane
20	<i>Gypaetus barbatus</i>	Bearded Vulture
21	<i>Gyps himalayensis</i>	Himalayan Vulture
22	<i>Haliaeetus albicilla</i>	White-tailed Eagle
23	<i>Haliaeetus leucoryphus</i>	Pallas's Fish Eagle
24	<i>Harpactes wardi</i>	Ward's Trogon
25	<i>Ketupa flavipes</i>	Tawny Fish Owl

26	<i>Lophophorus impejanus</i>	Himalayan Monal
27	<i>Megaceryle lugubris</i>	Crested Kingfisher
28	<i>Neophron percnopterus</i>	Egyptian Vulture
29	<i>Rhyticeros undulatus</i>	Wreathed Hornbill
30	<i>Sarcogyps calvus</i>	Red-headed Vulture
31	<i>Spilornis cheela</i>	Crested Serpent Eagle
32	<i>Tetraogallus tibetanus</i>	Tibetan Snowcock
33	<i>Tragopan blythii</i>	Blyth's Tragopan
34	<i>Tragopan satyra</i>	Satyr Tragopan
35	<i>Tragopan temminckii</i>	Temminck's Tragopan

AMPHIBIAN

SI No.	Scientific Name	Common name
1	<i>Nanorana liebigii</i>	Paa
2	<i>Tylototriton verrucosus</i>	Himalayan Newt

TORTOISE AND TURTLE

SI No.	Scientific Name	Common name
1	<i>Indotestudo elongata</i>	Elongated Tortoise
2	<i>Cuora amboinensis</i>	Southeast Asian Box Turtle
3	<i>Cuora mouhotii</i>	Keeled Box Turtle
4	<i>Melanochelys tricarinata</i>	Tricarinate Hill Turtle

REPTIE

SI No.	Scientific Name	Common name
1	<i>Ophiophagus hannah</i>	King Cobra
2	<i>Naja kaouthia</i>	Monocled Cobra
3	<i>Gekko gekko</i>	Tokay Gecko
4	<i>Melanochelys trijuga</i>	Rock Terrapin
5	<i>Python molurus molurus</i>	Burmese Python
6	<i>Varanus bengalensis</i>	
7	<i>Varanus flavescens</i>	
8	<i>Python molurus bivittatus</i>	Burmese Python

INSECTS

SI No.	Scientific name	Common Name
1	<i>Bhutanitis ludlowii</i>	Ludlow's Bhutan Swallowtail
2	<i>Bhutanitis lidderdalii</i>	Bhutan Glory
3	<i>Megalestes gyalsey</i>	Gyalsey Emerald Spreadwing

FISH

SI No.	Scientific Name	Common name
1	<i>Clarias magur</i>	Wagur
2	<i>Parachiloganis bhutanensis</i>	Torrent Cat Fish
3	<i>Pterocryptis barakensis</i>	
4	<i>Tor putitora</i>	Golden Mahseer

PLANTS

Sl. No.	Scientific Name	Common / Local Name
1	<i>Acacia catechu</i>	Khair
2	<i>Acer</i> spp.	Phachlam/ Sermalingshing/ Kapasey
3	<i>Aconitum orochryseum</i>	Bongkar
4	<i>Aconitum violaceum</i>	Bongmaar
5	<i>Albizia lebbek</i>	Khrithangshing/Kalosris
6	<i>Aquilaria</i> Spp.	Agarwood
7	<i>Betula alnoides</i>	Birch
8	<i>Betula bhutanica</i>	Birch
9	<i>Carpinus viminea</i>	Rotoshing
10	<i>Ceropegia dorjei</i>	
11	<i>Cupressus</i> spp.	Tsenden Shing (Dzo.)
12	<i>Cyathea</i> spp.	
13	<i>Cycas pectinata</i>	Bongo (Sha.)
14	<i>Dalbergia latifolia</i>	Rosewood (Eng)
15	<i>Dalbergia sissoo</i>	Jaseng (Dzo.) Sosso (Eng)
16	<i>Delphinium brunonianum</i>	Jagoidpoi (Med.)
17	<i>Dioscorea deltoidea</i>	Wild Yam
18	<i>Dipterocarpus macrocarpus</i>	
19	<i>Duabanga grandiflora</i>	Lampatey
20	<i>Fritillaria</i> spp.	Tsika (Med.)
21	<i>Gmelina arborea</i>	Gamari
22	<i>Juglans regia</i>	Ta-shing (Dzo.) Walnut (Eng.)
23	<i>Juniperus</i> spp.	Shoop (Dzo.), Juniper (Eng.)
24	<i>Meconopsis bhutanica</i>	
25	<i>Michelia champaca</i>	Champ
26	<i>Michelia excelsa</i>	Rani Champ
27	<i>Morus laevigata</i>	Tshendey Shing (Dzo.), Kimbu (Nep.)

28	<i>Nardostachys jatamansi</i> /N. <i>gandiflora</i>	Pang Poi (Dzo.)
29	<i>Neopicrorhiza scrophulariiflora</i>	Honglen (Med.)
30	<i>Onosma griersonii</i>	
31	<i>Ophiocordyceps sinensis</i>	Yartsa gunbu (Dzo)
32	<i>Ophiorrhiza longii</i>	
33	Orchidaceae spp. not included in Schedule I	
34	<i>Panax pseudoginseng</i>	Ginseng
35	<i>Paris polyphylla</i>	Dochu kewa serto chem/ satuwa /thogsampa /girschungtshomo
36	<i>Phoebe goalparensis</i>	Theinab/ Sechanglushing/bonsum
37	<i>Pinus bhutanica</i>	Bhutan Pine/ Tongphu
38	<i>Pinus wallichiana</i>	Bluepine/ Tongphu
39	<i>Podophyllum hexandrum</i>	Wolmosoe/ Bamarpo
40	<i>Pterocarpus santalinus</i>	Tshenday Marp
41	<i>Rauvolfia serpentina</i>	Sarpagandha
42	<i>Shorea robusta</i>	Sal (Eng.)
43	<i>Sorbus lingshiensis</i>	
44	<i>Taxus baccata</i>	Himalayan Yew
45	<i>Tectona grandis</i>	Teak (Eng.)
46	<i>Terminalia myriocarpa</i>	Terminalia/Bushing/ Panisaj
47	<i>Terminalia tomentosa</i>	Terminalia/ Alashing / Pakhasaj
48	<i>Toona ciliata</i>	

SCHEDULE III

MAMMALS

SI No.	Scientific Name	Common Name
1	<i>Atherurus macrourus</i>	Asiatic Brush-tailed Porcupine
2	<i>Callosciurus erythraeus</i>	Pallas's Squirrel
3	<i>Callosciurus pygerythrus</i>	Irrawaddy Squirrel
4	<i>Canis aureus</i>	Common Jackal
5	<i>Dremomys lokriah</i>	Orange-bellied Himalayan Squirrel
6	<i>Funambulus pennantii</i>	Northern Palm Squirrel
7	<i>Herpestes auropunctatus</i>	Small Indian Mongoose
8	<i>Herpestes edwardsii</i>	Indian Grey Mongoose
9	<i>Herpestes urva</i>	Crab-eating Mongoose
10	<i>Hystrix brachyura</i>	Himalayan Crestless Porcupine
11	<i>Hystrix indica</i>	Indian Crested Porcupine
12	<i>Lepus nigricollis</i>	Indian Hare
13	<i>Lepus oiostolus</i>	Woolly Hare
14	<i>Macaca assamensis</i>	Assamese Macaque
15	<i>Macaca mulatta</i>	Rhesus Macaque
16	<i>Marmota himalayana</i>	Himalayan Marmot
17	<i>Martes flavigula</i>	Yellow-throated Marten
18	<i>Megaderma spasma</i>	Lesser False Vampire
19	<i>Melogale moschata</i>	Small-toothed Ferret Badger
20	<i>Melogale personata</i>	Large-toothed Ferret Badger
21	<i>Miniopterus fuliginosus</i>	Schreiber's Bent-winged Bat
22	<i>Muntiacus muntjak</i>	Barking Deer
23	<i>Mustela altaica</i>	Altai Weasel
24	<i>Mustela kathiah</i>	Yellow-bellied Weasel
25	<i>Mustela sibirica</i>	Siberian Weasel
26	<i>Petaurista caniceps</i>	Spotted Giant Flying Squirrel
27	<i>Petaurista magnificus</i>	Hodgson's Giant Flying Squirrel

28	<i>Petaurista petaurista</i>	Red Giant Flying Squirrel
29	<i>Ratufa bicolor</i>	Malayan Giant Squirrel
30	<i>Sus scrofa</i>	Wild Boar
31	<i>Tamiops macclellandi</i>	Himalayan striped Squirrel
32	<i>Viverra zibetha</i>	Large Indian Civet

BIRDS

Sl. No.	Scientific Name:	Common Name
1	<i>Accipiter gentilis</i>	Northern Goshawk
2	<i>Accipiter nisus</i>	Eurasian Sparrowhawk
3	<i>Accipiter trivirgatus</i>	Crested Goshawk
4	<i>Accipiter virgatus</i>	Besra
5	<i>Aegolius funereus</i>	Boreal Owl
6	<i>Aix galericulata</i>	Mandarin Duck
7	<i>Amaurornis phoenicurus</i>	White-breasted Waterhen
8	<i>Anas acuta</i>	Northern Pintail
9	<i>Anas clypeata</i>	Northern Shoveler
10	<i>Anas crecca</i>	Common Teal
11	<i>Anas falcata</i>	Falcated Duck
12	<i>Anas formosa</i>	Baikal Teal
13	<i>Anas penelope</i>	Eurasian Wigeon
14	<i>Anas platyrhynchos</i>	Mallard
15	<i>Anas poecilorhyncha</i>	Indian Spot-billed Duck
16	<i>Anas querquedula</i>	Garganey
17	<i>Anas strepera</i>	Gadwall
18	<i>Anastomus oscitans</i>	Asian Openbill
19	<i>Anser albifrons</i>	Greater White-fronted Goose
20	<i>Anser anser</i>	Greylag Goose
21	<i>Apus acuticauda</i>	Dark-rumped Swift
22	<i>Arborophila rufogularis</i>	Rufous-throated Partridge
23	<i>Arborophila torqueola</i>	Hill Partridge

24	<i>Ardea cinerea</i>	Grey Heron
25	<i>Ardea purpurea</i>	Purple Heron
26	<i>Ardeola bacchus</i>	Chinese Pond Heron
27	<i>Ardeola grayii</i>	Indian Pond Heron
28	<i>Asio flammeus</i>	Short-eared Owl
29	<i>Asio otus</i>	Long-eared Owl
30	<i>Athene brama</i>	Spotted Owlet
31	<i>Athene noctua</i>	Little Owl
32	<i>Aviceda jerdoni</i>	Jerdon's Baza
33	<i>Aviceda leuphotes</i>	Black Baza
34	<i>Aythya ferina</i>	Common Pochard
35	<i>Aythya fuligula</i>	Tufted Duck
36	<i>Aythya nyroca</i>	Ferruginous Duck
37	<i>Batastur teesa</i>	White-eyed Buzzard
38	<i>Batrachostomus hodgsoni</i>	Hodgson's Frogmouth
39	<i>Botaurus stellaris</i>	Great Bittern
40	<i>Bubo (bubo) bengalensis</i>	Indian Eagle Owl
41	<i>Bubo bubo</i>	Eurasian Eagle Owl
42	<i>Bubo nipalensis</i>	Spot-bellied Eagle Owl
43	<i>Bucephala clangula</i>	Common Goldeneye
44	<i>Buteo (buteo) burmanicus</i>	Himalayan Buzzard
45	<i>Buteo hemilasius</i>	Upland Buzzard
46	<i>Buteo rufinus</i>	Long-legged Buzzard
47	<i>Butorides striata</i>	Striated Heron
48	<i>Cacomantis merulinus</i>	Plaintive Cuckoo
49	<i>Cacomantis passerinus</i>	Grey-bellied Cuckoo
50	<i>Cacomantis sonneratii</i>	Banded Bay Cuckoo
51	<i>Cairina scutulata</i>	White-winged Duck
52	<i>Calcarius lapponicus</i>	Lapland Longspur
53	<i>Calidris ferruginea</i>	Curlew Sandpiper
54	<i>Calamator jacobinus</i>	Jacobin Cuckoo
55	<i>Casmerodius albus</i>	Great Egret

56	<i>Ceryle rudis</i>	Pied Kingfisher
57	<i>Ceyx erithacus</i>	Oriental Dwarf Kingfisher
58	<i>Chalcophaps indica</i>	Emerald Dove
59	<i>Chrysococcyx maculatus</i>	Asian Emerald Cuckoo
60	<i>Chrysococcyx xanthorhynchus</i>	Violet Cuckoo
61	<i>Ciconia episcopus</i>	Woolly-necked Stork
62	<i>Ciconia nigra</i>	Black Stork
63	<i>Circaetus gallicus</i>	Short-toed Snake Eagle
64	<i>Circus (aeruginosus) spilonotus</i>	Eastern Marsh Harrier
65	<i>Circus aeruginosus</i>	Eurasian Marsh Harrier
66	<i>Circus cyaneus</i>	Hen Harrier
67	<i>Circus macrourus</i>	Pallid Harrier
68	<i>Circus melanoleucos</i>	Pied Harrier
69	<i>Clamator coromandus</i>	Chestnut-winged Cuckoo
70	<i>Clangula hyemalis</i>	Long-tailed Duck
71	<i>Columba hodgsonii</i>	Speckled Wood Pigeon
72	<i>Columba leuconota</i>	Snow Pigeon
73	<i>Corvus (macrorhynchos) levailantii</i>	Eastern Jungle Crow
74	<i>Corvus macrorhynchos</i>	Large-billed Crow
75	<i>Coturnix coturnix</i>	Common Quail
76	<i>Coturnix japonica</i>	Japanese Quail
77	<i>Cuculus canorus</i>	Eurasian Cuckoo
78	<i>Cuculus micropterus</i>	Indian Cuckoo
79	<i>Cuculus poliocephalus</i>	Lesser Cuckoo
80	<i>Cuculus saturatus</i>	Oriental Cuckoo
81	<i>Dendrocygna bicolor</i>	Fulvous Whistling-duck
82	<i>Dendrocygna javanica</i>	Lesser Whistling-duck
83	<i>Elanus caeruleus</i>	Black-winged Kite
84	<i>Emberiza rustica</i>	Rustic Bunting
85	<i>Ephippiorhynchus asiaticus</i>	Black-necked Stork
86	<i>Eremophila alpestris</i>	Horned Lark
87	<i>Erpornis zantholeuca</i>	White-bellied Erpornis

88	<i>Esacus recurvirostris</i>	Great Thick-knee
89	<i>Falco amurensis</i>	Amur Falcon
90	<i>Falco chicquera</i>	Red-necked Falcon
91	<i>Falco columbarius</i>	Merlin
92	<i>Falco severus</i>	Oriental Hobby
93	<i>Falco subbuteo</i>	Eurasian Hobby
94	<i>Falco tinnunculus</i>	Common Kestrel
95	<i>Francolinus francolinus</i>	Black Francolin
96	<i>Fulica atra</i>	Eurasian Coot
97	<i>Gallix rex cinerea</i>	Watercock
98	<i>Gallinago nemoricola</i>	Wood Snipe
99	<i>Gallinula chloropus</i>	Common Moorhen
100	<i>Gallus gallus</i>	Red Junglefowl
101	<i>Geokichla wardii</i>	Pied Thrush
102	<i>Glaucidium brodiei</i>	Collared Owlet
103	<i>Glaucidium cuculoides</i>	Asian Barred Owlet
104	<i>Glaucidium radiatum</i>	Jungle Owlet
105	<i>Gorsachius melanolophus</i>	Malayan Night Heron
106	<i>Gracupica contra</i>	Asian Pied Starling
107	<i>Halcyon coromanda</i>	Ruddy Kingfisher
108	<i>Halcyon pileata</i>	Black-capped Kingfisher
109	<i>Halcyon smyrnensis</i>	White-throated Kingfisher
110	<i>Haliastur indus</i>	Brahminy Kite
111	<i>Harpactes erythrocephalus</i>	Red-headed Trogon
112	<i>Hieraaetus fasciatus</i>	Bonelli's Eagle
113	<i>Hieraaetus kienerii</i>	Rufous-bellied Eagle
114	<i>Hieraaetus pennatus</i>	Booted Eagle
115	<i>Hierococcyx fugax</i>	Hodgson's Hawk Cuckoo
116	<i>Hierococcyx sparveroides</i>	Large Hawk Cuckoo
117	<i>Hierococcyx varius</i>	Common Hawk Cuckoo
118	<i>Ibidorhyncha struthersii</i>	Ibisbill
119	<i>Ichthyaetus ichthyaetus</i>	Pallas's Gull

120	<i>Ichthyophaga humilis</i>	Lesser Fish Eagle
121	<i>Ictinaetus malayensis</i>	Black Eagle
122	<i>Ithaginis cruentus</i>	Blood Pheasant
123	<i>Ixobrychus cinnamomeus</i>	Cinnamon Bittern
124	<i>Jynx torquilla</i>	Eurasian Wryneck
125	<i>Ketupa zeylonensis</i>	Brown Fish Owl
126	<i>Larus (heuglini) barabensis</i>	Hegulin's Gull
127	<i>Larus (heuglini) barabensis</i>	Steppe Gull
128	<i>Larus canus</i>	Mew Gull
129	<i>Larus heuglini</i>	Heuglin's Gull
130	<i>Leptoptilos javanicus</i>	Lesser Adjutant
131	<i>Lerwa lerwa</i>	Snow Partridge
132	<i>Lewinia striata</i>	Slaty-breasted Rail
133	<i>Lophura leucomelanos</i>	Kalij Pheasant
134	<i>Mergus merganser</i>	Goosander
135	<i>Metopidius indicus</i>	Bronze-winged Jacana
136	<i>Microhierax caerulescens</i>	Collared Falconet
137	<i>Microhierax melanoleucos</i>	Pied Falconet
138	<i>Milvus (migrans) lineatus</i>	Black-eared Kite
139	<i>Milvus migrans</i>	Black Kite
140	<i>Mulleripicus pulverulentus</i>	Great Slaty Woodpecker
141	<i>Ninox scutulata</i>	Brown Hawk Owl
142	<i>Nisaetus nipalensis</i>	Mountain Hawk Eagle
143	<i>Numenius arquata</i>	Eurasian Curlew
144	<i>Otus (bakkamoena) lettia</i>	Collared Scops Owl
145	<i>Otus spilocephalus</i>	Mountain Scops Owl
146	<i>Otus sunia</i>	Oriental Scops Owl
147	<i>Pandion haliaetus</i>	Osprey
148	<i>Pastor roseus</i>	Rosy Starling
149	<i>Pavo cristatus</i>	Indian Peafowl
150	<i>Pelargopsis capensis</i>	Stork-billed Kingfisher
151	<i>Pellorneum tickelli</i>	Buff-breasted Babbler

152	<i>Perdix hodgsoniae</i>	Tibetan Partridge
153	<i>Pernis ptilorhyncus</i>	Oriental Honey-buzzard
154	<i>Phalacrocorax carbo</i>	Great Cormorant
155	<i>Phalacrocorax fuscicollis</i>	Indian Cormorant
156	<i>Phalacrocorax niger</i>	Little Cormorant
157	<i>Philomachus pugnax</i>	Ruff
158	<i>Phodilus badius</i>	Oriental Bay Owl
159	<i>Pitta brachyura</i>	Indian Pitta
160	<i>Pluvialis squatarola</i>	Grey Plover
161	<i>Podiceps cristatus</i>	Great Crested Grebe
162	<i>Podiceps nigricollis</i>	Black-necked Grebe
163	<i>Polyplectron bicalcaratum</i>	Grey Peacock Pheasant
164	<i>Porphyrio porphyrio</i>	Purple Swamphen
165	<i>Porzana bicolor</i>	Black-tailed Crake
166	<i>Porzana fusca</i>	Ruddy-breasted Crake
167	<i>Porzana parva</i>	Little Crake
168	<i>Prinia cinereocapilla</i>	Grey-crowned Prinia
169	<i>Psittacula alexandri</i>	Red-breasted Parakeet
170	<i>Psittacula eupatria</i>	Alexandrine Parakeet
171	<i>Psittacula finschii</i>	Grey-headed Parakeet
172	<i>Psittacula roseata</i>	Blossom-headed Parakeet
173	<i>Pyrrhocorax graculus</i>	Yellow-billed Chough
174	<i>Pyrrhocorax pyrrhocorax</i>	Red-billed Chough
175	<i>Saxicola insignis</i>	White-throated Bushchat
176	<i>Sitta formosa</i>	Beautiful Nuthatch
177	<i>Spelaeoris caudatus</i>	Rufous-throated Wren Babbler
178	<i>Sphenocichla humei</i>	Blackish-breasted Babbler
179	<i>Sterna acuticauda</i>	Black-bellied Tern
180	<i>Sterna aurantia</i>	River Tern
181	<i>Strix (aluco) nivicola</i>	Himalayan Wood Owl
182	<i>Strix leptogrammica</i>	Brown Wood Owl
183	<i>Tadorna ferruginea</i>	Ruddy Shelduck

184	<i>Tadorna tadorna</i>	Common Shelduck
185	<i>Terpsiphone paradisi</i>	Asian Paradise-flycatcher
186	<i>Todiramphus cloris</i>	Collared Kingfisher
187	<i>Tyto alba</i>	Barn Owl
188	<i>Vanellus duvaucelii</i>	River Lapwing
189	<i>Vanellus vanellus</i>	Northern Lapwing

FISH

SI No	Scientific Name	Common Name
1	<i>Aborichthys boutanensis</i>	
2	<i>Amblycepsarunachalensis</i>	
3	<i>Anguilla bengalensis</i>	Rajabam
4	<i>Bagarius bagarius</i>	Bagarius
5	<i>Channa ambhibius</i>	Snake Head
6	<i>Cirrhinus cirrhosus</i>	Mrigal Carb
7	<i>Creteuchiloglanis bumdelingensis</i>	
8	<i>Cyprinion semiplotum</i>	Assamese Kingfish
9	<i>Cyprinus carpio</i>	Common Carp
10	<i>Exostoma mangdechhuensis</i>	
11	<i>Parachiloglanis benjii</i>	
12	<i>Parachiloglanis bhutanensis</i>	
13	<i>Parachiloglanis dangmechhuensis</i>	
14	<i>Parachiloglanis drukyulensis</i>	
15	<i>Schistura kangjupkhulensis</i>	
16	<i>Tor tor</i>	

PLANTS

Sl. No.	Scientific Name	Common/ Local Name
1	<i>Abies densa</i>	Dungshing (Dz), Wangshing (Sha), Silver Fir (Eng)
2	<i>Acrocarpus fraxinifolius</i>	
3	<i>Ailanthus</i> spp.	
4	<i>Alnus nepalensis</i>	
5	<i>Altingia excelsa</i>	
6	<i>Androsace hemisphaerica</i>	
7	<i>Aphanamixis polystachya</i>	
8	<i>Astilbe rivularis</i>	Bura Okhati (Lho)
9	<i>Astragalus paroensis</i>	
10	<i>Bambusa clavata</i>	
11	<i>Beilschmiedia</i> sp.	
12	<i>Bischofia javanica</i>	
13	<i>Bistorta griersonii</i>	
14	<i>Boehmeria rugulosa</i>	Dongtsong shing (Sha)
15	<i>Bombax ceiba</i>	Pema Geysar (Dz)
16	<i>Bryocarpum himalaicum</i>	Tshema Heontshe (Dz)
17	<i>Buddleja bhutanica</i>	
18	<i>Calamus acanthospathus</i>	Minji (Sha)
19	<i>Calamus latifolius</i>	
20	<i>Calatropis gigantea</i>	
21	<i>Campalandra aurianticum</i>	
22	<i>Cannarium sikkimensis</i>	Poikar (Dz), Poskar (Sha), Gokuldhup (Lho)
23	<i>Carex nigra</i> subsp. <i>drukyulensis</i>	
24	<i>Cassia fistula</i>	Donga (Dz)
25	<i>Castanopsis</i> spp.	Sokey (Dz)/ Katus (Lho)
26	<i>Ceropegia bhutanica</i>	

27	<i>Cinnamomum cecidodaphne</i>	Phagpaneng shing (Sha), Malagiri (Lho)
28	<i>Cinnamomum tamala</i>	Shingtsha (Sha), Tezpat (Lho)
29	<i>Cinnamomum zeylanicum</i>	Jagar Shingtsha (Med)
30	<i>Citronela</i> spp.	Sofi
31	<i>Corallodiscus cooperi</i>	
32	<i>Cymbopogon bhutanicus</i>	
33	<i>Daphne bholua</i>	Shogushing (Sha), Deyshing (Dz), Kagatey or Argeli (Lho)
34	<i>Dellinia pentgyna</i>	
35	<i>Delphinium brunonium</i>	Jagoidpoi (Med)
36	<i>Dendrocalamus</i> spp.	
37	<i>Dendrophthoe falcata</i>	
38	<i>Diploknema butarycea</i>	Yeka (Dz), Pinsay(Sha)
39	<i>Drepanostachyum annulatum</i>	
40	<i>Edgeworthia</i> spp.	
41	<i>Engelhardtia spicata</i>	
42	<i>Exbucklandia populnea</i>	
43	<i>Ficus</i> spp.	
44	<i>Gynocardia odorata</i>	Abidorsay shing (Sha)
45	<i>Halicia nilagerica</i>	Photor-Shing (Sha)
46	<i>Hoya bhutanica</i>	
47	<i>Hypericum sherriffii</i>	
48	<i>Ilex venulosa</i>	
49	<i>Illicium griffithii</i>	
50	<i>Isodon atroruber</i>	
51	<i>Kydia calicyna</i>	
52	<i>Larix griffithii</i>	Larch
53	<i>Lindera</i> spp.	
54	<i>Lycopodium</i> spp.	
55	<i>Lyonia</i> spp.	
56	<i>Magnolia</i> spp.	
57	<i>Mecaranga pustulata</i>	

58	<i>Meconopsis superba</i>	
59	<i>Neomicrocalamus andropogoni- folius</i>	
60	<i>Neopicrorhiza minima</i>	
61	<i>Pedicularis griniformis</i>	
62	<i>Pedicularis sanguilimbata</i>	
63	<i>Persea</i> spp.	
64	<i>Phoebe hainesiana</i>	
65	<i>Phyllanthus embelica</i>	Amla (Lho)
66	<i>Picea spinulosa</i>	Spruce
67	<i>Pinus roxburghii</i>	Chirpine
68	<i>Piper longum</i>	
69	<i>Piper nigra</i>	
70	<i>Pleurospermum amabile</i>	
71	<i>Podocarpus neriifolius</i>	Brownpine
72	<i>Polygonatum verticillatum</i>	
73	<i>Pouzolzia</i> spp.	
74	<i>Pterospermum acerifolium</i>	
75	<i>Quercus</i> spp.	Oak
76	<i>Rhododendron</i> spp.	
77	<i>Rhus</i> spp.	
78	<i>Rubia cordifolia</i>	
79	<i>Saccharum</i> spp.	
80	<i>Sapindus</i> spp.	
81	<i>Saxifraga vacillans</i>	
82	<i>Schima wallichii</i>	Chilauney (Lho)
83	<i>Sorbus rinzenii</i>	
84	<i>Sterculia vilosa</i>	
85	<i>Swertia chirayita</i>	Khalu
86	<i>Symplocos glomorata</i>	Pangtsi (Dz)
87	<i>Tanacetum</i> spp.	Khengkar
88	<i>Taxillus kaempferi</i>	Lam Deka (Dz)
89	<i>Terminalia bellerica</i>	

90	<i>Terminalia chebula</i>	Myrabolen (Eng), Baroo (Dz/Sha), Harra (Lho)
91	<i>Tetrameles nudiflora</i>	
92	<i>Thysanolaena</i> spp.	
93	<i>Tsuga dumosa</i>	Hemlock
94	<i>Viscum album</i>	Ngeshitheup (Dz), Ngeyshing Jormu (Sha)
95	<i>Yushania</i> sp.	Deu Yangka (Dz)
96	<i>Zanthoxylum armatum</i>	Thingey (Dz)

INSECTS

SI No.	Scientific name	Common Name
1	<i>Dolichovespula</i> spp.	Hornets and Yellow Jackets
2	<i>Provespa</i> spp.	
3	<i>Vespa</i> spp.	
4	<i>Vespula</i> spp.	

REPTILE

SI No.	Scientific Name	Common Name
1	<i>Calotes bhutanensis</i>	Bhutan-Schönechse
2	<i>Cyclemys gemeli</i>	
3	<i>Daboia russelii</i>	Eastern Russell's Viper
4	<i>Eutropis quadratilobus</i>	
5	<i>Naja naja</i>	
6	<i>Varanus salvator</i>	Common Water Monitor
7	<i>Xenochrophis piscator</i>	

AMPHIBIAN

SI No.	Scientific Name	Common Name
1	<i>Hoplobatrachus tigerinus</i>	
2	<i>Ingerana borealis</i>	Rotung Oriental Frog
3	<i>Nanorana arnoldi</i>	
4	<i>Nanorana pleskei</i>	Tibetan Frog
5	<i>Philautus garo</i>	Garo Hills Bubble-nest Frog
6	<i>Rhacophorus aurantiventris</i>	Orange Bellied Tree Frog

TORTOISE AND TURTLE

SI No	Scientific Name	Common Name
1	<i>Pangshura smithii</i>	Brown Roofed Turtle
2	<i>Cyclemys gemeli</i>	Assam Leaf Turtle
3	<i>Melanochelys trijuga</i>	Indian Black Turtle

སྒྲིབ་ཚིག་།

བཅའ་ཁྲིམས་བྱིན་ཅན་དཔག་བསམ་སྒྲིབ་ཤིང་ནང་།
འཚོ་བའི་འབྲས་བུའི་ལེའུ་དང་དོན་ཚན་རྣམས་།
དོན་སྒྲིབ་ཅན་སླེ་ལག་ལེན་འབབ་ཞིན་མ་ལས་།
རང་བཞིན་སྤངས་ཤིང་དམིགས་དོན་འགྲུབ་པར་ཤོག་།

འབྲུག་ལུ་རང་བཞིན་མཐའ་འཁོར་མཛེས་པའི་གཏམ་།
སྒྲིབ་གྲགས་འཛེམ་གླིང་ཡོངས་ནང་བྱུང་བཞིན་ཡོད་།
ལྷག་པར་དུས་བསྐྱེད་བཞེངས་པའི་བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱིས་།
དཔལ་འབྱོར་གོང་འཕེལ་སྤར་ལས་འབྱུང་བར་ཤོག་།

རྒྱལ་པོའི་སྐྱེ་ཚེ་ཞབས་པད་བརྟན་པར་ཤོག་།
རྒྱལ་བཙུན་མངའ་བའི་དཔལ་དང་ཞིང་རྒྱས་པར་ཤོག་།
རྒྱས་སྤེལ་ཅི་བསམ་དོན་ཀྱང་འགྲུབ་པར་ཤོག་།
རྒྱལ་ཁབ་སྤར་ལས་བདེ་སྐྱིད་འབྱུང་བར་ཤོག་།